

Atelier

Centrum Profilaktyki i Reedukacji

Załącznik do uchwały Nr XXXIV/268/2021
Rady Miejskiej w Witkowie
z dnia 29 grudnia 2021 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY I MIASTA WITKOWO

NA LATA 2022-2030

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	4
1. Metodologia opracowania Strategii.....	6
2. Podstawy prawne	9
3. Spójność z dokumentami strategicznymi.....	12
3.1. Dokumenty europejskie.....	13
3.2. Dokumenty krajowe	14
3.3. Dokumenty regionalne	15
3.4. Dokumenty lokalne.....	15
4. Diagnoza problemów społecznych	15
II. Charakterystyka gminy Witkowo	19
1. Położenie.....	19
2. Sytuacja demograficzna.....	20
3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza.....	22
4. Edukacja i wychowanie	26
5. Kultura, sport i rekreacja	30
6. Opieka zdrowotna.....	33
7. Bezpieczeństwo publiczne	33
8. Działalność organizacji pozarządowych.....	34
9. Pomoc społeczna.....	37
10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.....	45
III. Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy	46
1. Struktura badanej próby	46
2. Problem alkoholowy.....	49
3. Problem nikotynowy	53
4. Problem narkotykowy	55
5. Problem przemocy	57
6. Działania profilaktyczne.....	63
7. Rynek pracy.....	66
8. Ubóstwo i wykluczenie społeczne.....	68
9. Niepełnosprawność	73
10. Osoby starsze	76
11. Wspieranie rodziny	80
12. Zdrowie psychiczne.....	85

13. Bezpieczeństwo publiczne.....	87
IV. Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych.....	91
1. Główne problemy społeczne wśród rodzin.....	91
2. Główne problemy społeczne wśród dzieci i młodzieży.....	94
3. Problem przemocy w rodzinie.....	96
4. Substancje psychoaktywne.....	97
5. Zdrowie psychiczne.....	100
6. Problemy osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.....	102
7. Problemy osób bezrobotnych.....	105
8. Ubóstwo.....	106
V. Diagnoza sytuacji społecznej.....	107
1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.....	107
2. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami.....	117
3. Zdrowie psychiczne.....	122
4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych.....	125
5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	134
6. Aktywność i integracja społeczna seniorów.....	140
7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu.....	147
8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa.....	154
9. Problem przestępczości.....	159
10. Analiza SWOT.....	161
VI. Część programowa.....	166
1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych.....	166
2. Kierunki rozwiązywania problemów społecznych.....	167
3. Ramy finansowe Strategii.....	182
4. System wdrażania Strategii.....	183
5. System aktualizacji Strategii.....	184
6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii.....	185
7. Monitoring i ewaluacja.....	186
8. Wnioski i podsumowanie.....	189
VII. Bibliografia.....	191
VIII. Spis rysunków, tabel, wykresów.....	193

1. Spis rysunków	193
2. Spis tabel	194
3. Spis wykresów	197

Wykaz skrótów:

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

UGiM – Urząd Gminy i Miasta

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

NGO (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

MŚP – sektor małych i średnich przedsiębiorstw

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

CK – Centrum Kultury

OKSiR – Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji

BP – Biblioteka Publiczna

KP – Komisariat Policji

PK – Punkt Konsultacyjny

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

pp. – punkt procentowy

I. Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Konsekwencje pojawienia się wirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez niego choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym pojawić się mogą nowe wyzwania dla polityki lokalnej, jak np. bezrobocie, które dotychczas nie stanowiło dotkliwego problemu na poziomie kraju, województwa jak i Gminy. W związku z trwającą pandemią uwydatniają się stare i pojawiają nowe ryzyka socjalne. Na poziomie lokalnym można do nich zaliczyć kryzys gospodarczy skutkujący, m.in. poważnymi skutkami dla rynku pracy, rozwarstwienie społeczne pociągające za sobą ryzyko wzrostu liczby osób wykluczonych ze społeczeństwa, zwiększenie skali ubóstwa, ujawnianie się nowych konfliktów społecznych, wzrost zachowań indywidualistycznych w miejsce zachowań wspólnotowych, wpływających negatywnie na jakość kapitału społecznego i więzi społecznych, czy problem organizacji i zarządzania czasem osób starszych. To tylko część z wielu negatywnych konsekwencji jakie może za sobą pociągać pandemia koronawirusa. Polityka społeczna w czasie kryzysu wymaga specjalnej uwagi i planowania,

---

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

wykorzystując przy tym swoje instrumenty zarówno interwencyjne – w perspektywie krótkoterminowej, jak i w okresie długoterminowym, wybiegającym w okres popandemiczny².

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2030³ jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy⁴, analizę badań przeprowadzonych na jej terenie, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring, ewaluację i ramy finansowe. W Strategii uwzględniono

---

² N. G. Pikula, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, Kraków 2020, s. 9-16.

³ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

⁴ Ilekroć w niniejszym dokumencie jest mowa o „Gminie” należy przez to rozumieć „Gminę i Miasto Witkowo”.

różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób z niepełnosprawnościami,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Witkowo dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

1. Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego jej obrazu w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont

czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat.

Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych⁵.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Program Wspierania Rodziny, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność

---

⁵ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

L.P.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i głównych potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wnioski z przeprowadzonej na terenie Gminy diagnozy problemów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest Analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.
2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów w niej wskazanych, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO odpowiedniemu wspieraniu oraz wzmocnieniu

potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

Przed przystąpieniem do opracowania Strategii, wśród mieszkańców gminy Witkowo przeprowadzone zostały **badania** w 2021 roku, mające na celu: zidentyfikowanie problemów społecznych występujących wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy, rozpoznanie przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe, określenie skali oraz zakresu występujących problemów społecznych, pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków. Zakres prac badawczych odnosił się do problemów społecznych, takich jak: uzależnienia, przemoc w rodzinie, ubóstwo i wykluczenie społeczne oraz bezrobocie. Zbadaniu poddane zostały również kwestie związane ze wspieraniem rodziny, problemami osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, bezpieczeństwem publicznym oraz zdrowiem psychicznym.

2. Podstawy prawne

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych danej gminy miejskiej bądź wiejskiej lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurydyczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1038), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 794 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy „opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania

problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka⁶”.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (t.j. Dz. U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1038 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1162),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 952),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1162),

---

⁶ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 794 z późn. zm.).

6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 711),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 4 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11 z późn. zm.),
6. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych

- (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.),
  - uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023 (M.P. z 2018 r. poz. 1007),

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1672),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
(Dz. U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości
(Dz. U. z 2021 r. poz. 217).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

- Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159),
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji
(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
(Dz. U. z 2021 r. poz. 1108).

3. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, kraju, na poziomie regionalnym oraz lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności

zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;

- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁷.

3.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem. Jej głównym celem jest: tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia⁸. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
  1. Wzrost zatrudnienia.
  2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
  3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
  4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.

---

⁷ Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

⁸ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
  1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
  2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
  3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywne.

3.3. Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo są: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Wielkopolskiego oraz Wieloletni Strategiczny Program Operacyjny Powiatu Gnieźnieńskiego na lata 2014-2021.

3.4. Dokumenty lokalne

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym dla Gminy i Miasta Witkowo jest Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Witkowo na lata 2021-2030. Zakreśla ona podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców.

Istotnym obowiązującym dokumentem jest również Lokalny Program Rewitalizacji Gminy i Miasta Witkowo na lata 2018-2023, przyjęty uchwałą Nr XXXV/280/2018 Rady Miejskiej w Witkowie z dnia 22 lutego 2018 r. Jego głównymi celami są poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w wieku senioralnym oraz wykluczonych społecznie, a także budowa oraz modernizacja infrastruktury społecznej i środowiskowej na obszarach rewitalizowanych.

4. Diagnoza problemów społecznych

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować

negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki⁹. Diagnozę społeczną przeprowadza się w celu:

- rozpoznania przyczyn wywołujących sytuacje problemowe,
- identyfikacji wzajemnych związków pomiędzy problemami i kwestiami społecznymi,
- zdiagnozowania skali problemów społecznych w danym układzie administracyjnym,
- zbadania regionalnych, lokalnych uwarunkowań problemów społecznych,
- analizy podejmowanych działań zmierzających do rozwiązania sytuacji problemowej lub jej złagodzenia,
- wskazania proponowanych rozwiązań przez politykę społeczną regionu.

METODOLOGIA BADAŃ WŁASNYCH

Niniejsza diagnoza realizowana na zlecenie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witkowie, ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących wśród mieszkańców Gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- problemów występujących wśród mieszkańców Gminy,
- przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz zakresu występujących problemów,
- pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Poniżej zaprezentowane zostały **problemy społeczne**, do których odnosił się zakres prac badawczych. Wśród nich wymienia się:

- problem alkoholowy (alkoholizm),
- problem nikotynowy (nikotynizm),

⁹ Szatur – Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej, s. 109.

- problem narkotykowy (narkomania),
- profilaktyka,
- problem przemocy w rodzinie,
- rynek pracy,
- ubóstwo i wykluczenie społeczne,
- osoby z niepełnosprawnościami,
- osoby starsze,
- wsparcie rodzin,
- zdrowie psychiczne.

WYBÓR METOD I TECHNIK BADAWCZYCH

W celu poznania opinii oraz postaw mieszkańców gminy Witkowo zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań. Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza¹⁰. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedne, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych. Wszystko zależy od tego jakich danych potrzebujemy.

Badania wśród mieszkańców zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową, częściowo za pomocą techniki **CAWI (ang. Computer Assisted Web Interviews)** oraz **PAPI (ang. Paper And Pen Personal Interview)**. Technika CAWI polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie, z kolei technika PAPI jest bezpośrednią formą badania, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim jest kwestionariusz ankiety w wersji papierowej.

W celu pogłębienia uzyskanego materiału badawczego, przeprowadzono także badania jakościowe. W tym celu zrealizowano **indywidualne wywiady pogłębione (ang. IDI – Individual In-depth Interview)** z pracownikami instytucjonalnymi oraz przedstawicielami organizacji pozarządowych. Pogłębione wywiady indywidualne (IDI) są jedną z podstawowych technik badań jakościowych. Ich celem jest uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób. Tą technikę wykorzystuje się również w celu wyjaśnienia natury badanego zjawiska, dotarcia do istoty rzeczy, otrzymania informacji, które trudno byłoby uzyskać innymi metodami. Wywiady te są

---

¹⁰ Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, s. 60.

bardzo cennym narzędziem, dostarczającym wnikliwych informacji o odnoście subiektywnych ocen oraz percepcji badanych osób i pozwalającym na pogłębienie interpretacji uzyskanych podczas badań ilościowych wyników.

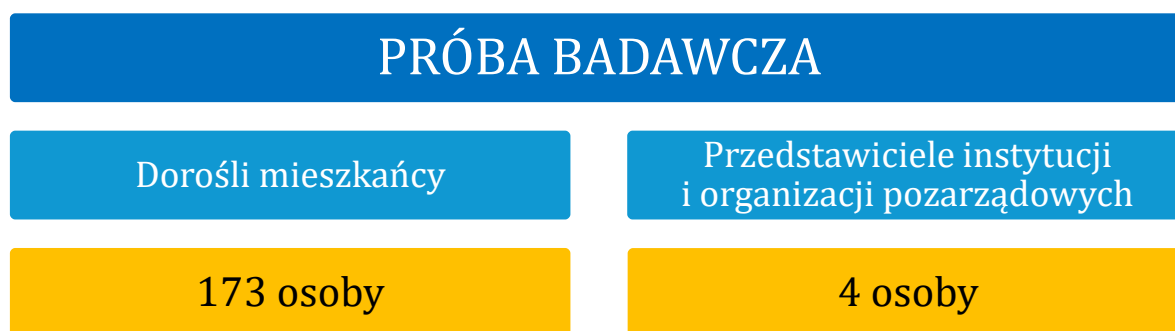
W dniu 17 września 2021 roku odbyły się również **konsultacje strategiczne** z przedstawicielami podmiotów mających udział w realizowaniu polityki społecznej, na terenie Gminy i Miasta Witkowo. Spotkanie odbyło się w formie stacjonarnej, gdzie poruszone zostały obszary problemowe, których zakres był zgodny z obszarami uwzględnionymi w Strategii.

DOBÓR PRÓBY I NARZĘDZIE BADAWCZE

Najczęściej badana zbiorowość jest zbyt liczna, aby zanalizować jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Występują dwa typy doboru próby: losowy i nielosowy. Podejmując decyzję o wyborze doboru próby, powinniśmy kierować się tym, jaki jest cel naszych badań. Wykorzystany w diagnozie **losowy dobór próby** w przypadku badania ankietowego mieszkańców oraz **dobór celowy** w zakresie wywiadów indywidualnych, umożliwiły pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Badania zostały przeprowadzone w maju i czerwcu 2021 roku i wzięło w nich udział łącznie 177 osób.

Rysunek 1. Struktura próby badawczej

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych, składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru.

Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 3%).

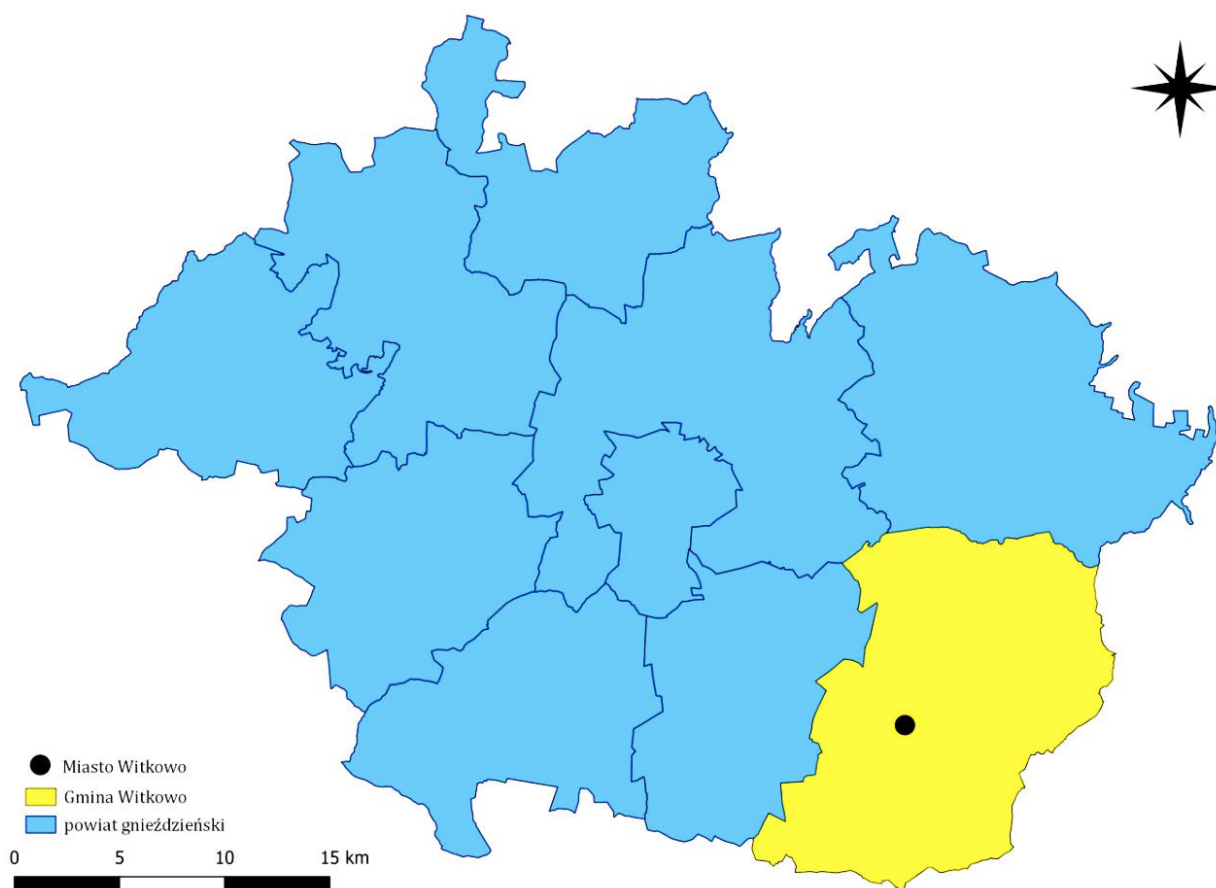

II. Charakterystyka gminy Witkowo

1. Położenie

Witkowo to gmina miejsko-wiejska położona w województwie wielkopolskim, w południowo-wschodniej części powiatu gnieźnieńskiego. Oddalona jest o około 18 km od siedziby powiatu – miasta Gniezna oraz o około 70 km od stolicy województwa wielkopolskiego – Poznania. Jej siedzibą jest miasto Witkowo. Teren Gminy zajmuje powierzchnię 184,4 km², co stanowi 14,7% terytorium powiatu gnieźnieńskiego. 21% obszaru Gminy to grunty leśne, z kolei użytki rolne stanowią 65% jej powierzchni. Pod względem geograficznym gmina Witkowo położona jest na obszarze Powidzkiego Parku Krajobrazowego.

Rysunek 2. Położenie Gminy i Miasta Witkowo na mapie powiatu gnieźnieńskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (Bdot10k)

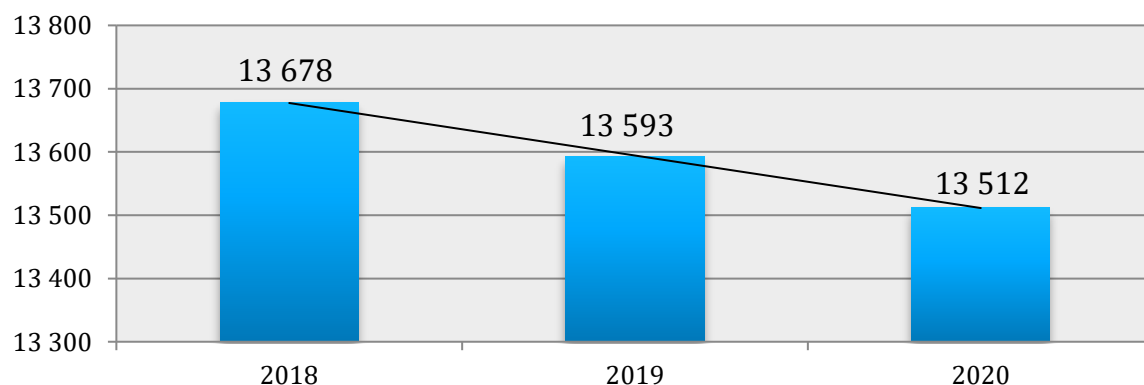
Administracyjnie Gmina składa się z 27 sołectw oraz miasta Witkowa. Należą do nich: Chładowo, Czajki, Ćwierdzin, Dębina, Folwark, Gaj, Gorzykowo, Jaworowo, Kamionka, Kołaczkowo, Malenin, Małachowo-Kępe, Małachowo-Szemborowice, Małachowo-Wierzbiczano, Małachowo-Złych Miejs, Mąkownica, Mielżyn, Odrowąż, Ostrowite Prymasowskie, Piaski, Ruchocin, Ruchocinek, Skorzęcin, Sokołowo, Strzyżewo Witkowskie, Wiekowo oraz Witkówko. Graniczy ona z gminami Gniezno, Trzemeszno i Niechanowo w powiecie gnieźnieńskim, z gminą Września leżącą w powiecie wrzesińskim oraz z gminami Powidz i Strzałkowo z powiatu słupeckiego. Przez teren Gminy przebiega droga wojewódzka nr 260 (Gniezno-Słupca) oraz Gnieźnieńska Kolej Wąskotorowa łącząca Gniezno z Anastazewem. Gmina Witkowo położona jest również w pobliżu autostrady A2, jak i dróg krajowych nr 15 i 92.

2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Witkowo zamieszkuje 13 512 osób (stan na 31 grudnia 2020 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców ulegała systematycznemu spadkowi, co obrazuje naniesiona na poniższym wykresie linie trendu, jednakże wartość spadkowa w stosunku do roku 2018 kształtuje się na poziomie zaledwie 1%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Witkowo latach 2018-2020

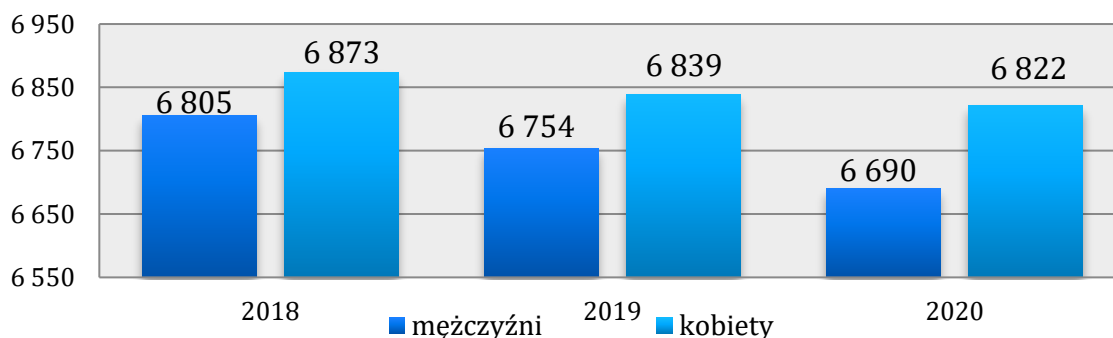
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Witkowo jest nieco niższa od liczby kobiet – stanowią oni bowiem 49,5% (6 690 mężczyzn) ogólnej liczby ludności Gminy,

natomiast kobiety 50,5% (6 822 kobiety). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 102, co oznacza, że na każdym 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Witkowo na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Witkowo w 2020 roku przyrost naturalny na 1000 ludności kształtował się na poziomie -0,59 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował wyższą wartość niż w powiecie gnieźnieńskim (-2,19) i województwie wielkopolskim (-1,18). W przypadku Gminy, powiatu jak i województwa zauważalny jest trend spadkowy w zakresie przyrostu naturalnego na 1000 ludności.

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Witkowo w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
gmina Witkowo	0,80	0,81	-0,59
powiat gnieźnieński	0,43	1,39	-2,19
województwo wielkopolskie	-1,05	0,92	-1,18

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Witkowo według ekonomicznych grup wieku w roku 2020 przedstawia się następująco:

- 20,0% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- 60,5% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- 19,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Witkowo. Na przestrzeni lat 2018-2020 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, z kolei odsetek osób w wieku produkcyjnym ulega spadkowi. W przypadku udziału osób w wieku przedprodukcyjnym dostrzegalne są

niewielkie wahania. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w odniesieniu do wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,5% w wieku produkcyjnym oraz 22,3% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności gminy Witkowo według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach)

wyszczególnienie	2018	2019	2020
wiek przedprodukcyjny	19,8	19,7	20,0
wiek produkcyjny	61,7	61,1	60,5
wiek poprodukcyjny	18,5	19,1	19,6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych. W 2020 roku saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności wyniosło w gminie Witkowo -4,3, natomiast saldo migracji zagranicznych 0,07. Na przestrzeni lat 2018-2020 dostrzegalne są wahania w zakresie salda migracji wewnętrznych, z kolei saldo migracji zagranicznych utrzymuje się na stałym poziomie. Jednocześnie dostrzec można, że saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności przyjęło w Gminie niższą wartość niż w całym powiecie oraz województwie. Wskaźnik salda migracji zagranicznych był z kolei zbliżony do województwa wielkopolskiego i powiatu gnieźnieńskiego.

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na 1000 ludności w gminie Witkowo w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego oraz województwa wielkopolskiego w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020	
gmina Witkowo	saldo migracji wewnętrznych	-0,3	-8,8	-4,3
	saldo migracji zagranicznych	0,07	0,07	0,07
powiat gnieźnieński	saldo migracji wewnętrznych	-0,5	-1,0	-0,7
	saldo migracji zagranicznych	0,26	0,21	0,14
województwo wielkopolskie	saldo migracji wewnętrznych	0,3	0,3	0,4
	saldo migracji zagranicznych	0,05	0,07	0,08

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

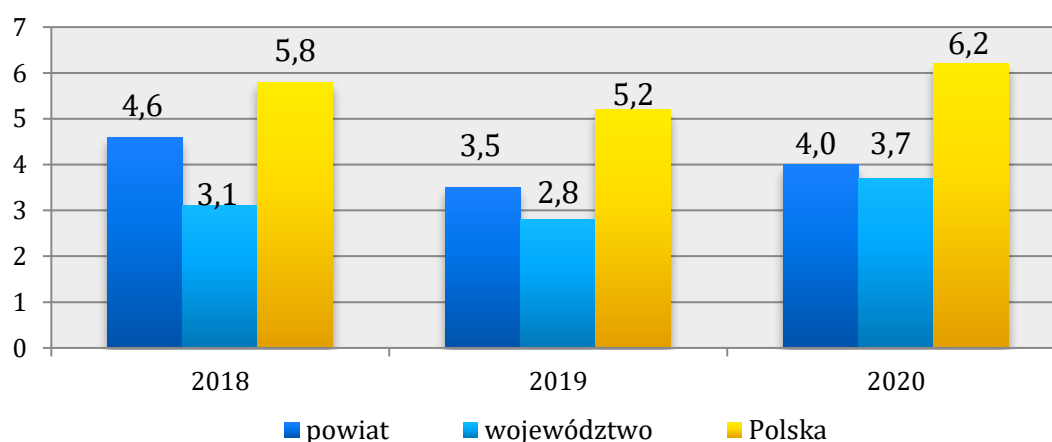
Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie gnieźnieńskim. W 2020 roku wynosiła ona 4,0%, a więc była nieco wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie wielkopolskim i znacznie niższa niż ta odnotowana dla całej Polski. Na przestrzeni lat 2018-2020 stopa bezrobocia w powiecie gnieźnieńskim ulegała wahaniom, tak samo jak miało to miejsce w przypadku województwa wielkopolskiego jak i całego kraju. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie gnieźnieńskim na przestrzeni lat 2018-2020 w porównaniu do województwa wielkopolskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

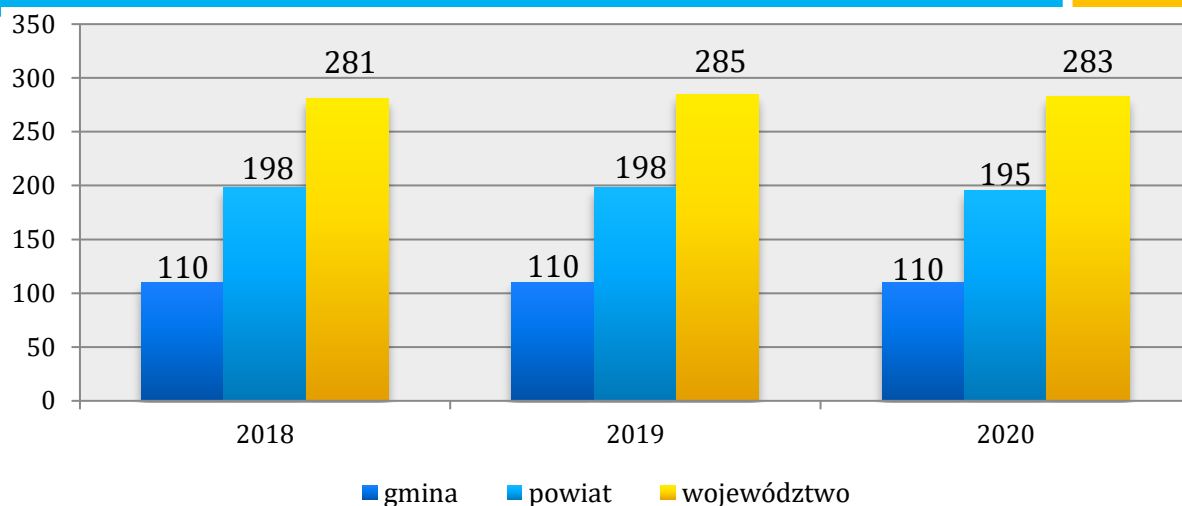
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gnieźnie

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2020 rok, w gminie Witkowo na 1000 mieszkańców pracowało 110 osób¹¹. Na przestrzeni ostatnich trzech lat wskaźnik ten utrzymywał się na stałym poziomie. Liczba osób pracujących na 1000 ludności była w Gminie niższa niż w całym powiecie gnieźnieńskim oraz województwie wielkopolskim.

Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Witkowo w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego oraz województwa wielkopolskiego na przestrzeni lat 2018-2020

¹¹ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

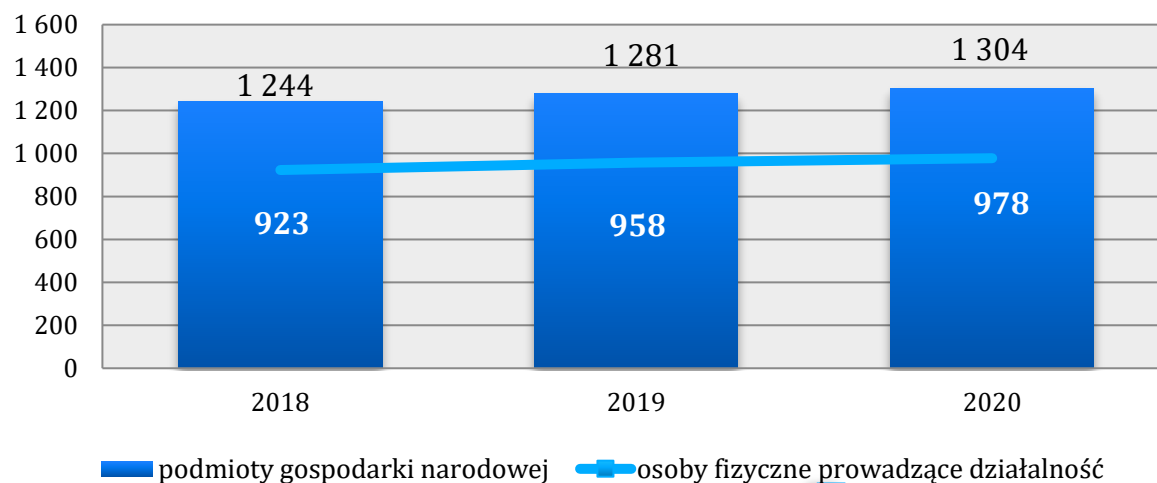

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Witkowo na koniec 2020 roku w rejestrze REGON zarejestrowane były łącznie 1 304 podmioty gospodarki narodowej, spośród których większość, bo 978 stanowiły te prowadzone przez osoby fizyczne. Podobnie sytuacja wyglądała w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Witkowo ulegała systematycznemu wzrostowi.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w Gminie koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów samochodowych, w tym motocykli (266 podmiotów) oraz budownictwie (242 podmioty). Ważnymi sekcjami są również: działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (127 podmiotów), pozostała działalność usługowa (126 podmiotów),

przetwórstwo przemysłowe (95 podmiotów), transport i gospodarka magazynowa (90 podmiotów) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (70 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz górnictwem i wydobywaniem (po 2 podmioty).

Tabela 5. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Witkowo (stan na koniec 2020 roku)

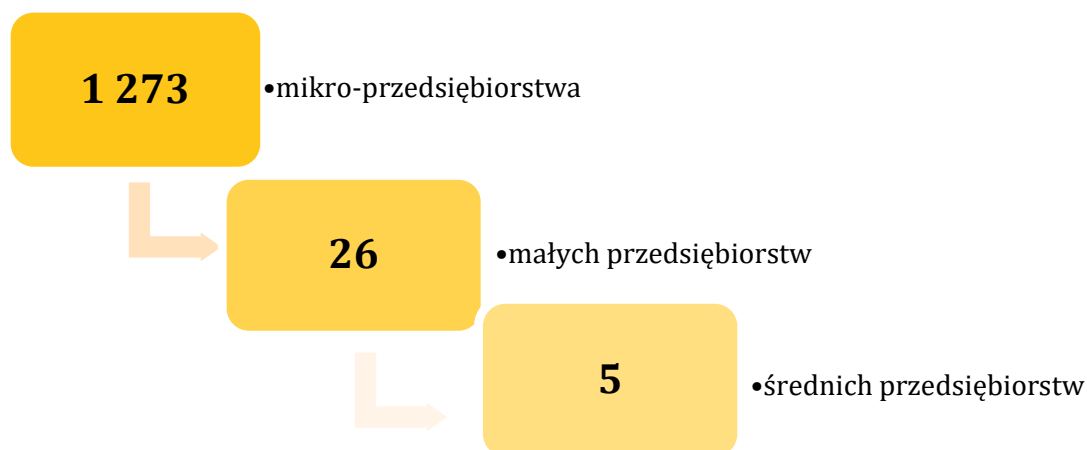
sekcja	liczba
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – sekcja G	266
budownictwo – sekcja F	242
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – sekcja L	127
pozostała działalność usługowa – sekcje S i T	126
przetwórstwo przemysłowe – sekcja C	95
transport i gospodarka magazynowa – sekcja H	90
opieka zdrowotna i pomoc społeczna – sekcja Q	70
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – sekcja M	62
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – sekcja I	42
działalność finansowa i ubezpieczeniowa – sekcja K	37
edukacja – sekcja P	34
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo – sekcja A	28
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – sekcja N	27
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją – sekcja R	25
informacja i komunikacja – sekcja J	14
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – sekcja O	9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją – sekcja E	3
górnictwo i wydobywanie – sekcja B	2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych – sekcja D	2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w gminie Witkowo według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 1 273 (stan na koniec 2020 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 26. Działalność prowadzi również 5 średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników.

Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Witkowo według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku)

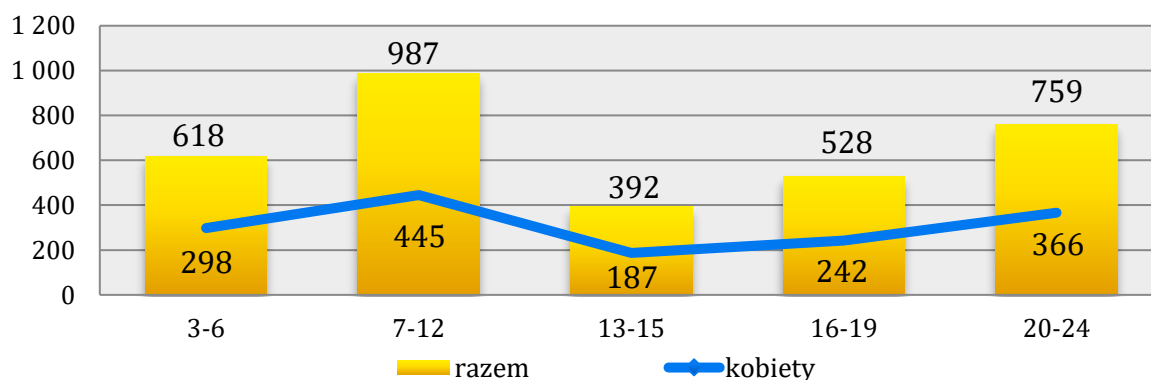

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. Edukacja i wychowanie

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lat) w 2020 roku było 3 284 mieszkańców gminy Witkowo, w tym 47% stanowiły kobiety. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (987 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku prezentuje wykres nr 6.

Wykres 6. Ludność gminy Witkowo według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Baza oświatowa na terenie Gminy i Miasta Witkowo składa się z następujących placówek:

- Przedszkole Miejskie w Witkowie,
- Szkoła Podstawowa nr 1 w Witkowie,
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Witkowie,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Mielżynie.

W zasobach infrastruktury społecznej gminy Witkowo znajduje się ponadto jedna **Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Gorzykowie**, dla której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie „Razem w Przyszłość” w Ochronce oraz **5 niepublicznych przedszkoli**:

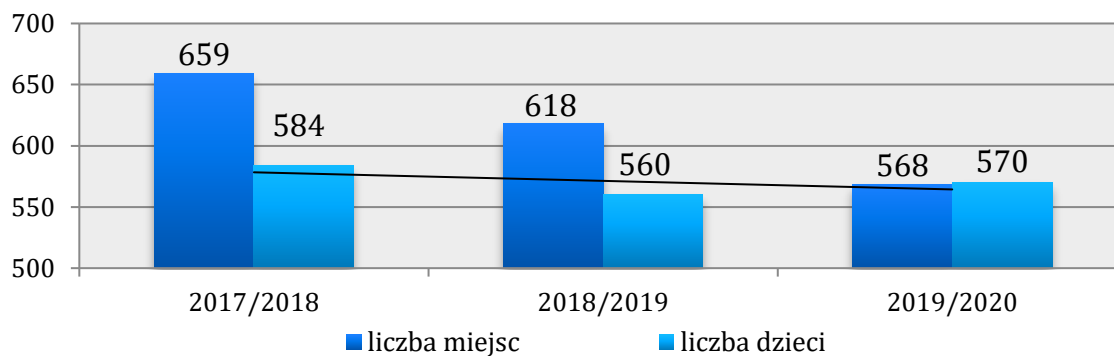
- Przedszkole im. Dzieciątka Jezus w Witkowie,
- Domowe Przedszkole w Witkowie,
- Przedszkole „Bajkowy Świat” w Witkowie,
- Przedszkole „Mali Odkrywcy” w Witkowie.

Działalność tych placówek finansowana jest z budżetu Gminy i Miasta.

Od 2020 roku na terenie Gminy opiekę nad dziećmi do 3 roku życia sprawuje prywatny **żłobek „W Stajence”**, prowadzony przez firmę MA-MA B Bogumiła Macioszek.

W roku szkolnym 2019/2020 przedszkola działające w Gminie zapewniały 568 miejsc, przy czym na jej terenie zamieszkiwało 570 dzieci w wieku przedszkolnym, co wskazuje na mogący się zaostreć problem niewystarczającej liczby miejsc w placówkach przedszkolnych, w najbliższych latach. Na przestrzeni ostatnich lat zauważalne są wahania w zakresie liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli, z kolei liczba dostępnych miejsc regularnie spada.

Wykres 7. Liczba dostępnych miejsc oraz dzieci w przedszkolach publicznych na terenie gminy Witkowo na przestrzeni lat 2017-2020

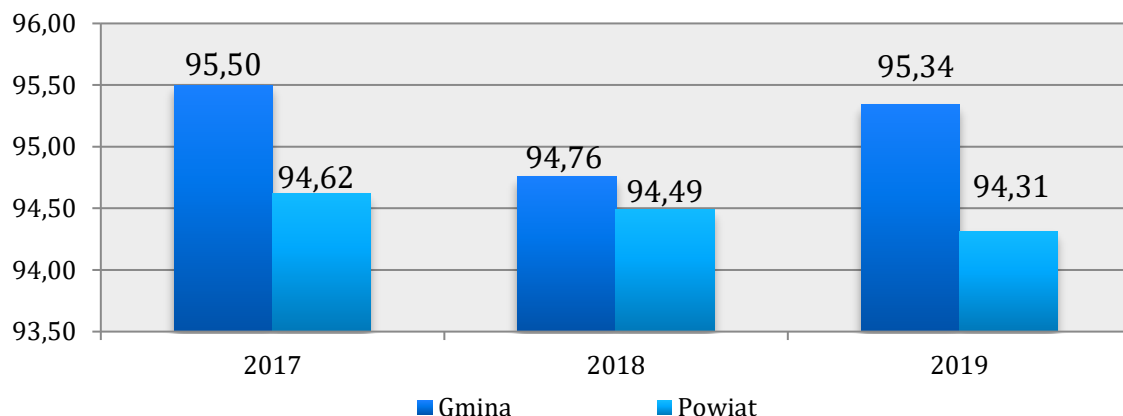

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019

Współczynnik skolaryzacji netto, definiowany jako relacja liczby osób (w danej grupie wiekowej) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania, w 2019 roku wyniósł 95,34%, co oznacza, że w stosunku do roku poprzedniego uległ wzrostowi o 0,58 pp., a w porównaniu do 2017 roku zmniejszył się o 0,16 pp. Ten sam współczynnik dla całego powiatu gnieźnieńskiego na przestrzeni omawianych trzech lat kształtował się zawsze na niższym poziomie, niż miało to miejsce na terenie Gminy.

Wykres 8. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Witkowo (w procentach) na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2020 roku do szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie gminy Witkowo uczęszczało łącznie 1 195 uczniów, w 61 oddziałach. Jak przedstawia poniższa tabela najczęściej osób pobierało naukę w SP nr 2 w Witkowie (678 osób), a najmniej w NSP w Gorzykowie (27 osób). Liczba oddziałów była analogicznie największa w SP nr 2 w Witkowie i najmniejsza w NSP w Gorzykowie.

Tabela 6. Liczba uczniów oraz oddziałów w szkołach podstawowych na terenie gminy Witkowo w 2020 roku

LP.	wyszczególnienie	liczba oddziałów	liczba uczniów
1.	Szkoła Podstawowa nr 1 w Witkowie	13	333
2.	Szkoła Podstawowa nr 2 w Witkowie	31	678
3.	Szkoła Podstawowa w Mielżynie	10	157
4.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Gorzykowie	7	27
ogółem		61	1 195

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy i Miasta Witkowo za rok 2020

Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy umożliwiają uczniom korzystanie z **zajęć dodatkowych (pozalekcyjnych) i specjalistycznych**, finansowanych w całości z budżetu gminy. Szczegółowe formy prowadzonych zajęć przedstawione zostały na rysunkach poniżej. W 2020 roku z zajęć specjalistycznych skorzystało łącznie 790 uczniów, przy czym najczęściej uczęszczało wówczas do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Mielżynie (327 osób, tj. 54% wszystkich beneficjentów tych zajęć). Największym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia logopedyczne – łącznie brało w nich udział 284 uczniów. W przypadku pozaszkolnych zajęć dodatkowych, w 2020 roku odnotowano 558 uczniów korzystających z nich. Najwięcej uczestników to uczniowie

Szkoły Podstawowej nr 1 w Witkowie (311 osób, tj. 56% wszystkich korzystających). Dzieci i młodzież ze szkół z terenu Gminy najchętniej angażowali się w zajęcia przedmiotowe (286 osób) oraz sportowe (113 osób).

Rysunek 4. Zajęcia specjalistyczne

Rysunek 5. Zajęcia dodatkowe

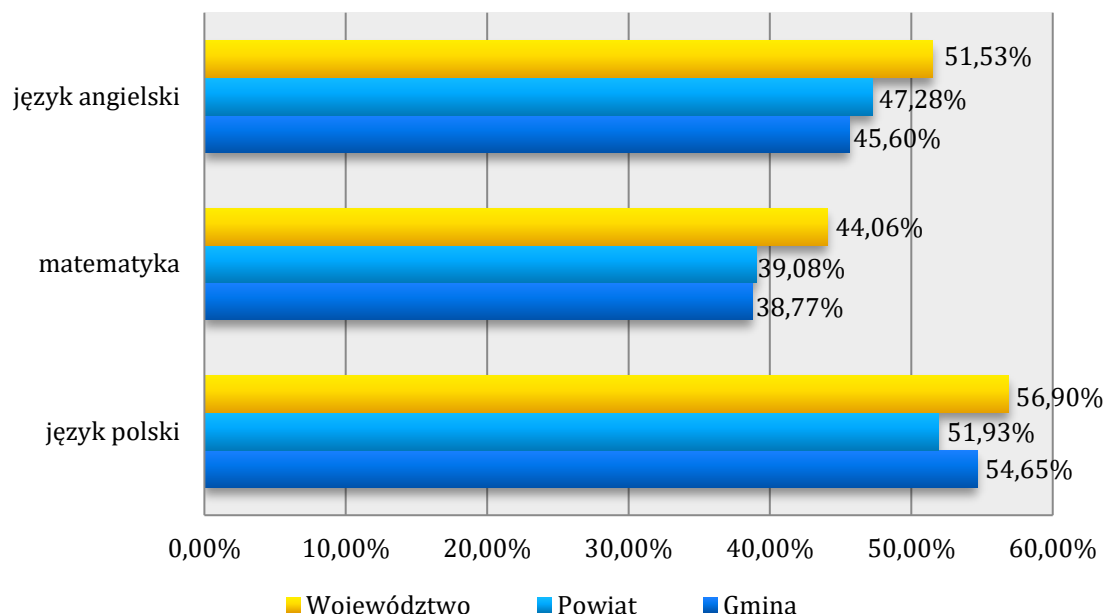

Źródło: opracowanie własne na podstawie

Raportu o stanie Gminy i Miasta Witkowo za rok 2020

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Witkowo, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali ze wszystkich przedmiotów nieco gorsze wyniki, niż uczniowie z całego powiatu i województwa, jednakże wyjątkiem jest egzamin z języka polskiego, gdzie uczniowie z Gminy osiągnęli lepszy wynik od uczniów z powiatu gnieźnieńskiego o 2,72 pp.

Wykres 9. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Witkowo, powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

5. Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalna na terenie Gminy koncentruje się głównie w budynku **Centrum Kultury im. Krzysztofa Szkuclarka**, w którego skład wchodzi:

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Witkowo,
- Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Witkowie.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Witkowo wraz z filią w Kołaczku jest gminną instytucją kultury, służącą rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalno-oświatowych mieszkańców. Biblioteka oprócz swoich podstawowych funkcji, realizuje także szeroką działalność informacyjną i kulturalno-oświatową, poprzez organizację różnych form pracy z czytelnikami, współpracując przy tym aktywnie z placówkami oświatowymi z terenu Gminy.

W zbiorach Biblioteki oraz jej filii znajduje się 58 747 woluminów, w których skład wchodzi książki, czasopisma, a także dokumenty elektroniczne. W 2020 roku w porównaniu do roku ubiegłego zasoby placówki powiększyły się o 1 823 jednostki inwentarzowe, przy czym część stanowiły zakupy, a część darowizny.

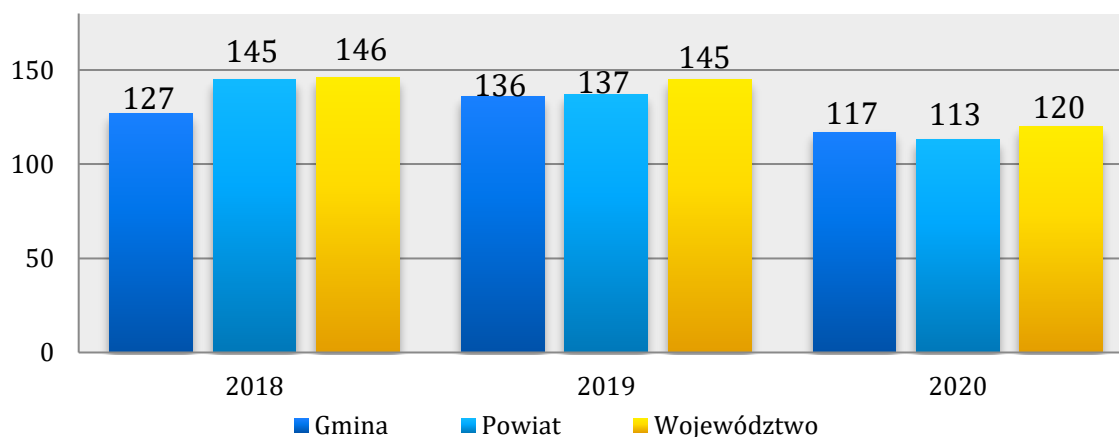
W 2020 roku liczba czytelników BP oraz jej filii wyniosła 1 585 osób, co oznacza spadek w stosunku do roku poprzedniego o 261 osób (14%). Wypożyczono wówczas 49 858 książek oraz 45 zbiorów specjalnych.

Poniższy wykres prezentuje dostępne dane w zakresie liczby czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Witkowo, powiecie gnieźnieńskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2018-2020. Na podstawie danych statystycznych

widać, że wskaźnik ten przyjmuje w Gminie zbliżone wartości, jak w powiecie i województwie. W 2020 roku w Gminie było to 117 czytelników, w powiecie 113, natomiast w całym województwie 120. Jednocześnie w gminie Witkowo zaobserwować można wahania poziomu czytelnictwa na przestrzeni ostatnich trzech lat, z kolei w powiecie gnieźnieńskim i województwie wielkopolskim widoczny jest trend spadkowy w zakresie liczby czytelników na 1000 ludności.

Wykres 10. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Witkowo, powiecie gnieźnieńskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zadania w zakresie sportu na terenie gminy Witkowo realizuje **Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Witkowie**. Jego głównym celem jest samodzielne organizowanie wydarzeń kulturalnych oraz kulturalno-sportowych oraz wspieranie inicjatyw społeczności lokalnej. Baza sportowo-rekreacyjna OKSiR składa się z następujących obiektów:

- hali widowiskowo-sportowej,
- boiska ORLIK,
- kortów tenisowych.

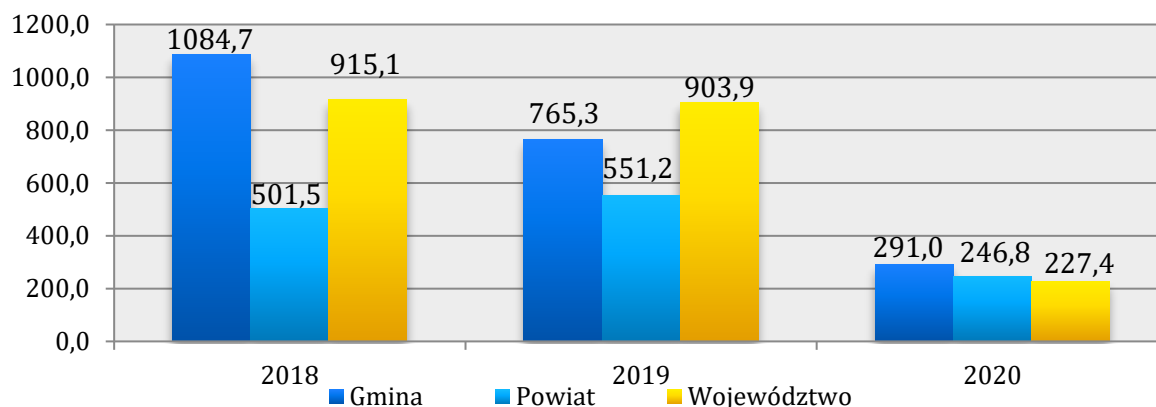
Ośrodek realizuje szeroką działalność w dziedzinie sportu i rekreacji, ale również wspiera inne formy aktywności, przede wszystkim poprzez funkcjonowanie różnotematycznych klubów, zespołów i sekcji. W 2020 roku wśród realizowanych zajęć kulturalnych znajdowały się m.in.: koło małego plastyka, zajęcia plastyczne dla młodzieży, warsztaty *break dance*, warsztaty hip hop, balet z elementami tańca współczesnego, koło taneczne OKSiR, zajęcia indywidualne z instrumentem, studio piosenki OKSiR, joga dla dorosłych, zumba fitness, zdrowy kręgosłup, taniec nowoczesny dla dorosłych oraz próby zespołów muzycznych.

Rok 2020 oraz trwająca wówczas pandemia COVID-19 ograniczyła znacząco działalność instytucji kulturalnych, co obrazuje przedstawiony poniżej wykres. Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują na to, że w 2020 roku liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Witkowo była wyższa od ich liczby na terenie całego województwa oraz powiatu, jednakże w tym samym roku nastąpił drastyczny spadek tego wskaźnika w przypadku Gminy, powiatu, jak i województwa.

Wykres 11. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Witkowo, powiecie gnieźnieńskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Pomimo ograniczeń, w 2020 roku na terenie gminy Witkowo udało się zorganizować część wydarzeń kulturalnych, przy czym większość działalności OKSiR została przeniesiona do Internetu. Liczbę zrealizowanych imprez oraz ich uczestników przedstawia poniższa tabela. Wynika z niej, że w omawianym roku odbyły się łącznie 24 wydarzenia z 3 153 uczestnikami. Największym zainteresowaniem cieszyły się koncerty, w których wzięło udział 2 270 osób.

Tabela 7. Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych przez OKSiR oraz ich uczestników w gminie Witkowo w 2020 roku

LP.	nazwa wydarzenia	ogółem	liczba uczestników
1.	seanse filmowe	7	414
2.	wernisaże	2	30
3.	koncerty	11	2 270
4.	prelekcje/spotkania	1	4
5.	pokazy teatralne	3	435

Źródło: Raport o stanie Gminy i Miasta Witkowo za rok 2020

W gminie Witkowo działają również następujące kluby sportowe:

- Gminny Klub Sportowy „VITCOVIA” Witkowo,
- Klub Sportowy „MMA Witkowo”,
- Klub Sportowy „Witkowo Biega”,

- Akademia Karate BESUTO Witkowo,
- Uczniowskie Kluby Sportowe.

6. Opieka zdrowotna

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców Gminy i Miasta Witkowo usługi świadczą 3 placówki:

- Przychodnia Lekarska „VITA” w Witkowie,
- Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Witkowie,
- Pielęgniarski Ośrodek Medycyny Środowiskowo-Rodzinnej „BONUM” w Witkowie.

Wyżej wymienione placówki zapewniają podstawową opiekę zdrowotną w poradni ogólnej i dziecięcej, a także można w nich skorzystać ze specjalistycznego poradnictwa oraz badań diagnostycznych, m.in. USG i laboratorium analitycznego.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Witkowo w 2020 roku na 1 przychodnię przypadało 4 504 mieszkańców. Jest to wartość niemal dwukrotnie większa od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła w omawianym roku 2 418. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 4,1 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest wartością nieznacznie wyższą od tej dla całego powiatu gnieźnieńskiego (4,0). W przypadku liczby osób przypadających na 1 aptekę ogólnodostępną, wartość ta kształtuje się na zbliżonym poziomie w przypadku Gminy, jak i powiatu.

Tabela 8. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Witkowo w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego w 2020 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
liczba przychodni ogółem	60	3
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	2 418	4 504
liczba porad podstawowej opieki zdrowotnej udzielonych na 1 mieszkańca	4,0	4,1
liczba osób przypadających na 1 aptekę ogólnodostępną	2 737	2 702

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa

przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Witkowo o bezpieczeństwo i porządek dbają funkcjonariusze z **Komisariatu Policji w Witkowie**, podlegającego pod Komendę Powiatową Policji w Gnieźnie. Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia, z kolei 6 jednostek **Ochotniczej Straży Pożarnej** w miejscowościach: Witkowo, Skorzęcin, Mielżyn, Wiekowo, Ruchocinek oraz Gorzykowo. Jednostka z Witkowa oraz Skorzęcina jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, z kolei w 4 jednostkach powołano Jednostkę Operacyjno-Techniczną, w której skład wchodzi wydzieleni druhowie posiadający aktualne badania lekarskie, ubezpieczenie, przeszkolenie oraz środki ochrony indywidualnej. Poza podstawową działalnością, czyli ochroną przeciwpożarową i usuwaniem skutków klęsk żywiołowych, OSP w Gminie prowadzą aktywną działalność na rzecz społeczności lokalnej.

8. Działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku¹². Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizację grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”¹³. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹⁴.

Na obszarze gminy Witkowo funkcjonują organizacje pozarządowe w tym takie, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. W 2020 roku w Gminie działało **37 organizacji pozarządowych**, w tym 6 OSP, 14 w obszarze sportu i kultury fizycznej, 4 koła łowieckie,

¹² <https://poradnik.ngo.pl/>

¹³ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

¹⁴ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

7 w strukturach Polskich Związków, 2 rodzinne ogrody działkowe oraz 4 stowarzyszenia na rzecz dzieci i osób z niepełnosprawnościami. Należą do nich:

- Stowarzyszenie Centrum Rehabilitacyjno-Kulturalne „PROMYK” w Gnieźnie – Oddział Witkowo,
- Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet w Małachowie,
- Stowarzyszenie „Witkowo Biega”,
- Stowarzyszenie „Rodzina Wojskowa”,
- Stowarzyszenie Centrum Edukacyjno-Wypoczynkowe „GAJÓWKA”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Witkowie,
- Stowarzyszenie Motocyklistki i Motocykliści Witkowo,
- Powidzki Oddział Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego RP,
- Fundacja AQQ,
- Polski Związek Wędkarski Koło nr 20,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Zarząd Rejonowy w Witkowie,
- Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych,
- Związek Żołnierzy Wojska Polskiego Koło w Witkowie,
- Regionalny Związek Pszczelarzy Konin – Koło Witkowo,
- Liga Obrony Kraju,
- Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Witkowie zał. 1742 r.,
- Koło nr 13 SO przy 33 Powidzkiej Bazie Lotnictwa Transportowego w Powidzu,
- Koła Łowieckie (nr 99 „Krzyżówka”, „Leśnik”, „Szarak”, „Łoś”),
- Miejsko-Gminny Klub Honorowych Dawców Krwi PCK,
- Klub Turystyczny PTTK w Witkowie przy Oddziale PTTK w Słupcy,
- Lotnicza Sekcja Modelarska „Pod Witkowskim Niebem”,
- Akademia Karate BESUTO Witkowo,
- Gminny Klub Sportowy „VITCOVIA” Witkowo,
- Uczniowskie Kluby Sportowe („ISKRA”, „OLIMP”, „SOKOŁY”, „ORGANIZATOR”),
- Klub Sportowy „MMA Witkowo”,
- Rodzinny Ogród Działkowy im. Karola Świerczewskiego,
- Rodzinny Ogród Działkowy im. Ludowego Lotnictwa Polskiego,
- Ochotnicza Straż Pożarna (Witkowo, Gorzykowo, Mielżyn, Skorzęcin, Ruchocinek, Wiekowo)¹⁵.

¹⁵ Wykaz stowarzyszeń i OPP funkcjonujących na terenie Powiatu Gnieźnieńskiego.

Dodatkowo na terenie Gminy prężnie działają **Koła Gospodyń Wiejskich**, w miejscowościach: Witkowo, Mielżyn, Gorzykowo, Małachowo Złych Miejsc, Mąkownica, Ostrowite Prymasowskie oraz Ruchocinek.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie współpracy Gminy Witkowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 rok*, zatwierdzonym uchwałą Nr XXIV/187/2020 Rady Miejskiej w Witkowie z dnia 26 listopada 2020 roku.

Głównym celem programu jest: „budowanie partnerstwa pomiędzy samorządem, a organizacjami i innymi podmiotami, służącego rozpoznawaniu i zaspokajaniu w miarę możliwości potrzeb mieszkańców gminy”. Do celów szczegółowych należy natomiast:

- poprawa jakości warunków życia, poprzez zaspokajanie potrzeb mieszkańców Gminy,
- wspieranie rozwoju aktywności społecznej mieszkańców,
- racjonalne wykorzystanie publicznych środków finansowych,
- otwartość i innowacyjność w wykonywaniu zadań publicznych,
- integracja organizacji innych podmiotów działających na rzecz gminy i jej mieszkańców,
- zwiększanie aktywności organizacji pozarządowych i innych podmiotów w ubieganiu się o zewnętrzne środki pomocowe,
- określenie zasad trwałej i efektywnej współpracy Gminy z organizacjami i innymi podmiotami działającymi na rzecz Gminy i jej mieszkańców¹⁶.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy i Miasta oraz jednostek organizacyjnych (m.in. MGOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów, itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń

---

¹⁶ Program współpracy Gminy Witkowo z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 rok (Uchwała Nr XXIV/187/2020 Rady Miejskiej w Witkowie z dnia 26 listopada 2020 roku).

Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

9. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości¹⁷.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Witkowo jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania Ośrodka z zakresu ustawy o pomocy społecznej polegają w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez Ośrodek należą:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;

¹⁷ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 794 z późn. zm.).

5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
13. dożywianie dzieci;
14. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
15. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
16. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
18. utworzenie i utrzymanie ośrodka, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
20. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy realizowanych przez „Ośrodek”, należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;

3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez „Ośrodek” należą:

1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. „Ośrodek” realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Burmistrza oraz uchwałami Rady Miejskiej.

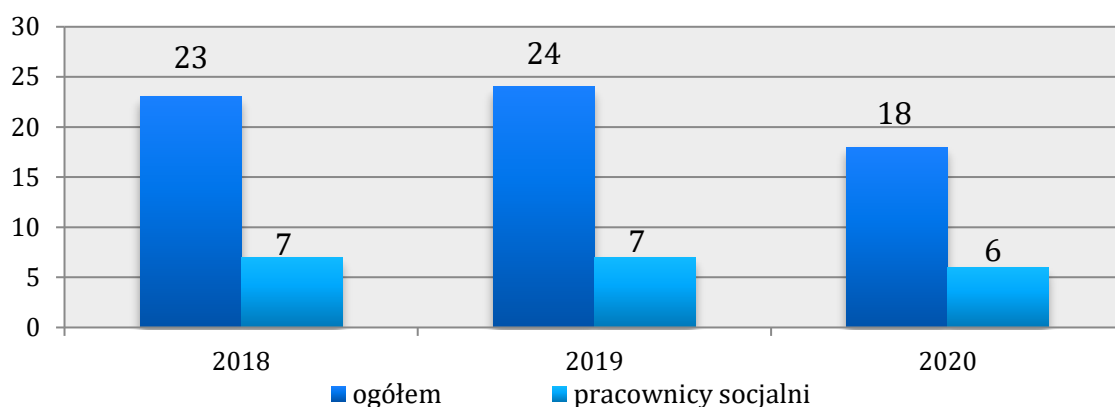
Teren gminy Witkowo podzielony jest na 6 rejonów opiekuńczych, gdzie do każdego przydzielony jest 1 pracownik socjalny. Na koniec 2020 roku w Miejsko-

Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Witkowie zatrudnionych było 18 pracowników, w tym 1 kierownik, 6 pracowników socjalnych oraz 11 pozostałych pracowników. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba pracowników socjalnych utrzymywała się na względnie stałym poziomie, z kolei ogólna liczba osób zatrudnionych w MGOPS ulegała niewielkim wahaniom, jednakże w 2020 roku osiągnęła najniższą wartość. Ośrodek spełnia ustawywarunek co do liczby zatrudnionych osób – 1 pracownik na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin i minimum 3 zatrudnionych pracowników socjalnych.

Wykres 12. Kadra Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witkowie na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

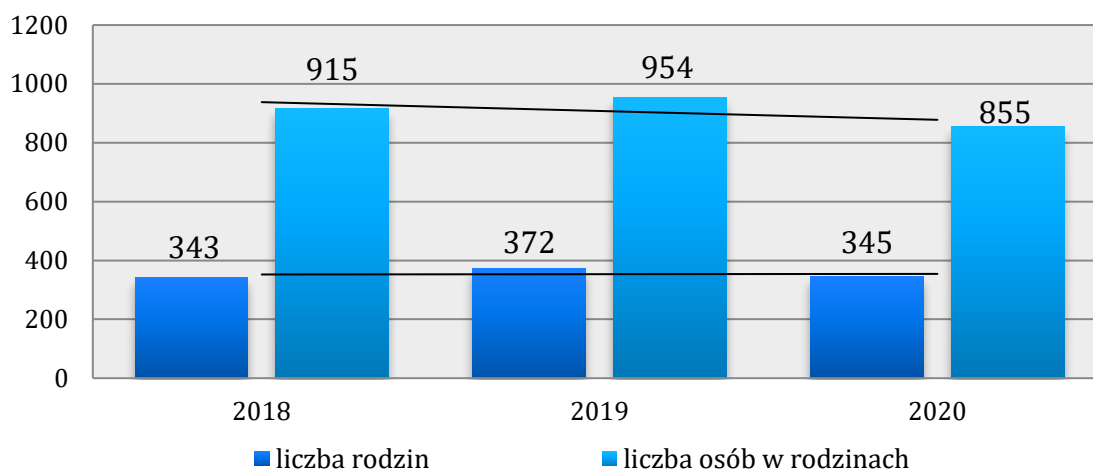
Pandemia znacząco wpłynęła na funkcjonowanie instytucji pomocy społecznej, a przede wszystkim na charakter pracy pracowników socjalnych. Nowe przepisy w dobie pandemii umożliwiły tzw. pracę zdalną, z wyłączeniem bezpośredniej obsługi interesantów. W instytucjach pomocy społecznej, jako że kontakt z klientem jest kluczowy, często stosuje się jednak rotacyjny system pracy. Nowe rozwiązania wprowadzone na mocy specustawy COVID-19 (art. 107 ust. 1a u.p.s.) zezwalają również na przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, bądź ich aktualizację przez kontakt telefoniczny z beneficjentem, wykorzystując przy tym materiały przesyłane za pomocą komunikatorów elektronicznych¹⁸.

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Witkowo ulegała wahaniom. W 2020 roku z pomocy skorzystało 345 rodzin – to o 7% mniej niż w roku ubiegłym i jednocześnie o 1% więcej niż w 2018 roku. W stosunku do 2018 roku zmniejszyła się liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Dynamikę zmian obrazują naniesione na wykres linii trendu.

¹⁸ N. G. Pikuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, Kraków 2020, s. 53-59.

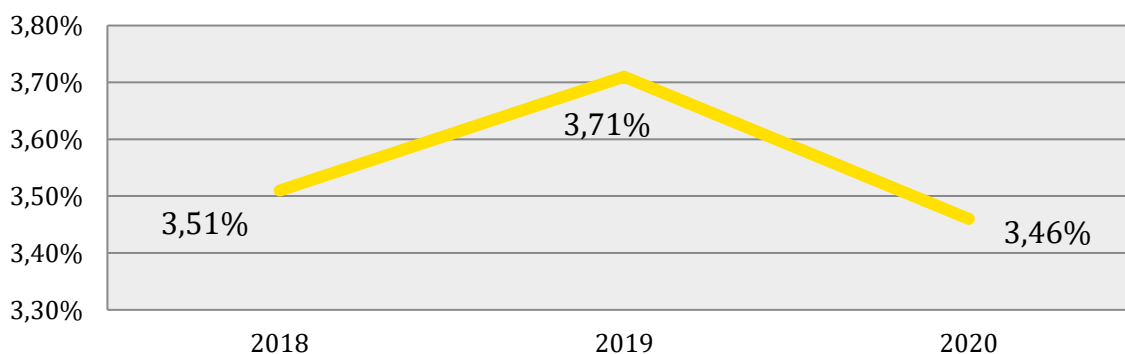
Wykres 13. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Witkowo w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysiąc mieszkańców określa się jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2018-2020 wartość tego wskaźnika ulegała wahaniom – w 2020 roku wyniosła 3,46%, w 2019 roku – 3,71%, natomiast w 2018 roku – 3,51%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 14. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2018-2020

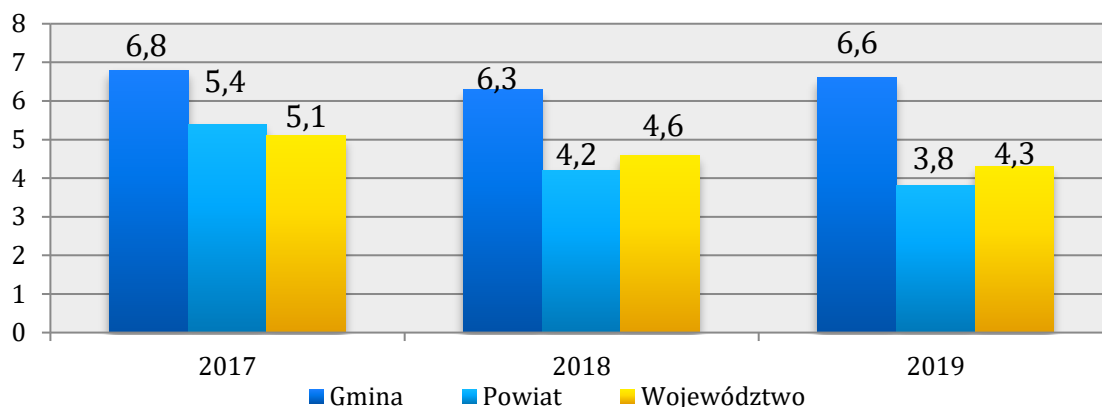

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2019 roku kształtował się w gminie Witkowo na poziomie 6,6%, co oznacza, że był znacznie wyższy niż w całym powiecie oraz województwie. Na przestrzeni lat 2017-2019 wskaźnik ten ulegał wahaniom w przypadku Gminy, z kolei w powiecie i województwie systematycznie spadał.

Wykres 15. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w gminie Witkowo, powiecie gnieźnieńskim i województwie wielkopolskim na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2020 roku z tego typu pomocy korzystały 223 osoby w wieku przedprodukcyjnym, 366 osób w wieku produkcyjnym oraz 87 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej kobiet było więcej niż mężczyzn (liczba kobiet – 378, liczba mężczyzn – 298). Analizując dynamikę zmian, dostrzec można spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, z kolei w przypadku osób w wieku poprodukcyjnym dostrzegalny jest regularny wzrost.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2018-2020

wiek	2018		2019		2020	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	240	110	245	105	223	105
produkcyjny	408	219	413	226	366	203
poprodukcyjny	68	59	86	71	87	70
ogółem	716	388	744	402	676	378

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 309 mieszkańcom gminy Witkowo, natomiast świadczenie niepieniężne 169 osobom. Na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczne są wahania w zakresie liczby osób otrzymujących świadczenia niepieniężne jak i pieniężne. Dane statystyczne w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
świadczenie pieniężne	328	345	309
świadczenie niepieniężne	166	177	169

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się z 321 w 2018 roku do 294 w 2020 roku, co oznacza spadek o 8%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2020 roku są widoczne i znaczące – mężczyźni stanowili 35% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety – 65%.

Tabela 11. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2018-2020

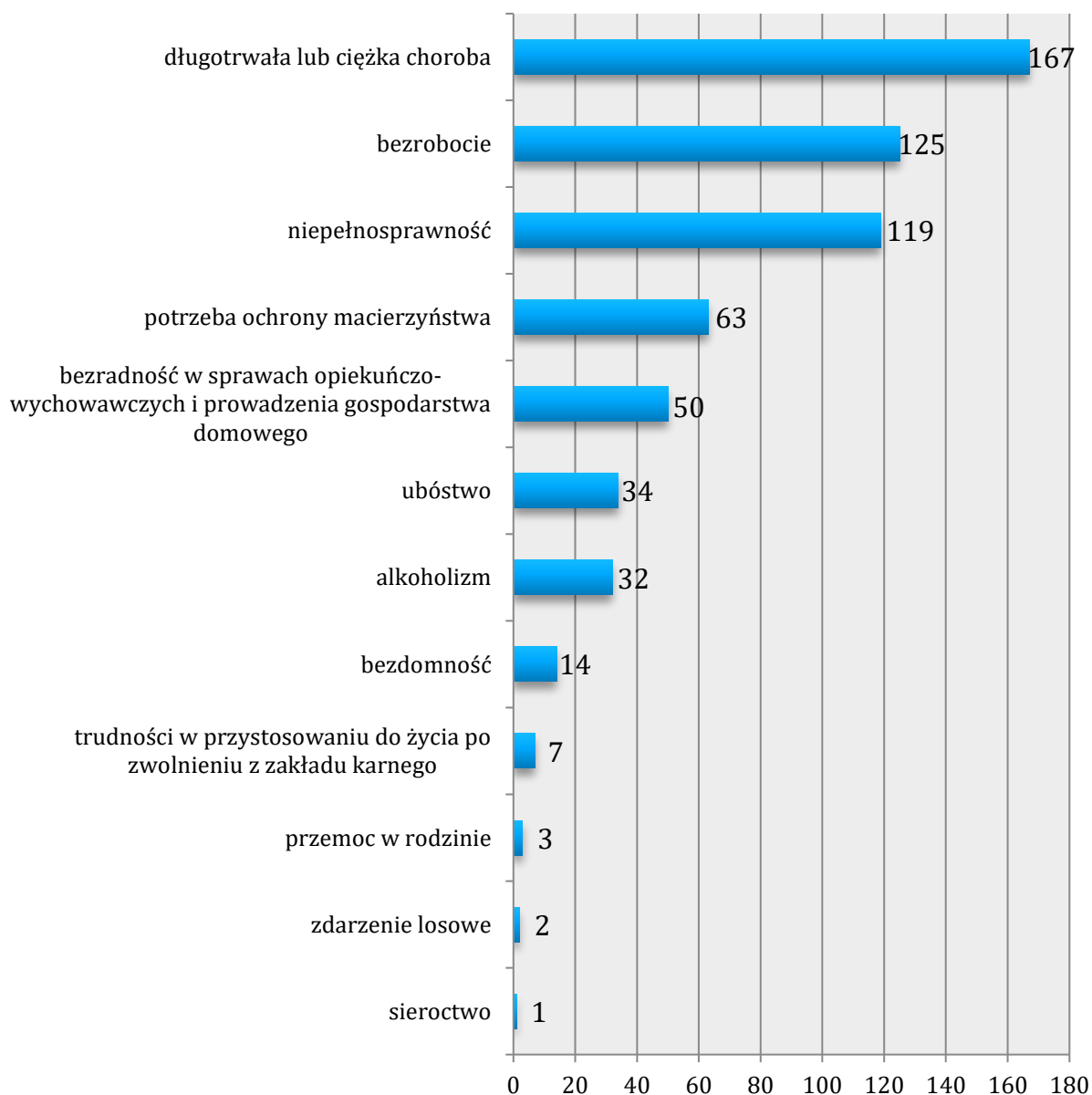
płeć	2018	2019	2020
kobiety	211	203	190
mężczyźni	110	106	104
ogółem	321	309	294

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Witkowo była długotrwała lub ciężka choroba – z tego powodu pomoc otrzymało 167 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się bezrobocie (125 rodzin), natomiast na trzecim – niepełnosprawność (119 rodzin). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajduje się także potrzeba ochrony macierzyństwa (63 rodziny) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (50 rodzin).

Wykres 16. Powody udzielania świadczeń w 2020 roku (liczba rodzin)

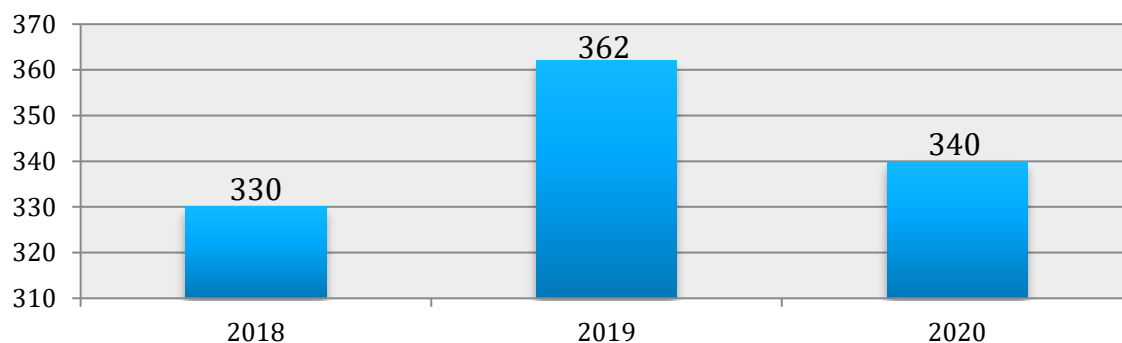

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w okresie ostatnich trzech lat. W 2020 roku przeprowadzono je z 340 rodzinami, w 2019 roku z 362, a w 2018 roku z 330. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin ulegała wahaniom. Dynamikę zmian obrazuje poniższy wykres.

Wykres 17. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie Gminy i Miasta Witkowo. Należą do nich:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- placówki oświatowe,
- Komisariat Policji w Witkowie,
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Witkowo,
- Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Witkowie,
- placówki ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

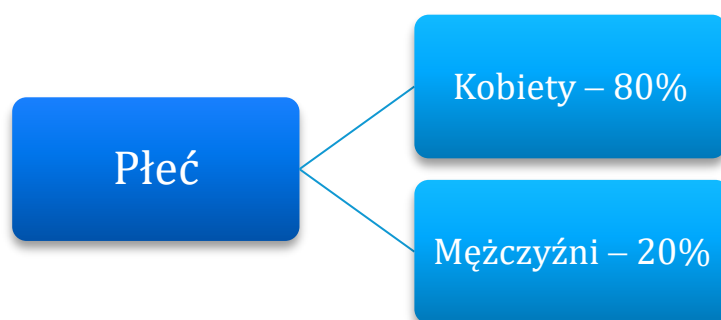
III. Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień od alkoholu, papierosów, e-papierosów i narkotyków wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo, a także skala zjawiska przemocy. Zbadaniu poddana została ponadto opinia respondentów na temat rynku pracy w Gminie, ubóstwa, wykluczenia społecznego, niepełnosprawności, osób starszych, wsparcia rodzin, bezpieczeństwa publicznego, a także zdrowia psychicznego.

1. Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie Gminy i Miasta Witkowo wzięło udział 173 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu znaczącą przewagę miały kobiety – stanowiły one 80% ogółu ankietowanych.

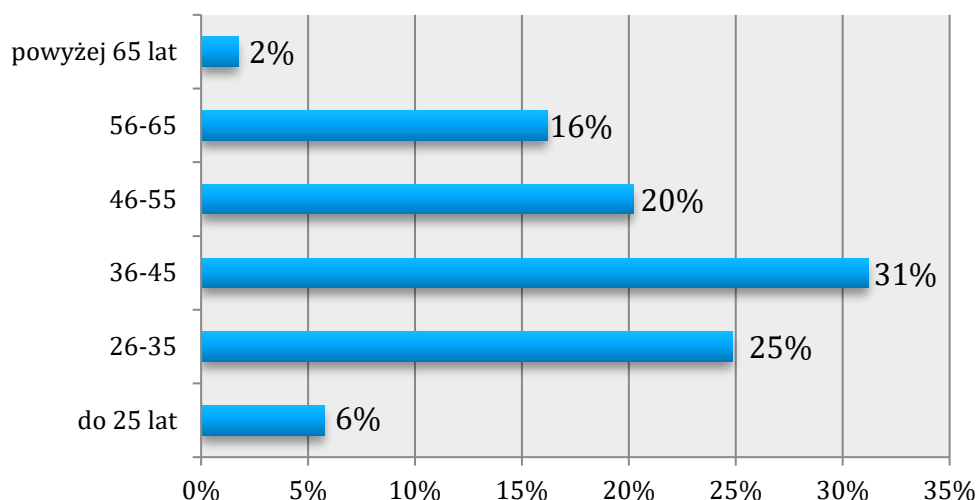
Rysunek 6. Płeć:

Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są mocno zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 36-45 lat (31%) oraz 26-35 lat (25%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 46-55 lat (20%), 56-65 lat (16%), mniej niż 25 lat (6%) oraz powyżej 65 lat (2%).

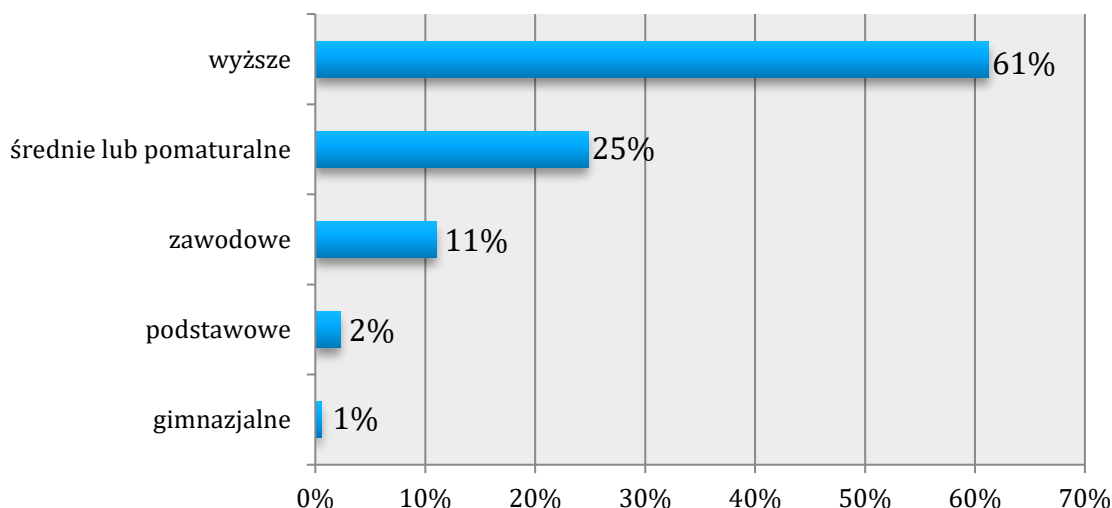

Wykres 18. Wiek:

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (61%), 25% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem średnim lub pomaturalnym, 11% z wykształceniem zawodowym, 2% z wykształceniem podstawowym, natomiast 1% ankietowanych zakończył swoją edukację na poziomie gimnazjum.

Wykres 19. Wykształcenie:

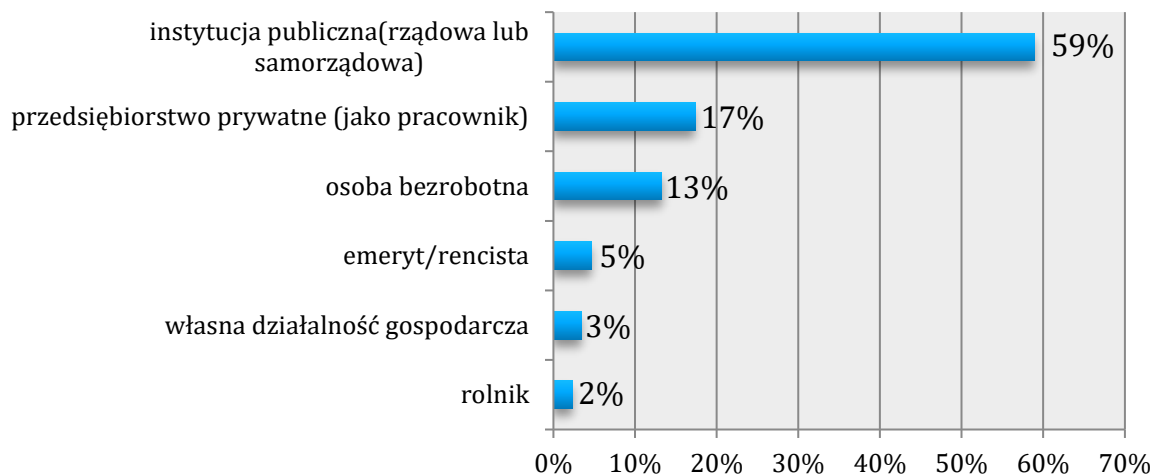

W badaniu diagnozującym problemy społeczne występujące na terenie gminy Witkowo, wzięły udział w szczególności osoby zatrudnione w instytucji publicznej (59%), ale także w przedsiębiorstwie prywatnym (17%), osoby bezrobotne (13%), będące na emeryturze/rencie (5%), prowadzące własną działalność gospodarczą (3%) oraz zatrudnione w rolnictwie (2%).

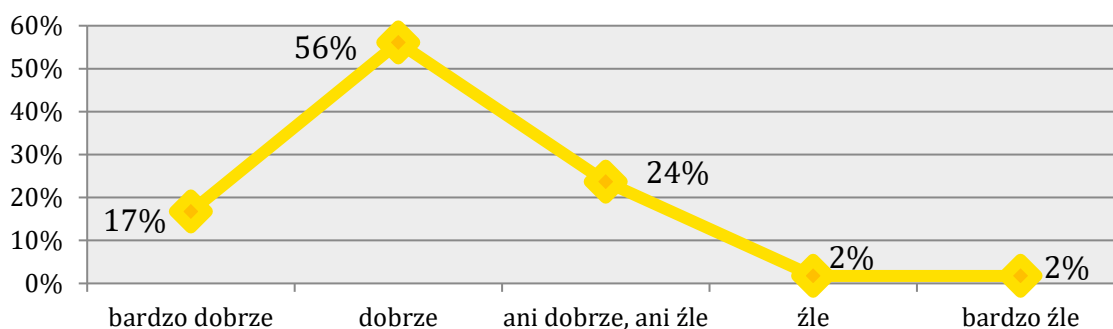

Wykres 20. Miejsce zatrudnienia:

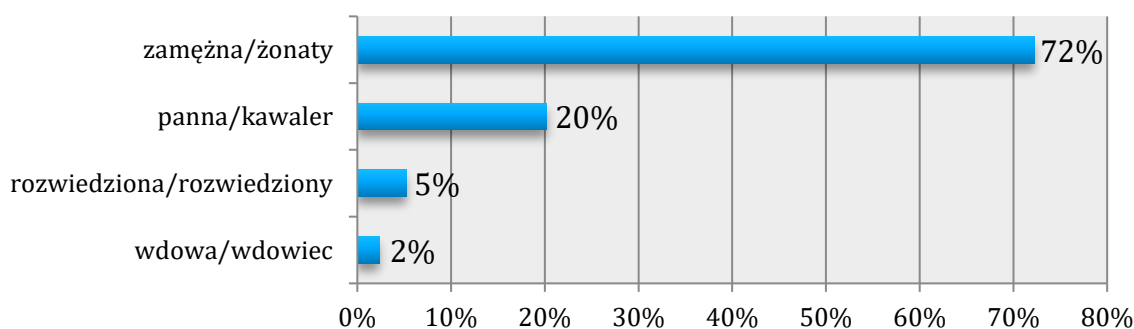
Analiza sytuacji materialnej badanej grupy pokazuje, że ponad połowa dorosłych mieszkańców Gminy jest z niej zadowolona – 56% ocenia ją dobrze. 24% określiło swoją sytuację materialną jako ani dobrą, ani złą, natomiast 17% ankietowanych ocenia ją jako bardzo dobrą. Na złą lub bardzo złą sytuację materialną wskazało zaledwie po 2% respondentów.

Wykres 21. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Stan cywilny osób biorących udział w badaniu przedstawia się następująco: większość respondentów jest zamężnych/żonatych (72%), 20% badanych to panny/kawalerowie, 5% stanowią osoby rozwiedzione, natomiast 2% wdowy/wdowcy.

Wykres 22. Stan cywilny:

2. Problem alkoholowy

Uzależnienie od alkoholu wciąż stanowi w Polsce poważny problem. Według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w naszym kraju żyje około 800 tysięcy osób uzależnionych od alkoholu, co stanowi około 2% całej populacji. Do osób pijących szkodliwie zaliczyć można natomiast 2-2,5 miliona osób, tj. 5-7% populacji¹⁹. Co niepokojące, na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest wzrost średniego spożycia alkoholu przeliczanego w litrach na jednego mieszkańca. Osoby nadużywające alkoholu oprócz tego, że sami narażeni są na różnego rodzaju problemy, stwarzają zagrożenie dla innych osób. Ze względu na skalę, jak i obserwowane negatywne konsekwencje, alkoholizm uznaje się w Polsce za problem społeczny. Oprócz skutków związanych ze sferą zdrowia fizycznego i psychicznego, nadużywanie i uzależnienie od alkoholu niesie za sobą również inne konsekwencje, które ponoszą nie tylko same osoby pijące, ale także osoby w ich otoczeniu. Wśród negatywnych następstw spożywania alkoholu, jego nadużywania i uzależnienia w sferze społecznej wymieniać można: cierpienie rodzin, wykluczenie społeczne, negatywny wpływ na wychowanie dzieci, problemy osób dorastających w rodzinach alkoholowych, cierpienie ofiar wypadków drogowych i przestępstw, zaburzone relacje społeczne, obniżenie jakości i wydajności pracy, czy też destrukcyjny wpływ alkoholu na rozwój dziecka w okresie prenatalnym. Konsekwencje problemu alkoholowego są wieloaspektowe, mają szeroki zasięg i wymagają podejmowania systemowych, interdyscyplinarnych działań zaradczych, skierowanych na czynniki ryzyka tkwiące zarówno w samej jednostce, jak i w jej otoczeniu społecznym²⁰.

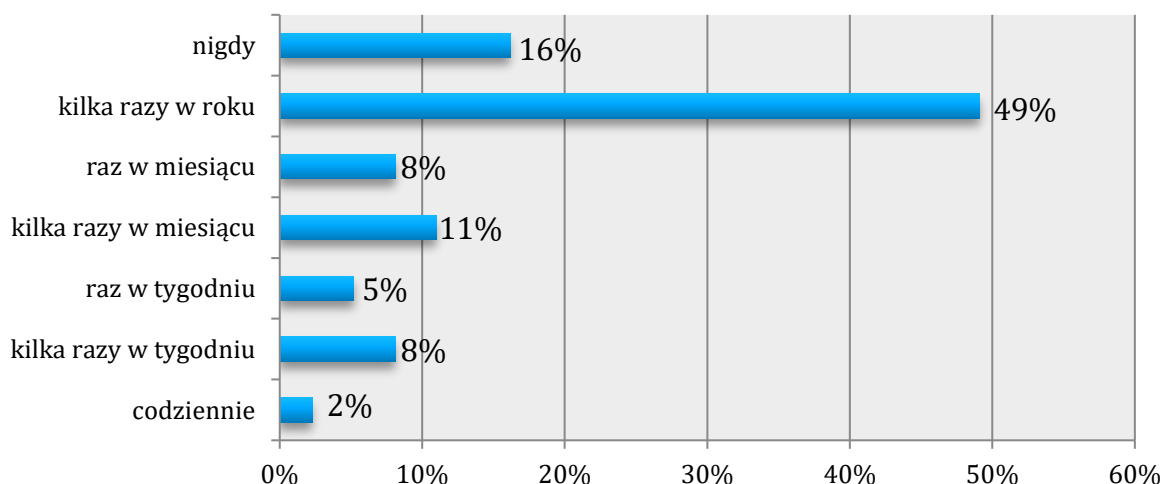
Pierwsze pytanie dotyczące uzależnienia od alkoholu odnosiło się do częstotliwości jego spożywania. Możemy zauważyć, iż 8% sięga po alkohol kilka razy w tygodniu, 5% respondentów – raz w tygodniu, 11% – kilka razy w miesiącu, 8% – raz w miesiącu, natomiast blisko połowa badanych kilka razy w roku (49%). Całkowitą abstynencję zadeklarowało 16% mieszkańców, z kolei 2% spożywa alkohol codziennie.

¹⁹ <http://www.parpa.pl/index.php/33-analazy-badania-raporty/132-statystyki>

²⁰ Włodarczyk E., Społeczne konsekwencje problemu alkoholowego w Polsce, *Pedagogika Społeczna* 2018, Nr 2 (68), str. 241-251.

Wykres 23. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy spożywają alkohol.

145 osób

Poniższa tabela przedstawia ilość porcji alkoholu wypijanych przez ankietowanych w ciągu całego dnia, w którym go spożywają. Zdecydowana większość respondentów deklaruje, że w dniu, w którym spożywa alkohol wypija 1-2 porcji tego napoju (107 osób, tj. 78%). Mniej mieszkańców wskazało na 3-4 porcje (22 osoby, tj. 16%). Na 5-7 porcji wskazały 4 osoby (3%), a na 8-10 oraz 11 i więcej porcji – po 2 osoby (4%). 8 ankietowanych pominęło całkowicie to pytanie.

Tabela 12. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije?

Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1-2	78%	107
3-4	16%	22
5-7	3%	4
8-10	1%	2
11 i więcej	1%	2

W dalszej kolejności respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu. Na podstawie deklaracji badanych możemy stwierdzić, że większość mieszkańców nigdy nie pracowała w stanie nietrzeźwości (134 osoby, tj. 94%). Do takiego zachowania przyznało się jednak 8 badanych (5%), wśród których po 2 ankietowanych (1%) stwierdziło, że miało to miejsce raz lub zdarza się to często, natomiast 4 osoby (3%) zadeklarowały, że zdarza im się to sporadycznie. 3 osoby pominęły to pytanie.

Tabela 13. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nigdy mi się to nie zdarzyło	94%	134
raz mi się to zdarzyło	1%	2
zdarza mi się to sporadycznie	3%	4
zdarza mi się to często	1%	2

Kolejną analizowaną w Diagnozie kwestią było prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu. Większość respondentów zadeklarowała, że nigdy nie kierowała pojazdem w stanie nietrzeźwości (141 osób, tj. 99%), na uwagę zasługuje jednak fakt, że 2 osobom (1%) zdarza się to często. 2 badanych pominęło odpowiedź na to pytanie.

Tabela 14. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nigdy mi się to nie zdarzyło	99%	141
raz mi się to zdarzyło	0%	0
zdarza mi się to sporadycznie	0%	0
zdarza mi się to często	1%	2

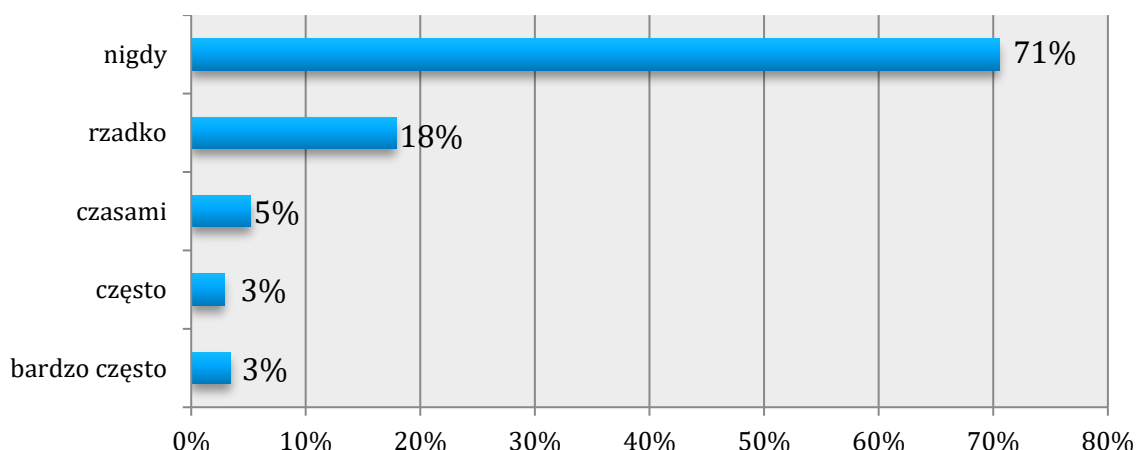
Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

173 osoby

Następnym etapem badania było sprawdzenie skali problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu w gminie Witkowo. Jak wynika z zebranych danych 29% respondentów było świadkiem prowadzenia pojazdu przez osoby nietrzeźwe. 18% badanych wskazało na odpowiedź „rzadko”, 5% stwierdziło, że było tego świadkiem czasami, 3% – często i również 3% – bardzo często.

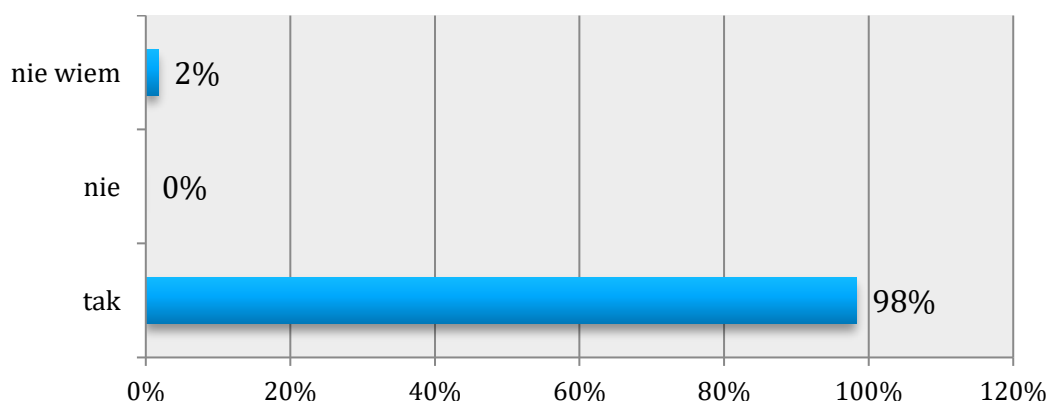

Wykres 24. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji w swojej miejscowości, kiedy ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

W jednym z pytań poprosiliśmy ankietowanych o wyrażenie swojej opinii na temat wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Zebrany materiał badawczy wykazał, że wśród mieszkańców Gminy praktycznie nie występuje brak świadomości w tym zakresie. Odpowiedź „nie wiem” zaznaczyło 2% respondentów, z kolei pozostali stwierdzili, że picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka (98%).

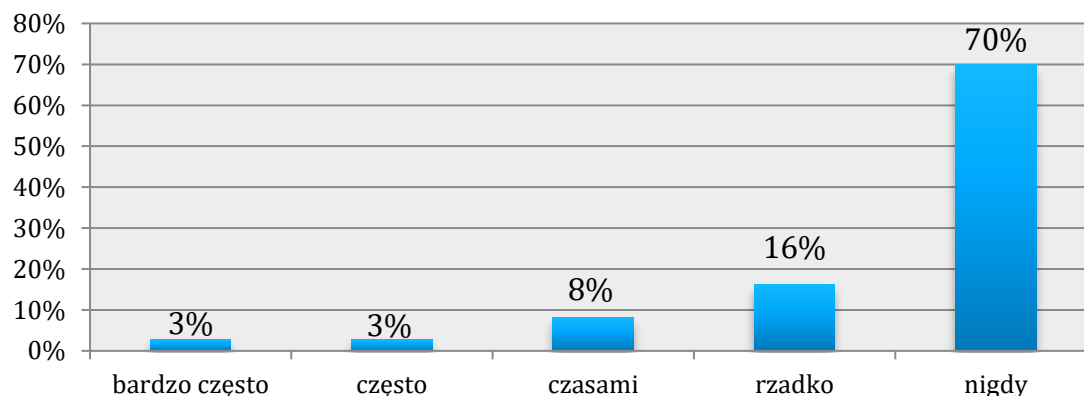
Wykres 25. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

Respondenci zostali również poproszeni o określenie, czy zauważyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy na terenie swojej miejscowości, kobiety w ciąży spożywające alkohol. Co trzeci badany (30%) przyznał, że był świadkiem takiej sytuacji, w tym 16% stwierdziło, że miało to miejsce rzadko, 8% – czasami, natomiast po 3% często i bardzo często.

Wykres 26. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy widział/a Pan/i na terenie gminy kobiety spożywające alkohol, o których miał/a Pan/i wiedzę, że są w ciąży?

3. Problem nikotynowy

Palenie papierosów jest aktualnie jednym z najpoważniejszych przyczyn problemów zdrowotnych współczesnego świata. Do negatywnych konsekwencji tego zaliczyć można choroby układu sercowo-naczyniowego, oddechowego oraz zwiększone ryzyko wystąpienia nowotworów. Według szacunków Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w konsekwencji palenia papierosów co roku umiera ponad 7 milionów ludzi na całym świecie²¹. W Polsce w 2016 roku z tego powodu zmarło aż 66 tys. osób, co stanowiło 17% wszystkich zgonów²². Wyniki badań dotyczące aktualnej sytuacji w zakresie palenia tytoniu w Polsce, przeprowadzone przez Centrum Badania Opinii Społecznej w 2019 roku pokazują, iż po papierosy regularnie sięga co piąty Polak²³. Pomimo stopniowo zmniejszającej się w ostatnich latach liczby palaczy papierosów, problem ten nadal stanowi powszechne i wymagające podejmowania działań zapobiegawczych zjawisko. Konieczna jest zatem realizacja systematycznych zadań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia ograniczających popularność palenia tytoniu.

Drugi z analizowanych w Diagnostyce obszarów, miał na celu zweryfikowanie skali palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców gminy Witkowo. Spośród wszystkich badanych osób papierosy pali blisko co czwarty ankietowany (24%), przy czym 2% sięga po nie kilka razy w roku, po 1% – raz w miesiącu, kilka razy w miesiącu i kilka razy w tygodniu, natomiast 19% – codziennie.

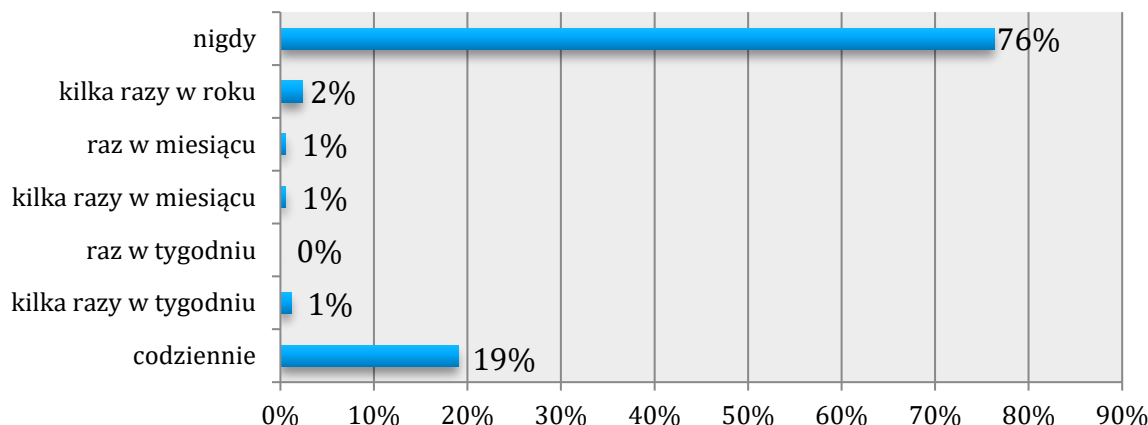
²¹ WHO report on the global tobacco epidemic: monitoring tobacco use and prevention policies, World Health Organization, Geneva 2017.

²² Zgliczyński, W. S., *Palenie tytoniu w Polsce*, Biuro Analiz Sejmowych 2017, nr 14 (237).

²³ CBOS, *Palenie papierosów*, Komunikat z badań 2019, Nr 104/2019.

Wykres 27. Jak często pali Pan/i papierosy (wyroby tytoniowe, z pominięciem e-papierosów)?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy palą papierosy.

41 osób

W tabeli poniżej przedstawiona została ilość dziennie wypalanych przez dorosłych mieszkańców sztuk papierosów. Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że 5 osób (13%) nie wie, ile dziennie papierosów wypala, ponieważ nie liczy ich ilości, 6 osób (15%) nie wie, ponieważ nie pali codziennie, 4 respondentów (10%) deklaruje, iż sięga po papierosa mniej niż 5 razy w ciągu dnia, 16 osób (41%) między 6 a 15 razy, 5 osób (13%) wypala dziennie między 16 a 25 sztuk, z kolei 3 badanych (8%) więcej niż 25 sztuk.

Tabela 15. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
trudno powiedzieć, nie palę codziennie	15%	6
poniżej 5 sztuk	10%	4
6-15 sztuk	41%	16
16-25 sztuk	13%	5
więcej niż 25 sztuk	8%	3
nie wiem, nie liczę	13%	5

Poniższa tabela prezentuje rozkład odpowiedzi mieszkańców na pytanie o próby rzucenia przez nich palenia. Z zebranych danych wynika, że zerwać z nałogiem próbowały 23 osoby (56%), w tym 10 respondentów raz (24%), a 13 osób wiele razy (32%).

Tabela 16. Czy próbował/a Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

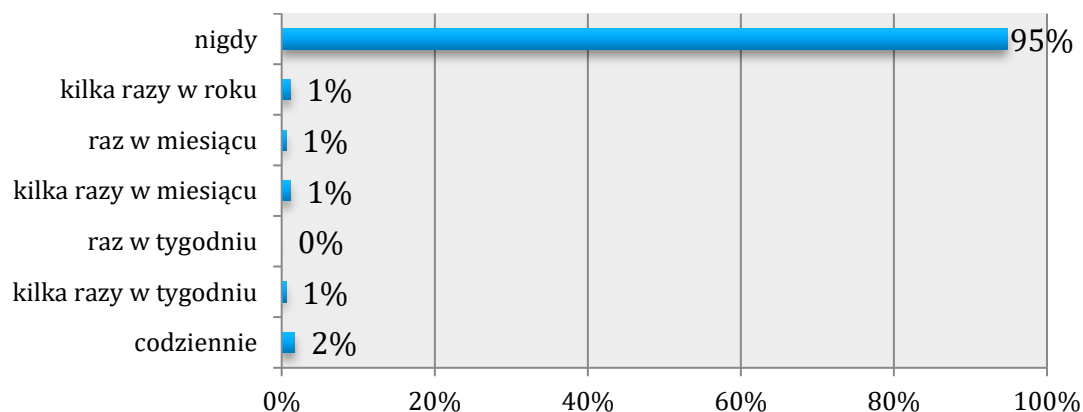
Odpowiedź	%	Liczba odp.
nigdy nie próbowałem/am	24%	10
nie, ale zamierzam spróbować	20%	8
tak, raz, ale nie udało mi się	24%	10
tak, wiele razy, ale nie udało mi się	32%	13

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

173 osoby

Kolejne pytanie zadane respondentom dotyczyło palenia elektronicznych papierosów. Zebrany materiał badawczy wykazał, że e-papierosy pali 5% dorosłych mieszkańców, w tym po 1% kilka razy w roku, raz i kilka razy w miesiącu oraz kilka razy w tygodniu, natomiast 2% pali codziennie.

Wykres 28. Jak często pali Pan/i e-papierosy?

4. Problem narkotykowy

Problem narkomanii stanowi duże zagrożenie, degradująco wpływa zarówno na zdrowie fizyczne, psychiczne, jak i relacje społeczne. Wiąże się z wysokimi kosztami poniesionymi nie tylko przez samą jednostkę uzależnioną, ale także całe społeczeństwo. Pomimo tego, że zażywanie narkotyków i dopalaczy jest w Polsce o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych, zjawisko to wciąż stanowi poważny problem. Według badań przeprowadzonych w 2018 roku odsetek osób w wieku 15-34 lata używających narkotyków w ciągu ostatniego roku wyniósł 10,4%, przy czym najczęściej stosowaną nielegalną substancją psychoaktywną okazała się marihuana²⁴.

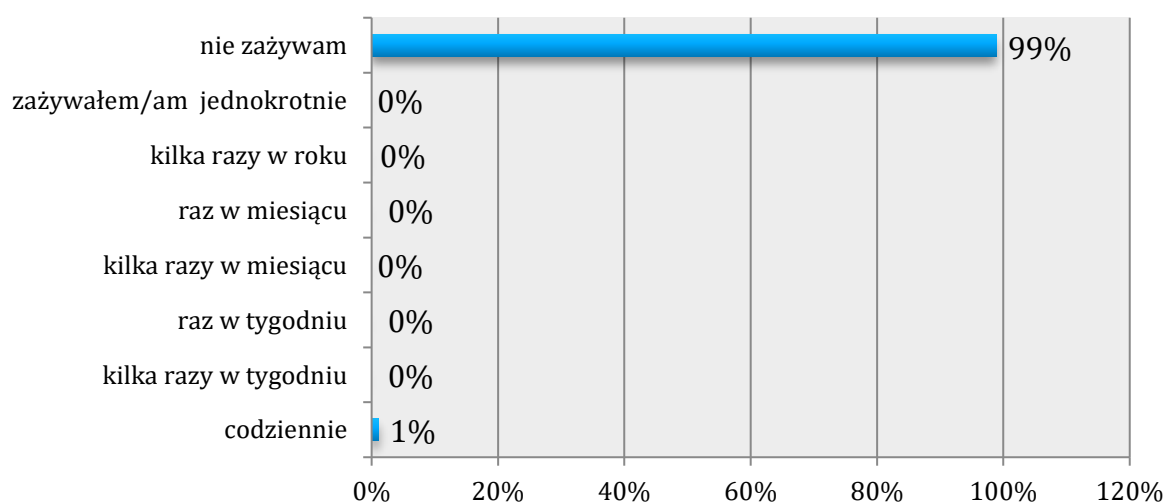
²⁴ Raport o stanie narkomanii w Polsce 2019, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2018.

Wśród negatywnych skutków wywołanych narkomanią wymienia się zarówno szkody zdrowotne, jak i społeczne, między innymi osłabienie i rozpad więzi rodzinnych, wykluczenie społeczne, utratę zdolności do samodzielnego i odpowiedzialnego funkcjonowania, czy też konflikty z prawem. Zagrożeniem są również nowe substancje psychoaktywne, tzw. dopalacze. Ze względu na wysoką toksyczność oraz zmieniający się, nieznany skład, ich jednokrotne zażycie może doprowadzić do nieodwracalnych skutków zdrowotnych, a nawet śmierci. Jak wynika z raportu Głównego Inspektora Sanitarnego, w 2018 roku zarejestrowanych zostało 4 260 przypadków interwencji medycznych związanych z zatruciem/podejrzeniem zatrucia nowymi substancjami psychoaktywnymi²⁵. Biorąc pod uwagę ryzyko szkód, konsekwencji prawnych, zdrowotnych oraz społecznych związanych z używaniem narkotyków i dopalaczy, konieczne jest realizowanie działań w obszarze profilaktyki, leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód zdrowotnych i reintegracji społecznej osób uzależnionych, a także systematyczne prowadzenie badań i monitoringu używania substancji psychoaktywnych.

Następnym etapem badania było zidentyfikowanie skali zażywania narkotyków, dopalaczy lub innych środków psychoaktywnych przez dorosłych mieszkańców Gminy. Sięgnięcie po tego typu substancje zadeklarował tylko 1% badanych (2 osoby), który przyznał, że zażywa je codziennie. 1 z 2 badanych deklarujących sięgnięcie po substancje psychoaktywne doznał w związku z tym problemów ze zdrowiem, finansowych, problemów w pracy oraz wypadku lub uszkodzenia ciała.

Wykres 29. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

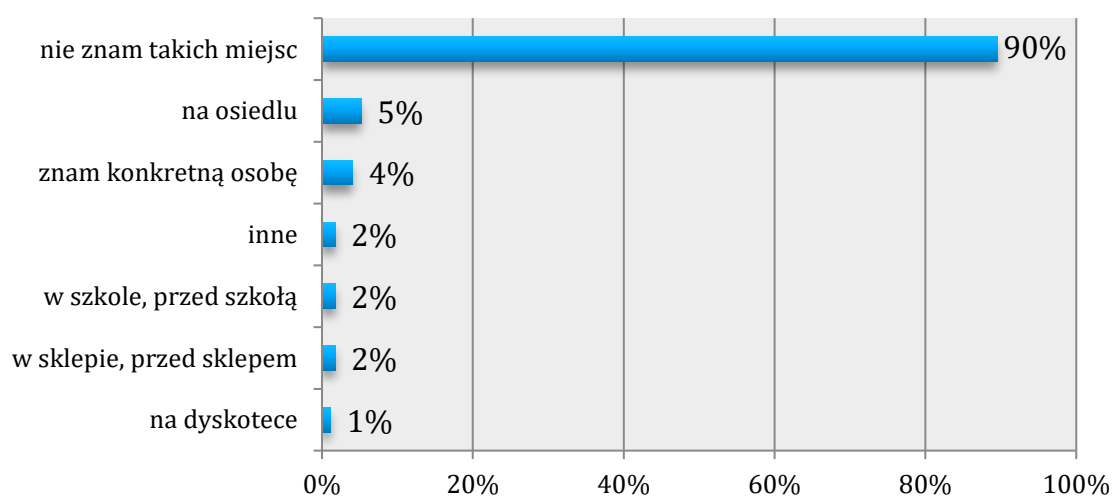

²⁵ Raport Głównego Inspektora Sanitarnego: Nowe narkotyki w Polsce 2017-2018, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Warszawa.

Respondentom zostało zadane pytanie również o znajomość konkretnych miejsc na terenie swojej miejscowości, gdzie można pozyskać narkotyki lub dopalacze. Badania wykazały stosunkowo niski odsetek ankietowanych deklarujących znajomość takich miejsc (10%), przy czym połowa tych osób wskazała osiedle (5%) oraz znajomość konkretnej osoby (4%). Po 2% stwierdziło, że nielegalne substancje można nabyć w szkole i w jej otoczeniu oraz w sklepie, bądź jego obrębie. 1% badanych wskazał na dyskotekę, z kolei 2% zaznaczyło odpowiedź inne, gdzie wskazano na „plac koło Centrum Kultury” oraz „budynek Biblioteki Kołaczkowo (na zewnątrz, wieczorem)”.

Wykres 30. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

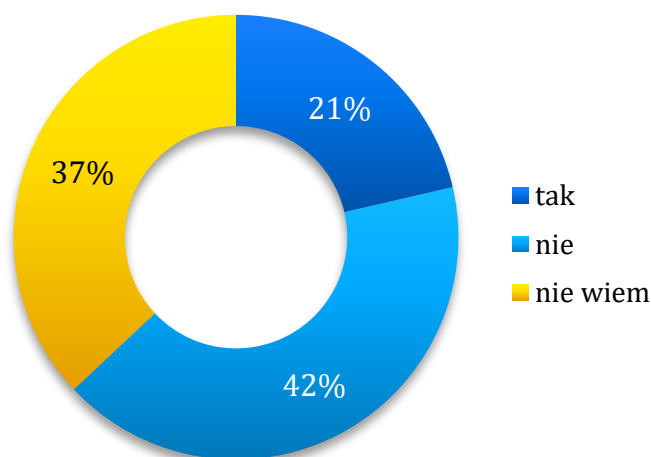
5. Problem przemocy

Przemoc jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Może przybierać różne formy. Wyróżnia się przemoc fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, seksualną i zaniedbanie. Skutki przemocy są dla osób jej doznających długotrwałe i istotnie wpływają na ich codzienne funkcjonowanie. Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem ten dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i ludzie nierzadko boją się lub wstydzą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy w rodzinie gromadzonych przez policję, w 2019 roku ogólna liczba osób doznających

przemocy kształtowała się na poziomie 88 032²⁶. O skali problemu przemocy świadczą również badania przeprowadzone w 2014 roku na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich, że co trzeci respondent zna osobiście w swoim otoczeniu/sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszał lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet. Przypadki przemocy wobec mężczyzn zna natomiast co piąty ankietowany. Z deklaracji osób biorących udział w badaniu wynika, że odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu całego swojego życia kształtował się na poziomie 24,7%²⁷. Przemoc w rodzinie stanowi jeden z poważniejszych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

Dalsza część raportu stanowi próbę oszacowania skali problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo. Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie o znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. Twierdzącej odpowiedzi udzielił co piąty badany (21%), a przeczącej – 42%. Nie ma wiedzy w tym zakresie 37% ankietowanych. Wykres 31. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Skala problemu przemocy w gminie Witkowo została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, czy zdarzyło im się doświadczyć tego

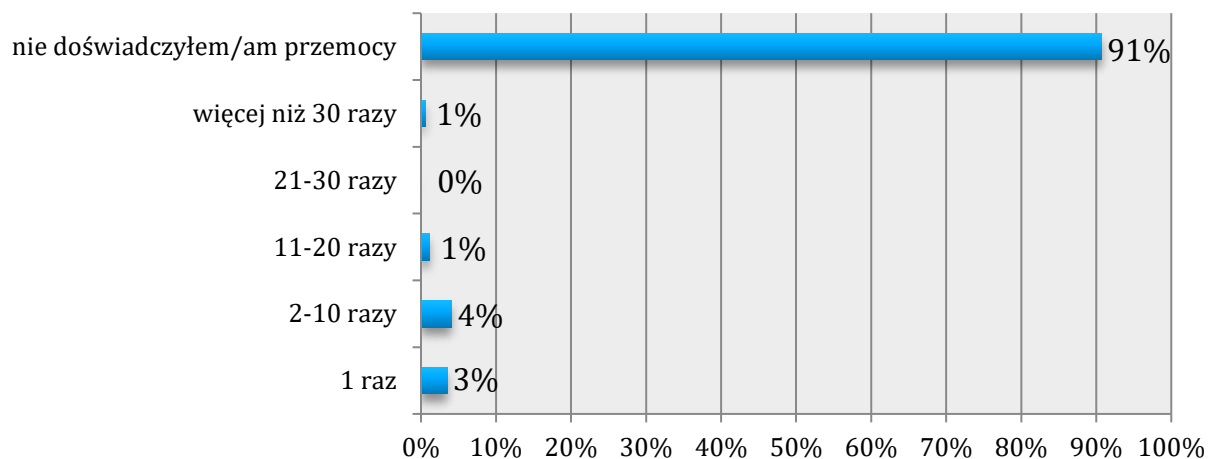
²⁶ <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

²⁷ Miedzik M., Godlewska-Szurkowska J., *Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców. Raport cząstkowy, wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.*

problemu. Z zebranych danych wynika, że kiedykolwiek w życiu przemocy doznało 9% badanych mieszkańców, wśród których 3% doświadczyło jej 1 raz, 4% – 2-10 razy, natomiast po 1% – 11-20 razy oraz więcej niż 30 razy.

Wykres 32. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy doświadczyli przemocy.

16 osób

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że najczęściej doznawanym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna – wskazało na nią 13 badanych, tj. 87%. Przemocy fizycznej oraz mobbingu doświadczyło po 5 ankietowanych (33%), zaniedbania doznało 4 ankietowanych (27%), przemocy ekonomicznej 3 badanych (20%), z kolei przemocy seksualnej 1 osoba (7%).

Tabela 17. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	87%	13
przemoc fizyczna	33%	5
mobbing	33%	5
zaniedbanie	27%	4
przemoc ekonomiczna	20%	3
przemoc seksualna	7%	1
nie wiem	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Spytaliśmy respondentów również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że najwięcej osób doznało przemocy ze strony rodziców oraz współmałżonka (po 4 osoby, tj. 29%). Po 3 respondentów wskazało na rodzeństwo, znajomego/znajomą oraz osobę nieznaną (21%). W dalszej kolejności po 2 badanych zaznaczyło partnera/partnerkę oraz pracodawcę/przełożonego (14%), z kolei po 1 osobie doświadczyło przemocy ze strony dziadków i innych, bliżej nieokreślonych osób (7%).

Tabela 18. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
rodzice	29%	4
mąż/żona	29%	4
rodzeństwo	21%	3
znajomy/znajoma	21%	3
nieznajomy/a	21%	3
partner/partnerka	14%	2
pracodawca/przełożony	14%	2
dziadkowie	7%	1
inne osoby	7%	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na pytanie o miejsce doświadczenia przemocy, najwięcej ankietowanych zaznaczyło dom (9 osób, tj. 64%). W mniejszym stopniu deklarowano doznanie tego problemu w miejscu publicznym (7 osób, tj. 50%) i w pracy (2 osoby, tj. 14%), z kolei 1 badany doświadczył przemocy na uczelni (7%).

Tabela 19. Gdzie doświadczył/a Pan/i przemoc?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
w domu	64%	9
w miejscu publicznym	50%	7
w pracy	14%	2
na uczelni	7%	1
inne	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

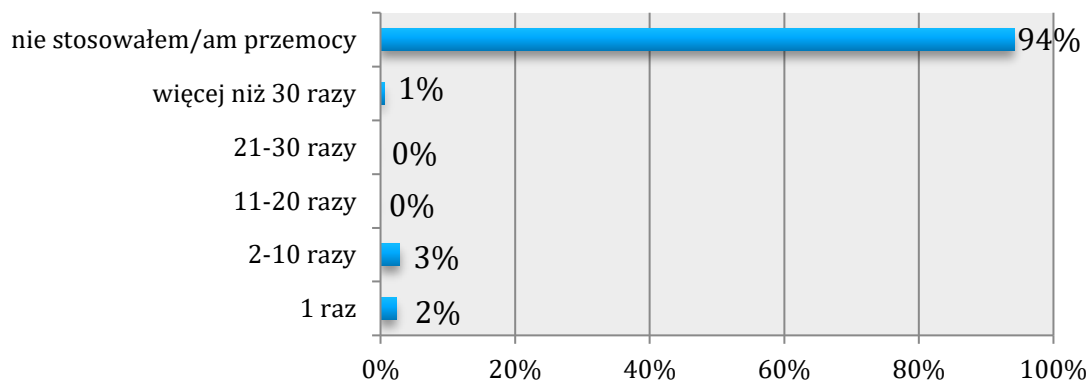
173 osoby

Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy przyznała się mniejsza część badanych, niż w przypadku jej doznawania – na pytanie „czy

w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec drugiej osoby?” twierdzącej odpowiedzi udzieliło 6% ankietowanych, w tym 2% podało, iż miało to miejsce raz, 3% – 2-10 razy, natomiast 1% więcej niż 30 razy.

Wykres 33. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec drugiej osoby?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy zastosowali przemoc.

10 osób

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o określenie, jakiego rodzaju przemoc zastosowali. 6 badanych wskazało na zaniedbanie (60%). Przemoc psychiczną i fizyczną zastosowało po 5 osób (50%), przemoc seksualną 2 osoby (20%), natomiast po 1 badanym stosowało przemoc ekonomiczną i mobbing (10%).

Tabela 20. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
zaniedbanie	60%	6
przemoc psychiczna	50%	5
przemoc fizyczna	50%	5
przemoc seksualna	20%	2
przemoc ekonomiczna	10%	1
mobbing	10%	1
nie wiem	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy najczęściej przyznawali się do stosowania przemocy wobec partnera/partnerki oraz dziecka/dzieci (po 4 osoby, tj. 40%), 3 osoby wskazały na rodziców (30%), natomiast po 2 osoby na osobę nieznaną, rodzeństwo i współmałżonka (20%). Pojedyncze odpowiedzi padły również na stosowanie przemocy w stosunku do znajomych, dziadków oraz kolegów/koleżanek z pracy (10%).

Tabela 21. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
partner/partnerka	40%	4
dziecko/dzieci	40%	4
rodzice	30%	3
nieznajomy/a	20%	2
rodzeństwo	20%	2
mąż/żona	20%	2
znajomy/a	10%	1
dziadkowie	10%	1
kolega/koleżanka z pracy	10%	1

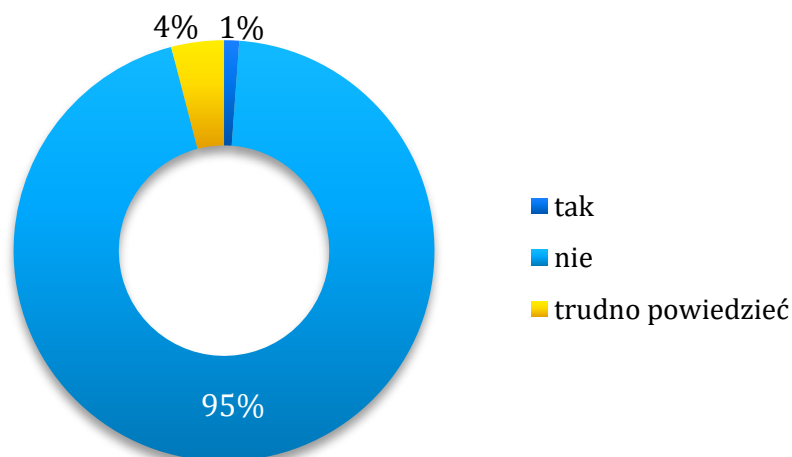
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

173 osoby

Odpowiedzi respondentów na następne pytanie pokazują aktualną skalę przemocy występującej wśród rodzin na terenie gminy Witkowo. Jak wynika z uzyskanych danych, przemoc domowa dotyczy 1% dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu. Wśród respondentów znalazły się również osoby, które miały trudność w jednoznacznym określeniu, czy w ich domu występuje ten problem – stanowiły one 4% ogółu.

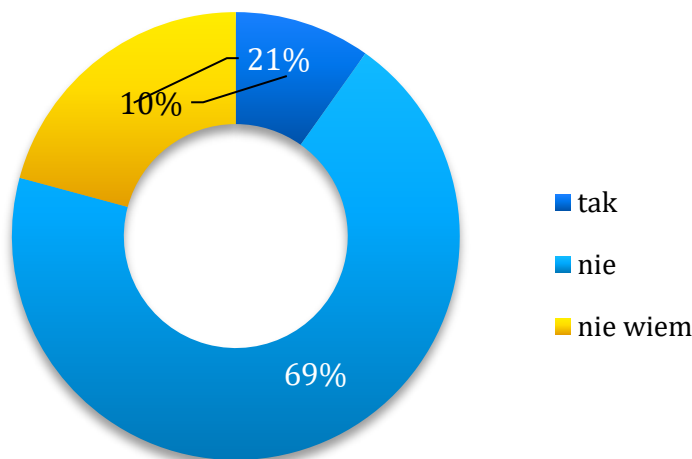
Wykres 34. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?

Kolejną analizowaną kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy, na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że wśród części respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej – kary fizyczne popiera 21% badanych, z kolei 10% stwierdziło, że nie ma na ten temat wiedzy. Jednoznacznie negatywnie ocenia tego typu zachowanie 69% mieszkańców.

Wykres 35. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

6. Działania profilaktyczne

Jak wynika ze statystyk Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii dotyczących wydatkowania środków finansowych na realizację zadań związanych z profilaktyką uzależnień, samorzady często realizują nieskuteczne strategie profilaktyczne, które nie przynoszą żadnych efektów. Według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych „w 2018 roku aż 46 318 078,30 zł zostało wydane na jednorazowe festyny i inne imprezy plenerowe, spektakle profilaktyczne, imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp.), czyli działania, które nie pełnią funkcji profilaktycznej, o nieznanym skutecznym, a o części z nich wręcz wiadomo, że nie są efektywne”²⁸. Do czynników wzmacniających jakość profilaktyki należą: obowiązujący system prawny, współpraca pomiędzy samorządem a placówkami realizującymi programy profilaktyczne poprzez finansowe wspieranie programów profilaktycznych oraz rozwój kadr zajmujących się profilaktyką (szkolenia, superwizje), monitorowanie sytuacji epidemiologicznej związanej z używaniem substancji psychoaktywnych, diagnozowanie problemu przemocy, a także zwiększenie czasu przeznaczanego na działania profilaktyczne w placówkach oświatowych. Szczególnie ważne jest, aby wszystkie podmioty zaangażowane w realizację zadań profilaktycznych stworzyły spójny system, opierający się na trzech poziomach: centralnym, wojewódzkim i gminnym²⁹. Skuteczność działań profilaktycznych będzie większa w przypadku realizacji modelu profilaktyki

²⁸ Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 roku, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2019.

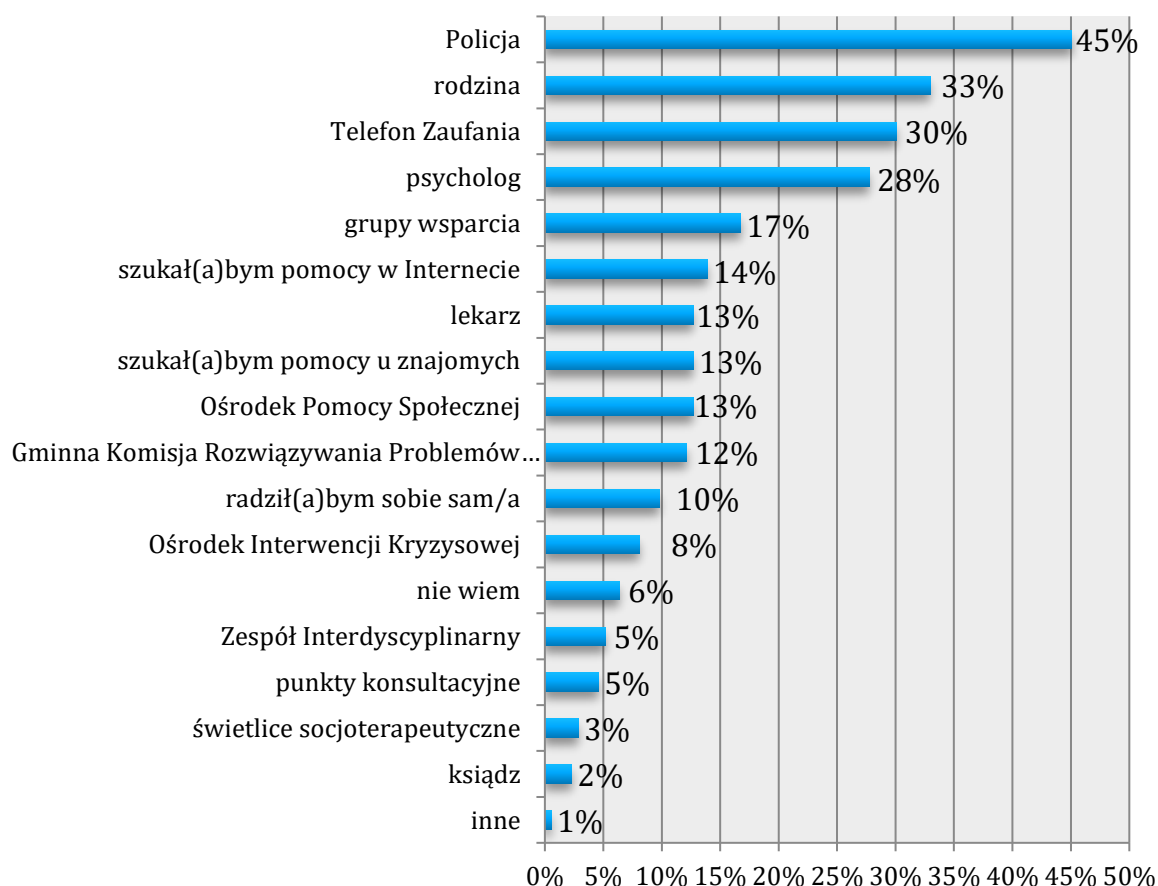
²⁹ Pietrzak S., *Sukcesy i wyzwania w implementacji dobrej profilaktyki*, Świat Problemów.

zintegrowanej opartej na: współpracy na poziomie instytucjonalnym i wspólnotowym, dbałości o wzorce i spójny przekaz, przede wszystkim ze strony rodziny i szkoły, wypracowaniu autonomicznych dla danego środowiska lokalnego strategii i metod oddziaływań profilaktycznych, które będą stosowane systematycznie, konsekwentnie i długookresowo oraz doskonaleniu kompetencji wychowawczych i organizacyjnych twórców, a także realizatorów działań profilaktycznych³⁰.

W pierwszym pytaniu bloku tematycznego dotyczącego działań profilaktycznych pojawiło się pytanie o miejsca/osoby, do których mieszkańcy zgłosiliby się w przypadku problemu uzależnień lub przemocy w rodzinie. Jak wynika z prezentowanych danych, większość badanych skorzystałoby z pomocy Policji (45%), rodziny (33%) oraz Telefonu Zaufania (30%). Często deklarowany był również psycholog (28%). 10% badanych mieszkańców radziłoby sobie samodzielnie w takiej sytuacji, natomiast 6% nie wie do kogo mogłoby się zwrócić w przypadku tego rodzaju problemów.

Wykres 36. Do kogo zwrócił(a)by się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

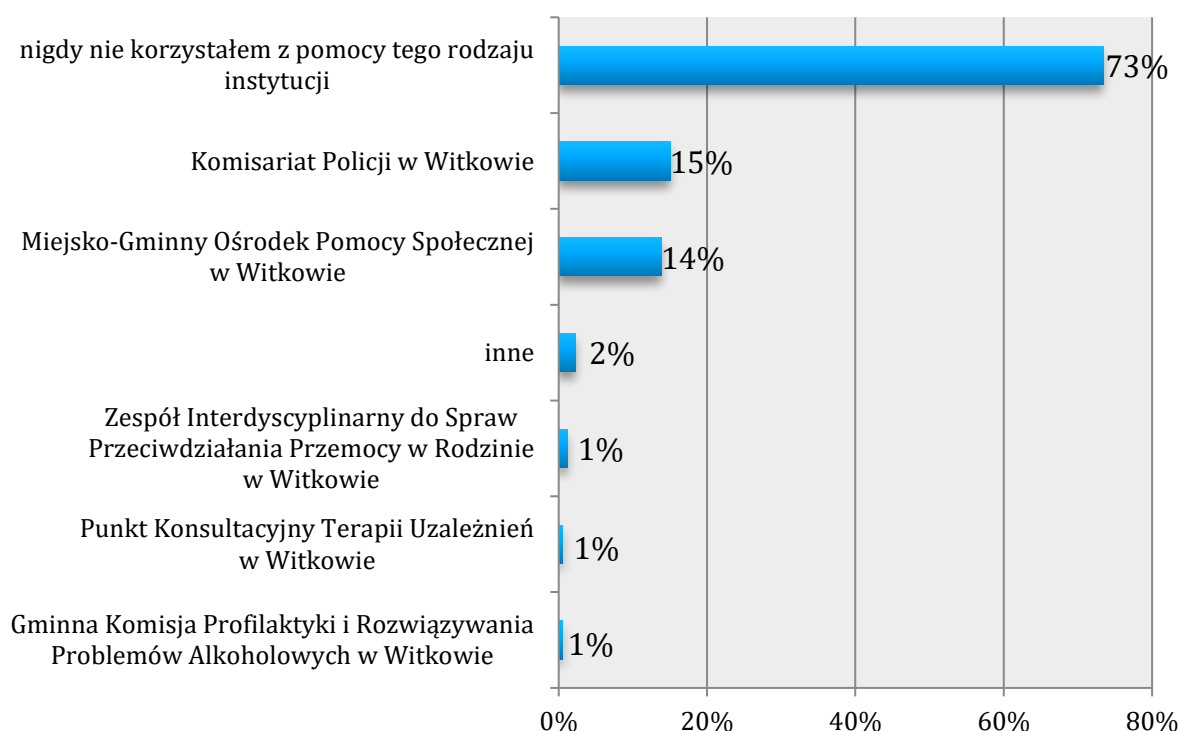
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

³⁰ Kmieciak-Jusięga K., *Profilaktyka zachowań ryzykownych w środowisku lokalnym*, [w:] *Tradycje i perspektywy optymalizowania profilaktyki społecznej oraz resocjalizacji*, red. D. Kowalczyk, A. Szczówka, P. Kwiatkowski, Wrocław 2015, s. 293.

Następnie respondenci zostali zapytani o to czy kiedykolwiek zdarzyło im się korzystać z konkretnych instytucji pomocowych, funkcjonujących na terenie Gminy. Zdecydowana większość badanych mieszkańców nie korzystała nigdy z pomocy i wsparcia instytucji wymienionych w kafeterii odpowiedzi (73%). Na Komisariat Policji w Witkowie wskazało 15% ankietowanych, z kolei na Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Witkowie – 14%. Tylko po 1% korzystało kiedykolwiek ze wsparcia Zespołu Interdyscyplinarnego, Punktu Konsultacyjnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

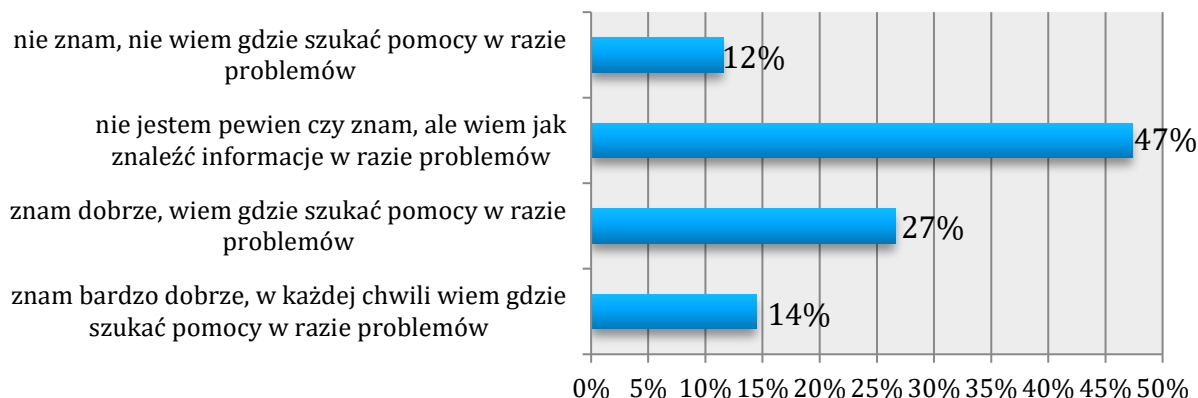
Wykres 37. Czy korzystał Pan/i kiedykolwiek z pomocy, którejś z wymienionych poniżej instytucji?

W kwestii znajomości danych kontaktowych do instytucji, gdzie można się zgłosić w razie problemów wyniki kształtują się na zróżnicowanym poziomie. Blisko połowa, bo aż 47% mieszkańców biorących udział w badaniu nie jest pewnych, czy zna takie dane kontaktowe, ale wie, gdzie znaleźć informacje na ten temat, 27% zna dobrze tego typu dane i wie gdzie szukać pomocy, a 14% w każdej chwili ma do nich dostęp. 12% badanych stwierdziło, że nie zna adresów, ani telefonów do miejsc, w których można uzyskać pomoc i nie wie, gdzie ich szukać.

Wykres 38. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

7. Rynek pracy

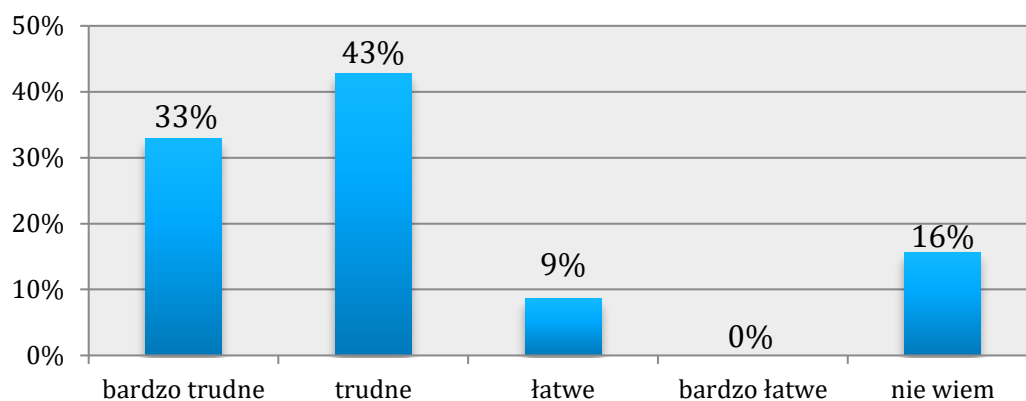
W 2019 roku w urzędach pracy zarejestrowało się 745,1 tys. kobiet i 751,4 tys. mężczyzn. Końcem 2019 roku prawo do zasiłku posiadało 82,2 tys. kobiet (tj. 17,1% ogółu zarejestrowanych kobiet) oraz 60,3 tys. mężczyzn (tj. 15,6% ogółu zarejestrowanych mężczyzn). Na koniec 2019 roku najwyższa liczba bezrobotnych kobiet znajdowała się w ewidencji urzędów pracy w województwach, w których znajdowało się też najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych ogółem, tj. mazowieckim (63,5 tys. kobiet), podkarpackim (40,3 tys. kobiet). Najmniej bezrobotnych kobiet było w województwach lubuskim (10,9 tys. kobiet), opolskim (12,1 tys. kobiet) i podlaskim (15,8 tys. kobiet). Średni wiek bezrobotnych wyniósł w końcu 2019 roku ok. 40 lat – dla kobiet ok. 38 lat, a dla mężczyzn ok. 44 lata. Mimo faktu, że bezrobotne kobiety były lepiej wykształcone, we wszystkich grupach bez względu na wiek dłużej pozostawały w ewidencji urzędów pracy³¹.

W poniższym bloku tematycznym zostanie poruszona kwestia zatrudnienia wśród mieszkańców gminy Witkowo. Celem było zbadanie opinii respondentów na temat rynku pracy, szans na znalezienie zatrudnienia oraz form wsparcia na jakie mogą liczyć. W pierwszym pytaniu badani mieli określić, czy znalezienie nowej pracy na terenie Gminy sprawia trudności. Aż 33% mieszkańców uważa, że znalezienie nowej pracy na terenie Gminy jest bardzo trudne, a 43% uznaje, że jest to trudne. Za ledwie 9% twierdzi, że jest to łatwe, z kolei 16% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie. Żaden nie wskazał na odpowiedź sugerującą, że jest to bardzo łatwe.

³¹ Sytuacja kobiet i mężczyzn na rynku pracy w 2019 roku, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Wydział Analiz i Statystyk.

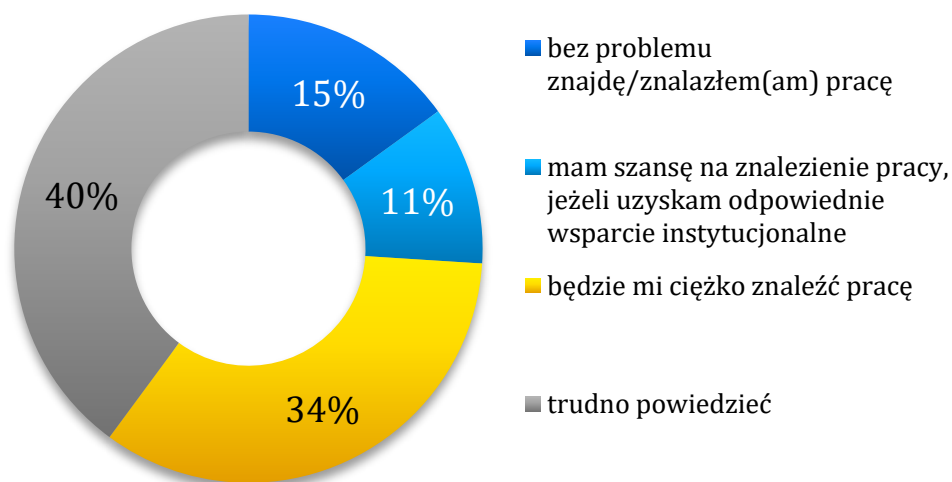

Wykres 39. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie gminy jest:

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o określenie swoich szans na rynku pracy. Z materiału badawczego wynika, że aż 34% ankietowanych źle ocenia swoje szanse na rynku pracy twierdząc, że ciężko będzie znaleźć im nowe zatrudnienie. 15% badanych odpowiedziało, że bez problemu znajdzie nową pracę, a 40% nie potrafiło jednoznacznie określić swoich szans na rynku pracy. Zdaniem 11% badanych mieszkańców mają oni szansę na znalezienie pracy, jeżeli uzyskają odpowiednie wsparcie instytucjonalne.

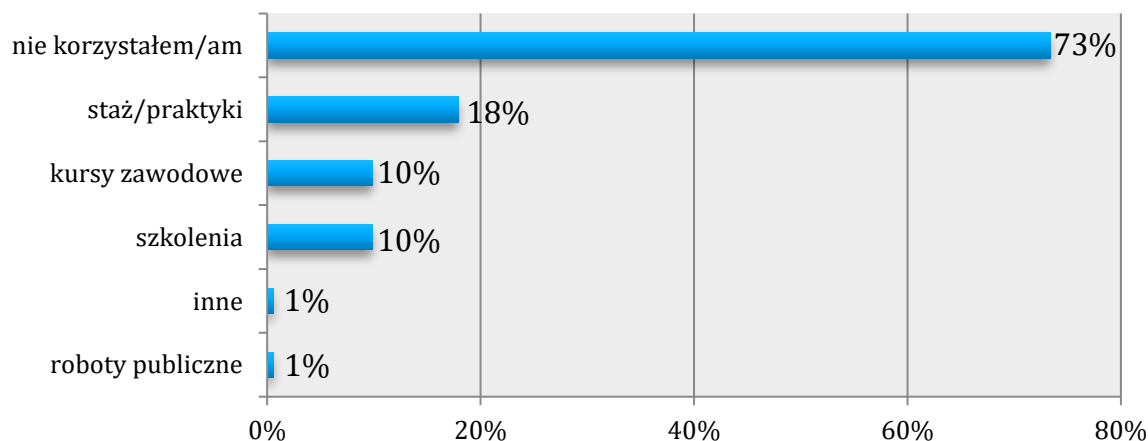
Wykres 40. Jak ocenia Pan/i swoje szanse na rynku pracy w obrębie swojej gminy?

W następnym pytaniu, badana populacja mieszkańców miała określić z jakich form aktywizacji zawodowej korzystała do tej pory. Jak wynika z analizy materiału badawczego, 18% uczestniczyło w stażu/praktykach, po 10% odbyło szkolenia i kursy zawodowe, natomiast 1% brał udział w robotach publicznych. Mieszkańcy korzystali również z innych, bliżej nieokreślonych form aktywizacji (1%). Większość badanych jednak nigdy nie korzystała z aktywizacji zawodowej (73%).

Wykres 41. Z jakich form aktywizacji zawodowej proponowanej przez Urząd Pracy korzystał/a Pan/i do tej pory?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

8. Ubóstwo i wykluczenie społeczne

Wykluczenie społeczne dotyczy osób, rodzin lub grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach ekonomicznych (bieda, ubóstwo materialne);
- zostają dotknięte niekorzystnymi procesami społecznymi, wynikającymi z masowych i dynamicznych zmian rozwojowych, np. dezindustrializacji, kryzysów, gwałtownego upadku branż czy regionów;
- nie zostały wyposażone w kapitał życiowy umożliwiającą im zdobycie normalnej pozycji społecznej, odpowiedniego poziomu kwalifikacji, wejście na rynek pracy lub założenie rodziny, co dodatkowo utrudnia dostosowywanie się do zmieniających się warunków społecznych i ekonomicznych;
- nie mają dostępu do odpowiednich instytucji pozwalających na wyposażenie w kapitał życiowy, jego rozwój i pomnażanie, co wynika z niedorozwoju tych instytucji spowodowanego brakiem priorytetów, brakiem środków publicznych, niską efektywnością funkcjonowania;
- doświadczają przejawów dyskryminacji, zarówno wskutek niedorozwoju właściwego ustawodawstwa, jak i kulturowych uprzedzeń oraz stereotypów;
- mają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych zasobów społecznych ze względu na zaistnienie niesprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby albo innych cech indywidualnych;

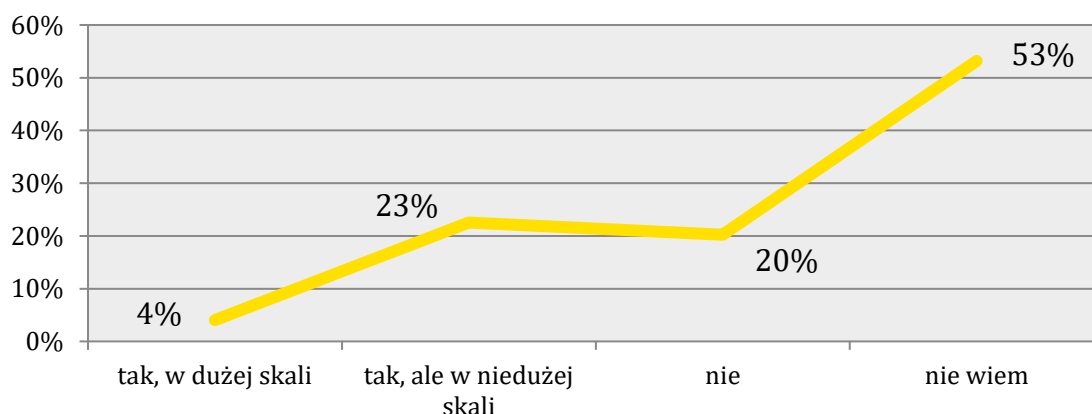

- są przedmiotem niszczącego działania innych osób, np. przemocy, szantażu, indoktrynacji³².

Wykluczenie społeczne jest powiązane w sposób istotny z występowaniem ubóstwa, choć nie jest z nim równoznaczne. Osoby wykluczone nie muszą być ubogie, natomiast osoby ubogie nie muszą być wykluczone. W 2018 roku stopa ubóstwa skrajnego wyniosła 5,2%.

W pierwszym pytaniu bloku tematycznego dotyczącego problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego, poruszony został temat bezdomności. Nieco ponad połowa badanych mieszkańców nie posiada wiedzy w zakresie występowania tego zjawiska na terenie Gminy (53%). Co piąty respondent twierdzi, że problem ten nie występuje w Gminie (20%), z kolei blisko co czwarty uważa, że jest on obecny w niedużej skali (23%). Zdaniem tylko 4% ankietowanych bezdomność jest zauważalna w dużej skali.

Wykres 42. Czy problem bezdomności jest obecny w Pana/i gminie?

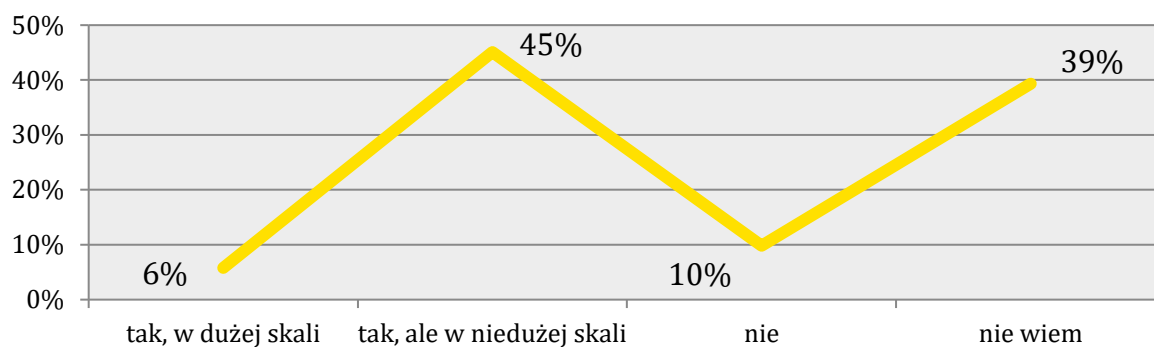
Następnie mieszkańcy mieli określić, czy problem ubóstwa występuje w ich Gminie. Jak wynika z badań ankietowanych 45% uważa, że problem ubóstwa jest obecny w niedużej skali, 6% twierdzi, że ubóstwo występuje w dużej skali, a 10% mieszkańców jest zdania, że ten problem w Gminie nie jest obecny. Co trzeci ankietowany nie ma w tym zakresie wiedzy (39%).

³² Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski – jest dokumentem przygotowanym przez Zespół Zadaniowy do Spraw Reintegracji Społecznej, któremu przewodniczył Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – Jerzy Hausner.

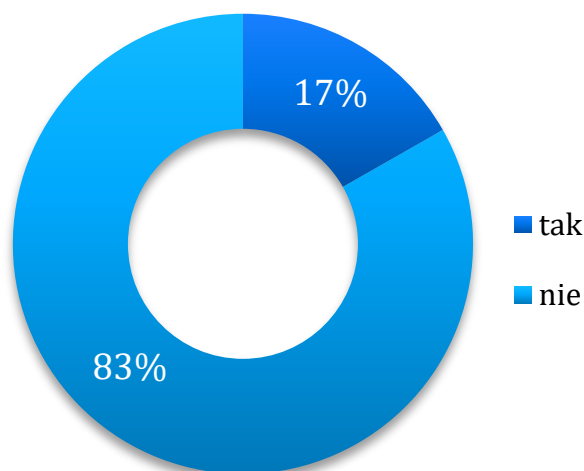

Wykres 43. Czy problem ubóstwa jest obecny w Pana/i gminie?

Następne pytanie dotyczyło tego, czy nasi respondenci doświadczyli kiedykolwiek w swoim życiu problemu ubóstwa. Odpowiedzi rozkładały się nierównomiernie – 83% odpowiedziało przecząco na to pytanie, ale warto zaznaczyć, że 17% badanych przyznało, że doznało w swoim życiu tego problemu.

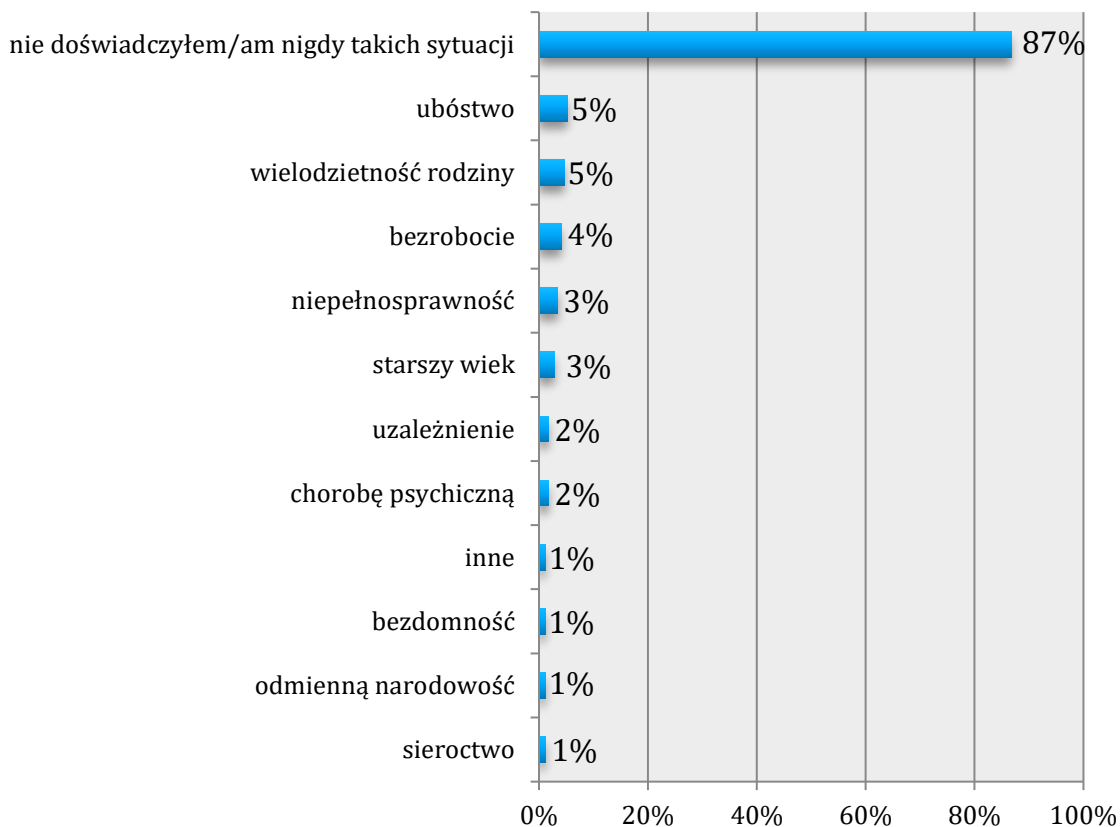
Wykres 44. Czy doświadczył/a Pan/i ubóstwa kiedykolwiek w życiu?

Z analizy materiału badawczego wynika, że 13% respondentów doświadczyło w swoim życiu odrzucenia społecznego. Najwięcej osób doznało go ze względu na ubóstwo oraz wielodzietność rodziny (po 5%). 4% mieszkańców doświadczyło odrzucenia ze względu na bezrobocie, po 3% z powodu niepełnosprawności i starszego wieku, 2% padło na uzależnienie i chorobę psychiczną, z kolei po 1% wskazało na bezdomność, odmienną narodowość oraz sieroctwo.

Wykres 45. Czy doświadczył/a Pan/i osobiście dyskryminacji/wykluczenia ze względu na:

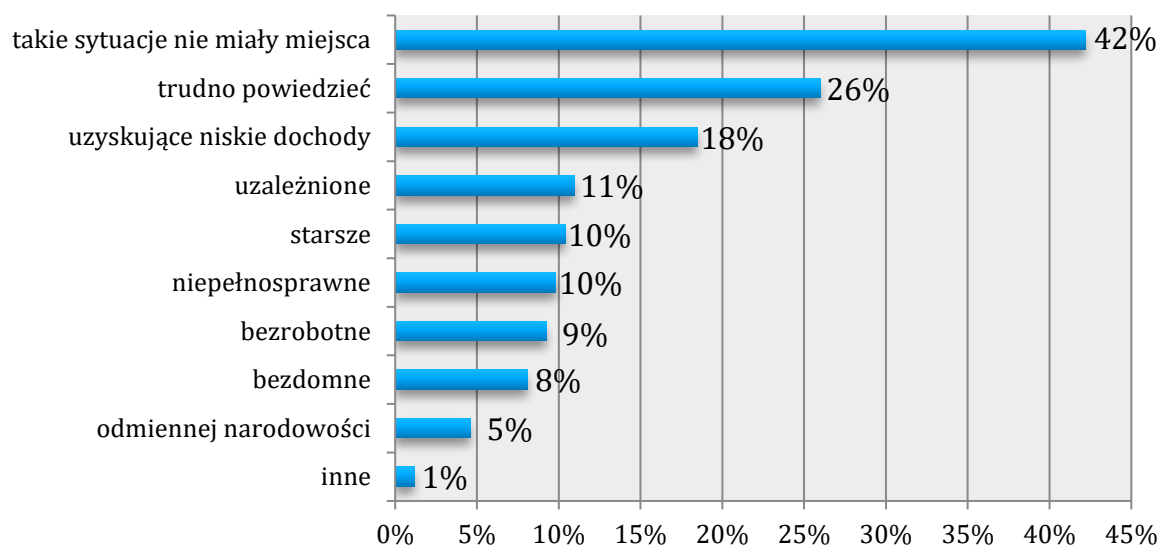

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu mieszkańcy mieli odnieść się do stwierdzenia, czy w ich środowisku są osoby, które z powodu swojej sytuacji życiowej doznały wykluczenia społecznego. 42% ankietowanych odpowiedziało, że takie sytuacje nie miały miejsca, natomiast co czwartemu badanemu trudno było odpowiedzieć na to pytanie (26%). Blisko co piąty mieszkaniec Gminy zna w swoim środowisku osoby uzyskujące niskie dochody, które doznały odrzucenia (18%), 11% wskazało na osoby uzależnione, po 10% osoby starsze i z niepełnosprawnościami, 9% – osoby bezrobotne, 8% – osoby bezdomne, z kolei 5% osoby odmiennej narodowości. 1% badanych wskazał na inne powody, wśród których wymieniono odmienną religijną.

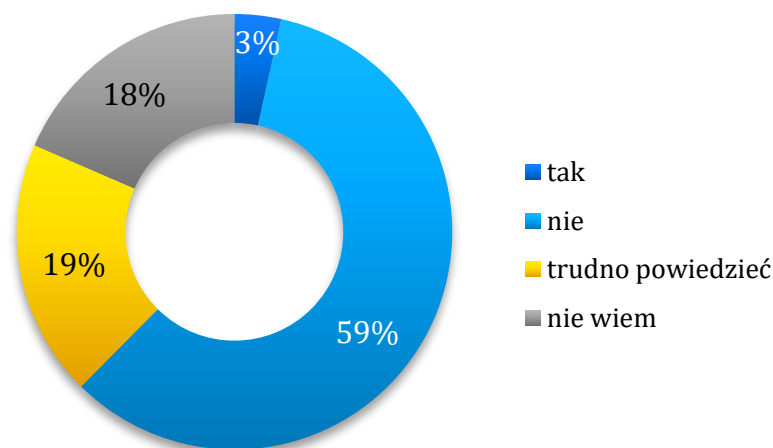
Wykres 46. Czy w Pana/i zdaniem w Pana/i środowisku, któreś z niżej wymienionych osób, doznały z powodu swojej sytuacji życiowej dyskryminacji/wykluczenia ze społeczności lokalnej?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ze względu na to, że teren Gminy i Miasta Witkowo zamieszkuje znaczny odsetek mniejszości romskiej, respondenci zostali zapytani o to, czy ich zdaniem społeczność ta jest dyskryminowana w Gminie. Zdaniem ponad połowy ankietowanych ten problem nie występuje (59%). Tylko 3% stwierdziło, że narodowość romska jest wykluczona społecznie na terenie Gminy. Wśród badanych mieszkańców znalazły się osoby, które miały trudności z udzieleniem odpowiedzi na to pytanie – stanowiły one 19%, z kolei 18% nie posiadało w tym zakresie wiedzy.

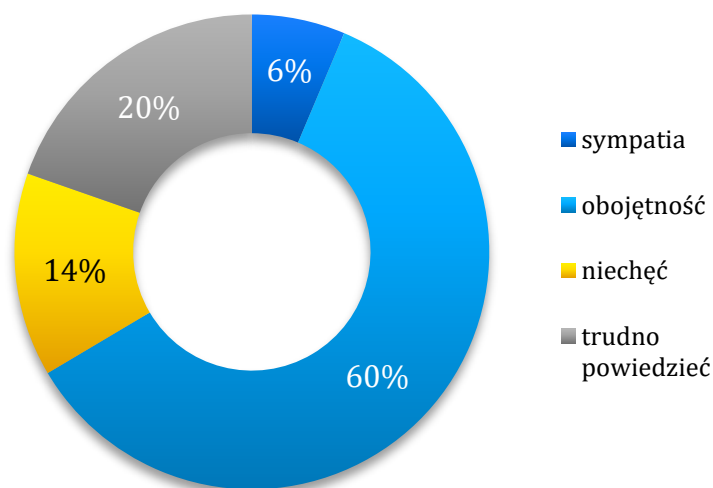
Wykres 47. Czy uważa Pan/i, że społeczność romska w Gminie jest dyskryminowana?

Ankietowani mieli również udzielić odpowiedzi na pytanie o ich stosunek do społeczności romskiej. Zdecydowana większość badanych mieszkańców zadeklarowała obojętny stosunek do tej grupy społecznej (60%). Tylko 6% ma do niej pozytywny stosunek, z kolei negatywny – 14%. Co piąty respondent miał trudności w odpowiedzi na to pytanie (20%).

Wykres 48. Jak określiliby/aby Pan/i swój stosunek do społeczności romskiej?

9. Niepełnosprawność

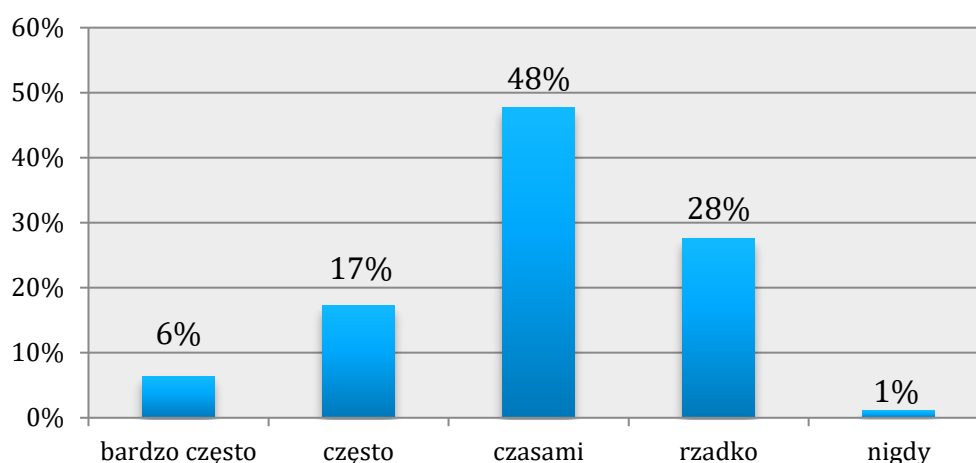
Dla potrzeb Diagnozy wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnością z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby z niepełnosprawnością dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Diagnozie wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie. Według danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w grudniu 2018 roku w Polsce było 2,5 mln osób, pobierających świadczenia emerytalno-rentowe i/lub ubezpieczonych przez płatników składek, które posiadały orzeczenie o niepełnosprawności (wydane przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności) lub orzeczenie o niezdolności do pracy (wydane przez ZUS). Pod względem płci w badanej zbiorowości osób z orzeczeniem nieznacznie przeważali mężczyźni, którzy stanowili 55,4%. Biorąc pod uwagę wiek w zbiorze osób z niepełnosprawnością lub niezdolnych do

pracy najczęściej występowały mężczyźni w wieku 63 lat. Najwięcej kobiet z orzeczeniem o niepełnosprawności lub niezdolności do pracy było w wieku 59 lat, 58 lat oraz 60 lat. Najwyższa wartość wskaźnika liczby osób z orzeczeniem na 10 tys. ludności wystąpiła w województwie lubuskim (933), zaś najmniej w województwie opolskim (466)³³.

W pierwszym pytaniu mieszkańcy mieli odpowiedzieć, jak często spotykają osoby z niepełnosprawnościami na terenie Gminy. 48% osób widuje takie osoby czasami, 17% – często, natomiast 6% – bardzo często. Rzadko takie osoby spotyka 28% badanych, a 1% nie widuje ich w ogóle.

Wykres 49. Jak często spotykasz się z osobami niepełnosprawnymi na terenie Gminy?

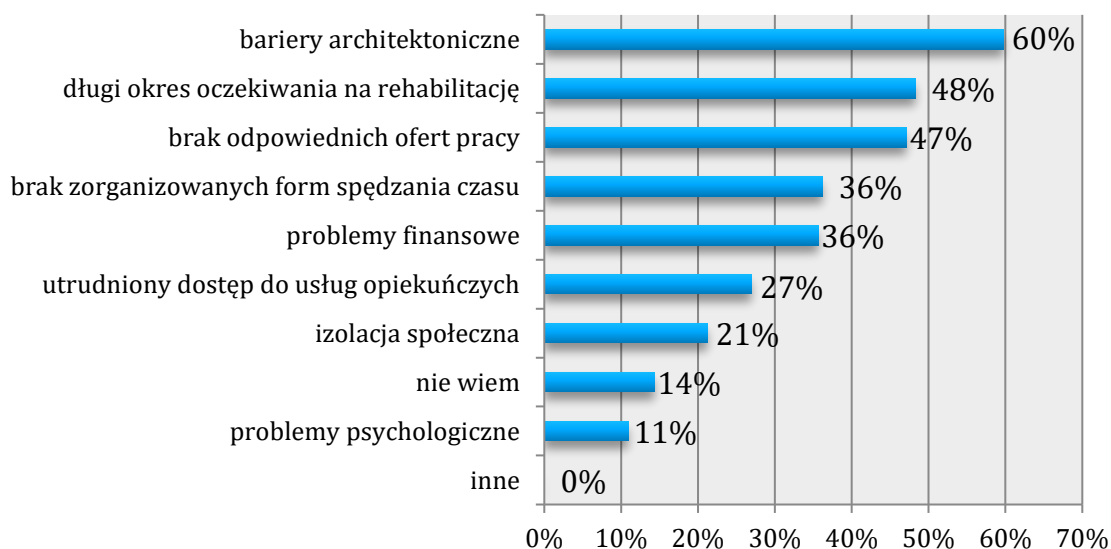

Odnosnie problemów jakie najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami na terenie Gminy, ponad połowa badanych wskazała na bariery architektoniczne (60%). Blisko połowa respondentów stwierdziła, że największą trudnością dla osób z niepełnosprawnościami jest długi okres oczekiwania na rehabilitację (48%) oraz brak odpowiednich ofert pracy (47%). Również znaczna część ankietowanych wskazała na brak zorganizowanych form spędzania czasu i problemy finansowe (po 36%).

³³ Osoby niepełnosprawne w 2018 roku, GUS.

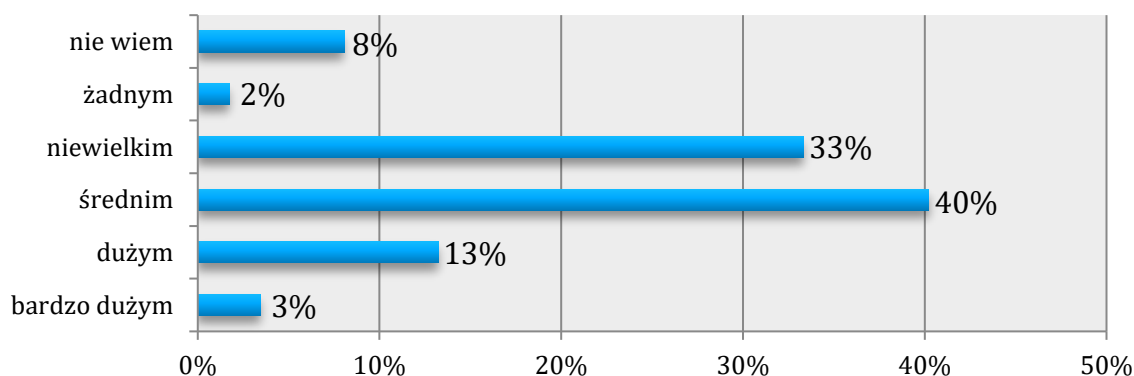
Wykres 50. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w Pani/a gminie?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę stopnia dostosowania infrastruktury technicznej Gminy do osób z niepełnosprawnościami. 33% badanych uważa, że jest ona dostosowana do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami w niewielkim stopniu, a 40% mieszkańców jest zdania, że jest przystosowana w stopniu średnim. 13% badanych twierdzi, że dużo miejsc jest przystosowanych do osób z niepełnosprawnościami, 8% nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie, a 3% uważa, że infrastruktura techniczna Gminy jest przystosowana do osób z niepełnosprawnościami w bardzo dużym stopniu. 2% respondentów jest zdania, że infrastruktura nie jest w ogóle dostosowana do tej grupy osób.

Wykres 51. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie?

10. Osoby starsze

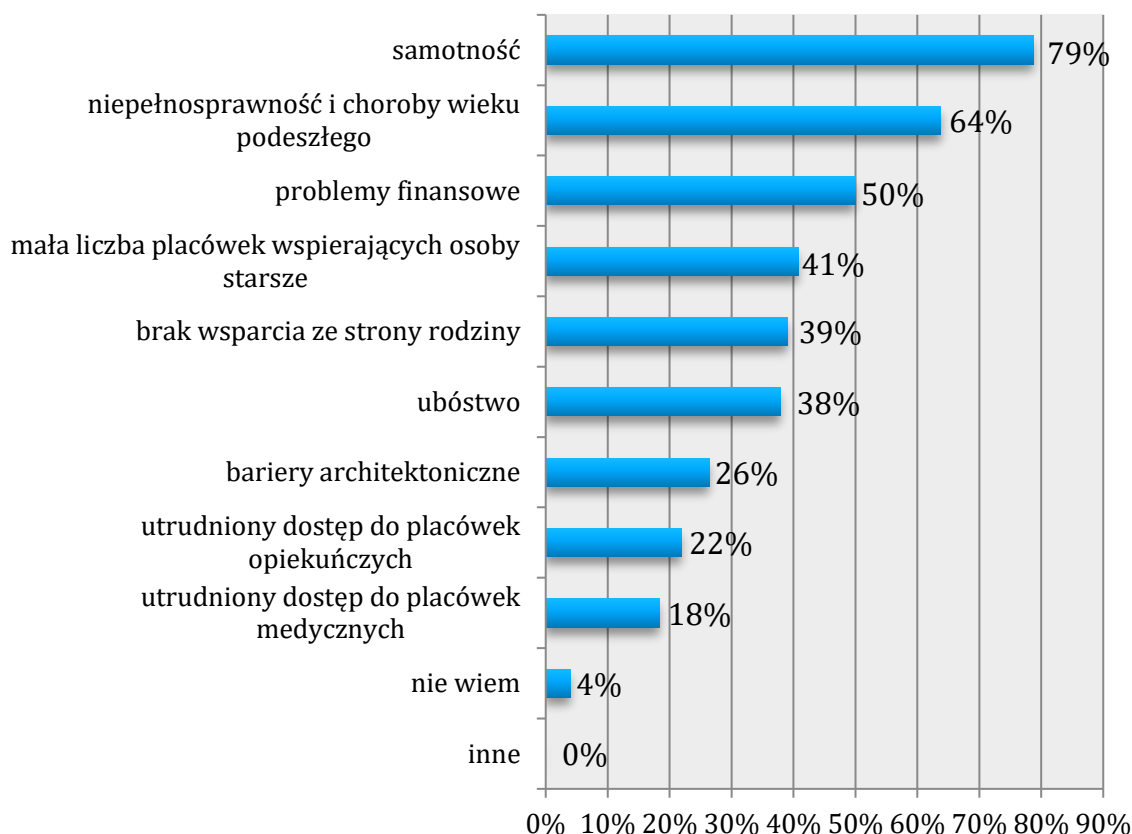
Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Niestety, często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. W ostatnich latach obserwuje się spadek liczby mieszkańców w Polsce oraz postępujący proces starzenia się ludności – w 2010 roku odsetek osób starszych w populacji całego kraju kształtował się na poziomie 19,6%, podczas gdy w 2018 roku osiągnął poziom 24,8%. Wśród kobiet zamieszkujących Polskę 27,9% z nich osiągnęło wiek senioralny, podczas gdy wśród mężczyzn udział seniorów w ogólnej liczbie mężczyzn ukształtował się na poziomie 21,4%. Analizując liczbę osób w wieku senioralnym w poszczególnych województwach, można zaobserwować znaczące różnice. Aż 26,5% seniorów Polski zamieszkiwało dwa województwa, tj. mazowieckie oraz śląskie, podczas gdy w województwie o najmniejszej liczbie osób starszych – lubuskim mieszka jedynie 2,6% osób starszych w Polsce³⁴.

W celu dokładnej analizy sytuacji seniorów z terenu Gminy i Miasta Witkowo, zapytaliśmy ankietowanych o określenie jakie według nich problemy najczęściej dotyczą osoby starsze. Najwięcej odpowiedzi, według kolejności wskazań padło na: samotność – 79%, niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego – 64%, problemy finansowe (50%), mała liczba placówek wspierających osoby starsze – 41%, brak wsparcia ze strony rodziny – 39%, ubóstwo – 38%. Nieco mniej osób wskazywało również na bariery architektoniczne (26%), utrudniony dostęp do placówek opiekuńczych (22%) oraz utrudniony dostęp do placówek medycznych (18%). 4% badanych nie posiada w tym zakresie wiedzy.

³⁴ Sytuacja osób starszych w Polsce w 2018 roku, GUS.

Wykres 52. Jakie problemy według Pana/i dotyczą najczęściej osoby starsze?

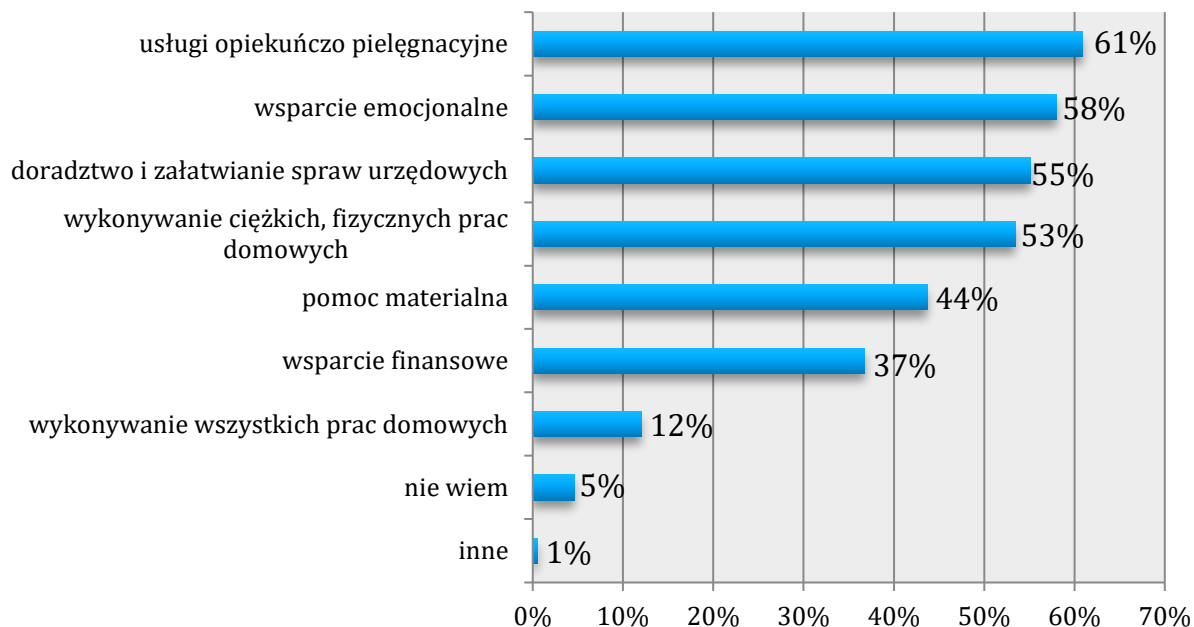
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu respondenci mieli ocenić główne potrzeby osób starszych w środowisku lokalnym. Największy odsetek zaliczył do nich usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne (61%), wsparcie emocjonalne (58%), doradztwo i załatwianie spraw urzędowych (55%) oraz wykonywanie ciężkich, fizycznych prac domowych (53%). Również wysoki odsetek wskazał na pomoc materialną (44%) oraz wsparcie finansowe (37%). W dalszej kolejności mieszkańcy wymienili wykonywanie wszystkich prac domowych (12%), natomiast 5% badanych nie miało zdania na ten temat. 1% zaznaczył inne, bliżej nieokreślone potrzeby.

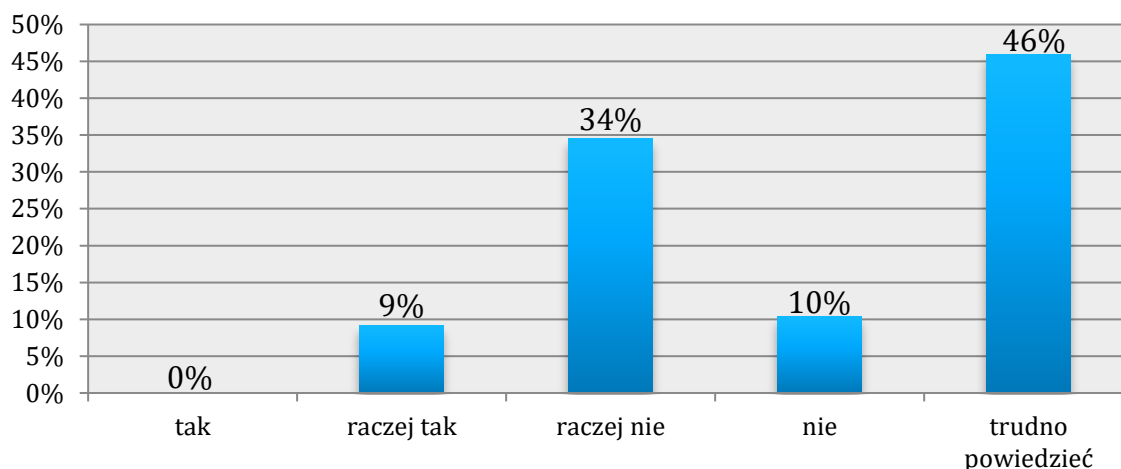
Wykres 53. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych osób w Państwa środowisku lokalnym?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W dalszej kolejności mieszkańcy gminy Witkowo mieli ocenić, czy oferta pomocy osobom starszym, tj. opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze jest w Gminie odpowiednia. Tylko 9% badanych jest zdania, że oferowana pomoc osobom starszym jest raczej wystarczająca, a 34% uważa, że raczej nie wystarcza. Żaden badany nie twierdzi, że oferta pomocowa skierowana do najstarszych osób jest w pełni satysfakcjonująca, natomiast 10% uważa, że jest niewystarczająca. Blisko połowa mieszkańców nie potrafiła określić swojego stanowiska w tej sprawie (46%).

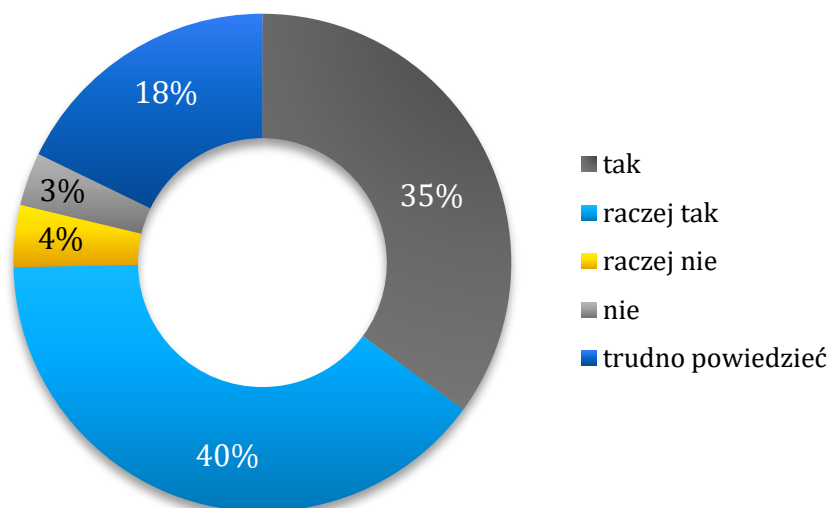
Wykres 54. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w gminie?

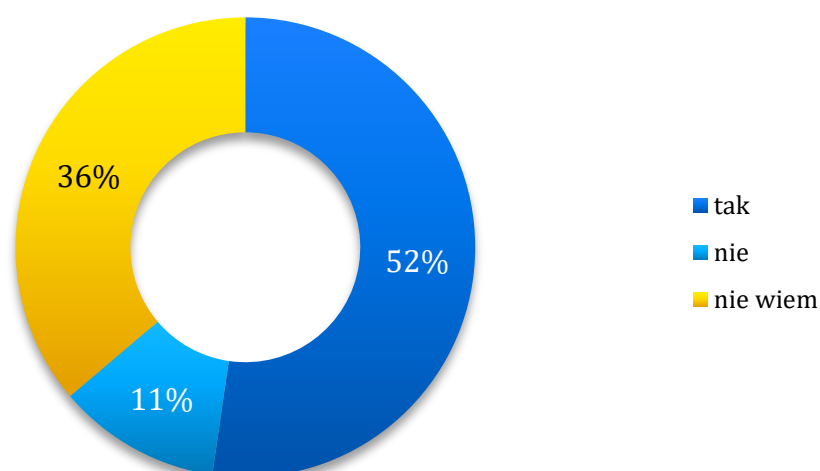
Odnośnie kwestii działań z zakresu aktywizacji seniorów z terenu Gminy, co trzeci badany dostrzega zapotrzebowanie na ofertę aktywizacji i integracji najstarszych mieszkańców Gminy. 40% respondentów raczej zauważa konieczność jej rozszerzenia, z kolei 4% raczej nie widzi zapotrzebowania w tym zakresie. 3% ankietowanych nie uważa, żeby istniała potrzeba rozwoju oferty aktywizacyjnej dla seniorów, a blisko co piąty miał trudność w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie (18%).

Wykres 55. Czy uważa Pan/i, że na terenie gminy jest zapotrzebowanie na ofertę aktywizacji/integracji osób starszych?

Połowa badanych mieszkańców gminy Witkowo jest zdania, że istnieje potrzeba utworzenia na terenie Gminy formalnej reprezentacji seniorów, w postaci np. Rady Seniorów (52%). 11% nie zauważa takiej potrzeby, a co trzeci badany nie posiada wiedzy w tym zakresie (36%).

Wykres 56. Czy według Pana/i jest potrzeba utworzenia formalnej reprezentacji seniorów w gminie (Rada Seniorów)?

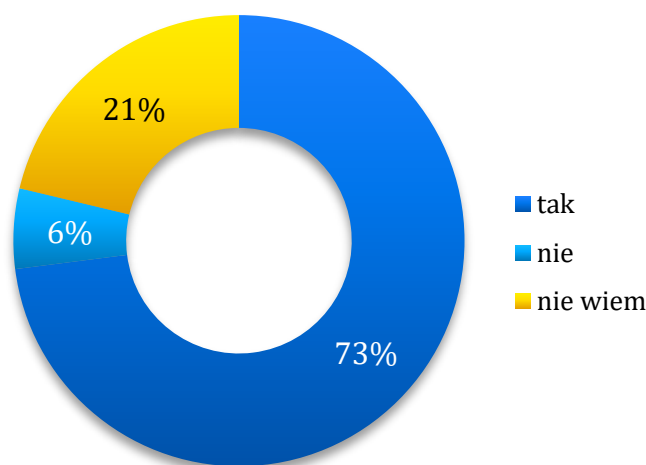

11. Wspieranie rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka za zgodą rodziny i jej aktywnym udziałem. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. W 2019 roku na wsparcie rodzin w Polsce w formie świadczeń rodzinnych przeznaczono 10,3 mld zł, a korzystało z nich średnio miesięcznie 1,9 mln beneficjentów. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacono na łączną kwotę 1,1 mld zł³⁵.

W pierwszej kolejności mieszkańcy Gminy mieli określić, czy na jej terenie jest potrzeba stworzenia publicznego żłobka/klubu dziecięcego. Zdecydowana większość ankietowanych odpowiedziała twierdząco na to pytanie (73%), natomiast co piąty badany nie wie, czy jest taka potrzeba (21%). Tylko 6% uważa, że na terenie Gminy nie ma konieczności utworzenia placówki świadczącej opiekę nad dziećmi do lat 3.

Wykres 57. Czy według Pana/i jest potrzeba stworzenia na terenie gminy publicznego żłobka/klubu dziecięcego?

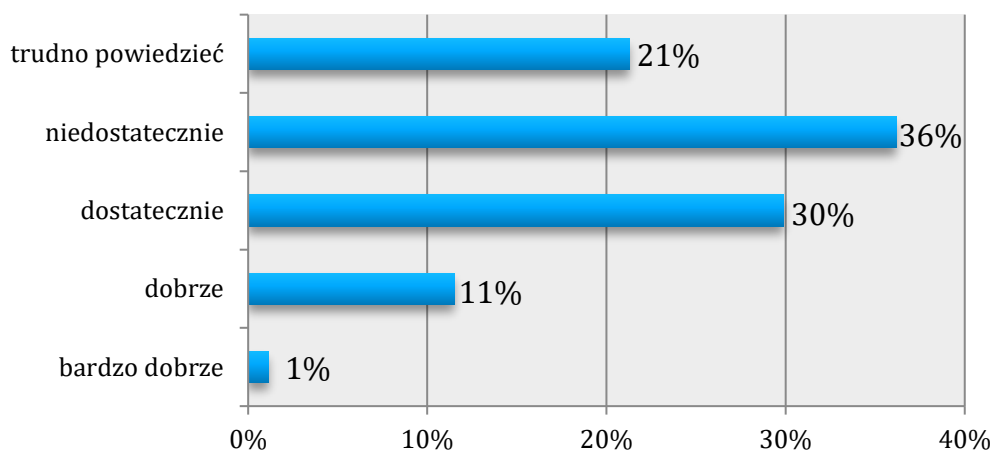
W ramach obszaru badania dotyczącego wspierania rodziny, zadano mieszkańcom pytanie dotyczące oceny działań Gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. 12% oceniło działania Gminy pozytywnie (1% – „bardzo

³⁵ Świadczenia na rzecz rodziny w 2019 roku, GUS.

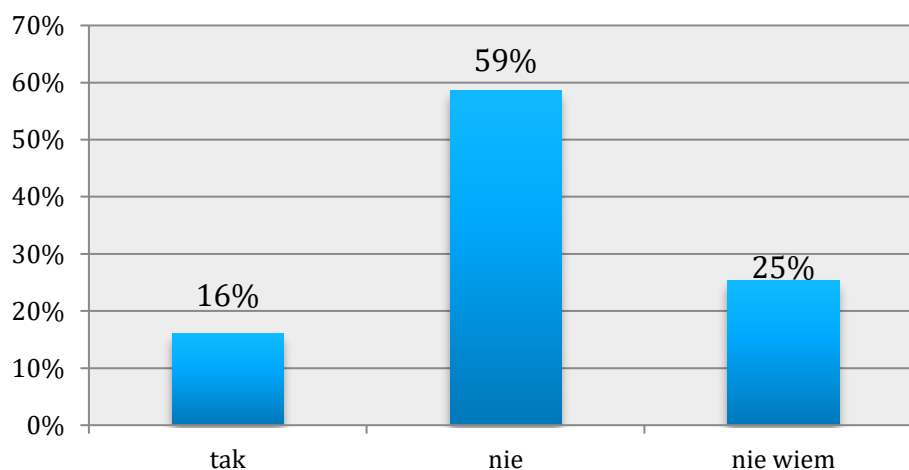

dobrze”, a 11% – „dobrze”). Większość osób biorących udział w badaniu jest zdania, że działania w zakresie organizacji czasu wolnego rodzin prowadzone są w sposób niedostateczny (36%), bądź dostateczny (30%), a 21% trudno było odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 58. Jak ocenia Pan/i działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego rodzin?

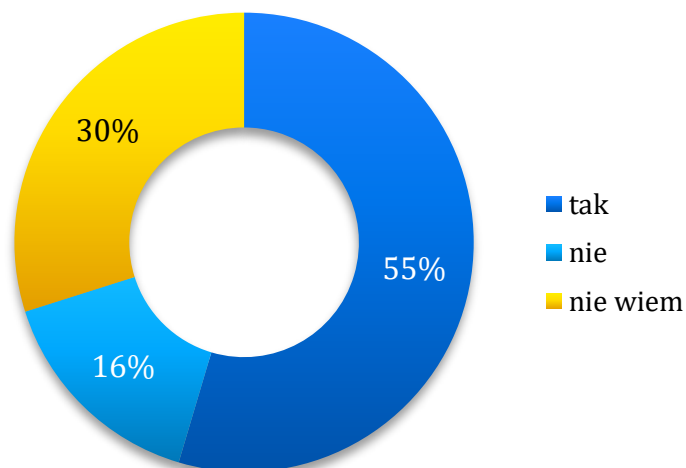
W dalszej kolejności zapytaliśmy respondentów o to, czy na terenie Gminy organizowana jest wystarczająca ilość działań na rzecz integracji rodzin. Ponad połowa badanych jest zdania, że ich liczba jest niewystarczająca (59%), a 16% mieszkańców uważa, że jest odpowiednia. Co czwarty respondent nie ma w tym zakresie wiedzy (25%). Wykres 59. Czy na terenie gminy organizowana jest wystarczająca ilość działań na rzecz integracji rodzin (np. pikniki, festyny)?

Zdaniem ponad połowy mieszkańców (55%) na terenie Gminy jest potrzeba prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców. 16% uważa, że nie ma takiej potrzeby, a 30% nie wie, czy są one zasadne.

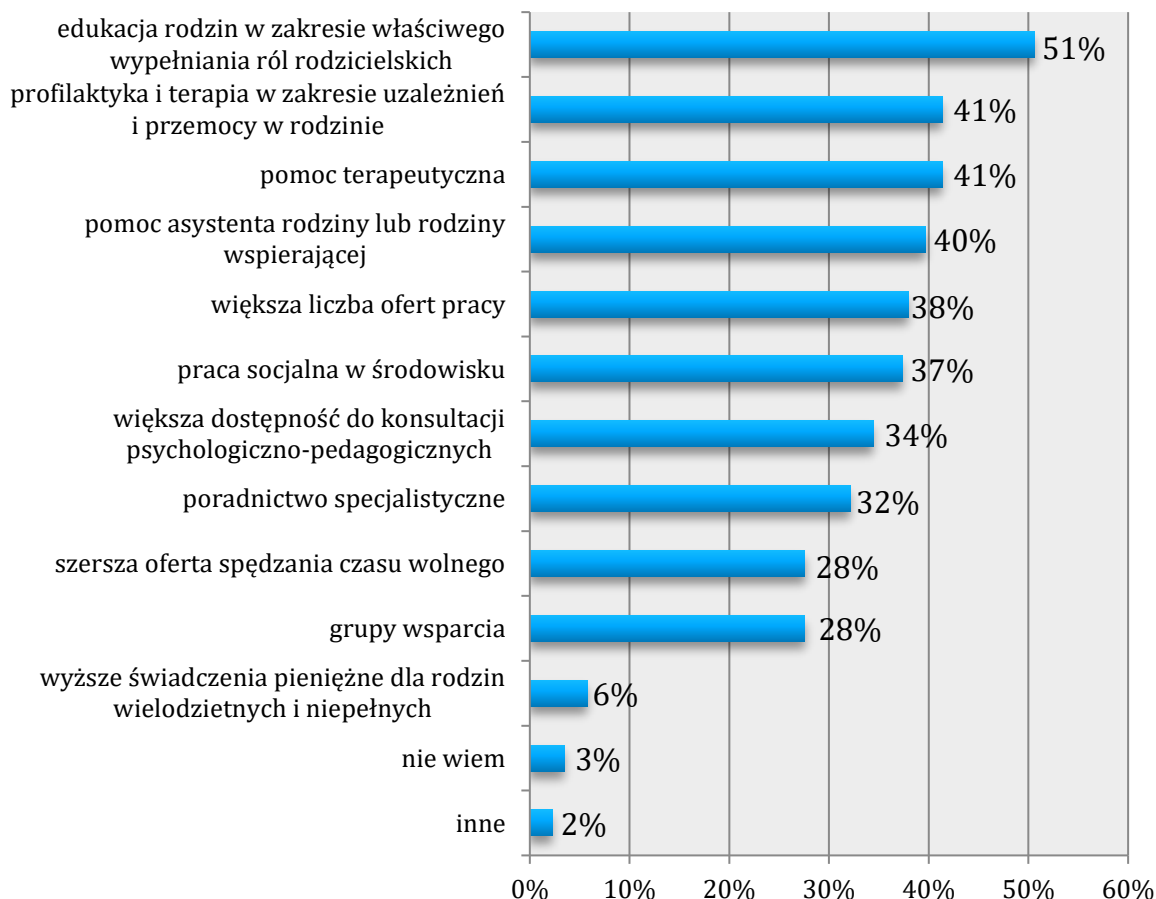
Wykres 60. Czy na terenie gminy jest potrzeba prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców?

W ostatnim pytaniu dotyczącym wspierania rodziny, mieszkańcy mieli określić jakie działania według nich poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w Gminie i Mieście Witkowo. Najczęściej ankietowani odpowiedzieli, że byłaby to edukacja rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (51%), profilaktyka i terapia w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie oraz pomoc terapeutyczna (po 41%), a także pomoc asystenta rodziny lub rodziny wspierającej (40%). W dalszej kolejności mieszkańcy Gminy wskazywali na większą liczbę ofert pracy (38%), pracę socjalną w środowisku (37%), większą dostępność do konsultacji psychologiczno-pedagogicznych (34%), poradnictwo specjalistyczne (32%) oraz szerszą ofertę spędzania czasu wolnego i grupy wsparcia (po 28%). Zdecydowanie mniejszy odsetek badanych stwierdził, że to wyższe świadczenia pieniężne dla rodzin wielodzietnych i niepełnych poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo (6%). 3% nie posiadało wiedzy na ten temat.

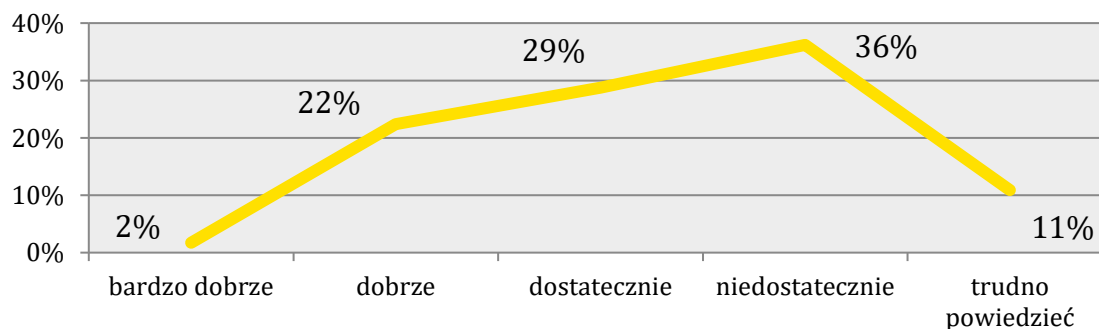
Wykres 61. Jakie działania według Pana/i poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Interesowała nas również kwestia organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży z terenu Gminy. Co piąty badany ocenia działania Gminy w tym zakresie dobrze (22%), z kolei 2% – bardzo dobrze. Aż 36% respondentów twierdzi, że inicjatywy w tym zakresie są niedostateczne, natomiast 29% dostatecznie. 11% ankietowanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

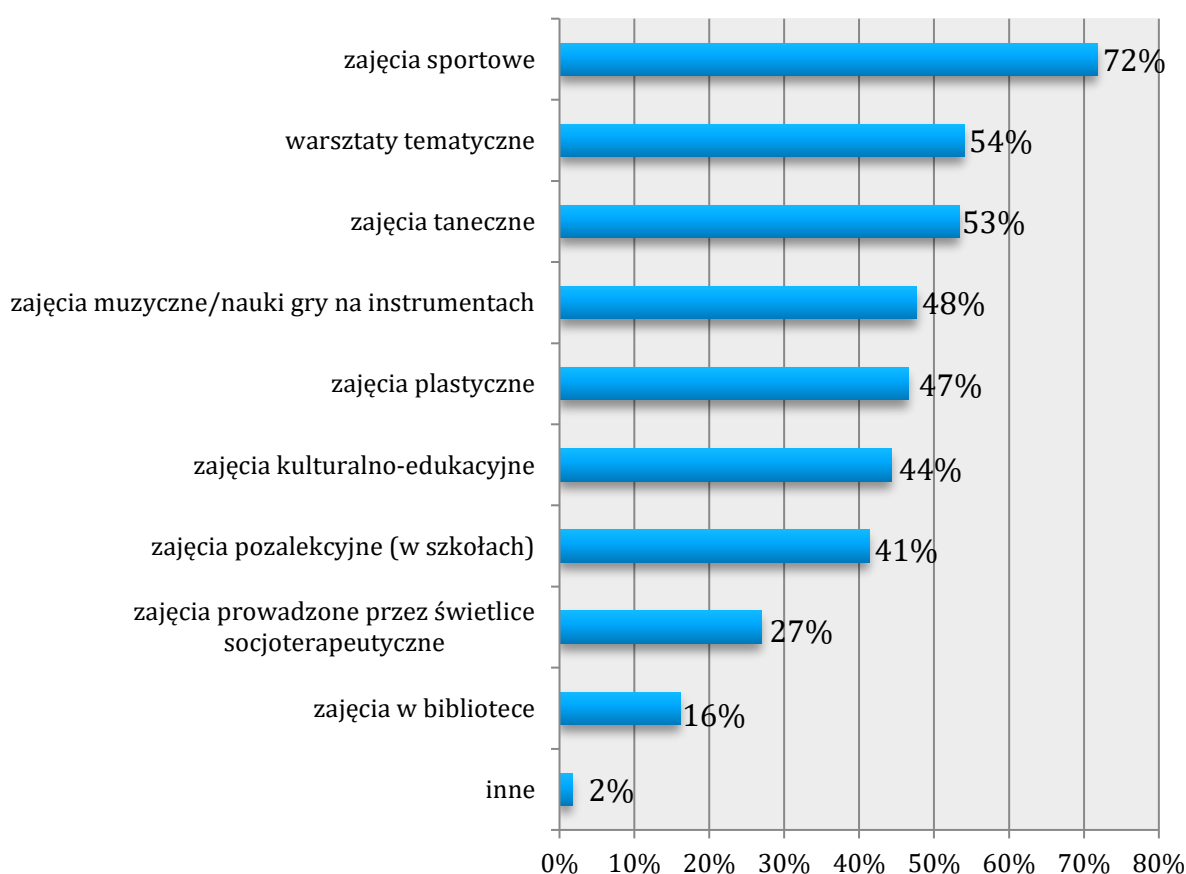
Wykres 62. Jak ocenia Pan/i działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży szkolnej?

Dobrze zagospodarowany czas wolny dzieci i młodzieży skutecznie ogranicza podejmowanie przez nich zachowań ryzykownych, dlatego respondenci zostali zapytani o to, jakie ich zdaniem formy spędzania wolnego czasu na terenie Gminy powinny być rozwiane priorytetowo. Zdecydowanie najwięcej odpowiedzi padło na zajęcia sportowe (72%). Zdaniem ponad połowy badanych powinno się organizować warsztaty tematyczne (54%) oraz zajęcia taneczne (53%). Znaczna część badanych wskazała również na zajęcia muzyczne/gry na instrumentach (48%), zajęcia plastyczne (47%), zajęcia kulturalno-edukacyjne (44%) oraz zajęcia pozalekcyjne (41%). Najmniej odpowiedzi padło na zajęcia prowadzone w świetlicach socjoterapeutycznych (27%) i zajęcia biblioteczne (16%). 2% ankietowanych mieszkańców wskazało na inne formy, wśród których 1 osoba wymieniła „miejsce, gdzie młodzież mogłaby razem spędzać czas, np. skate park” (1%).

Wykres 63. Jakie formy spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież powinny być priorytetowo tworzone/rozwijane na terenie gminy?

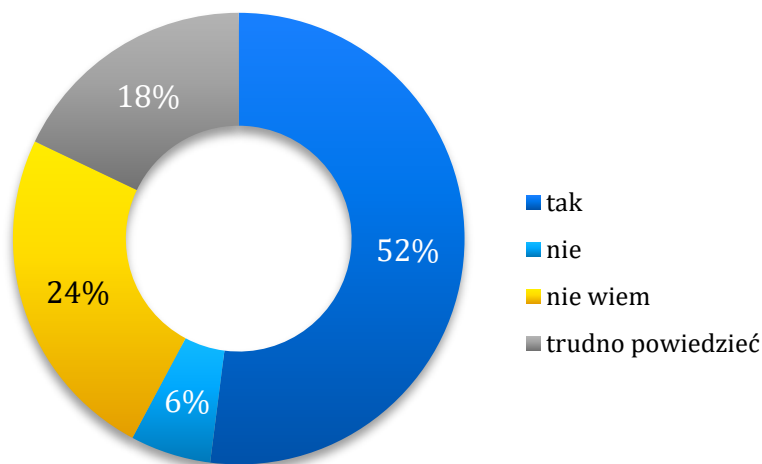
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Połowa respondentów dostrzega zapotrzebowanie na działalność społeczną, np. w formie wolontariatu na terenie Gminy (52%). Blisko co czwarty badany mieszkaniec

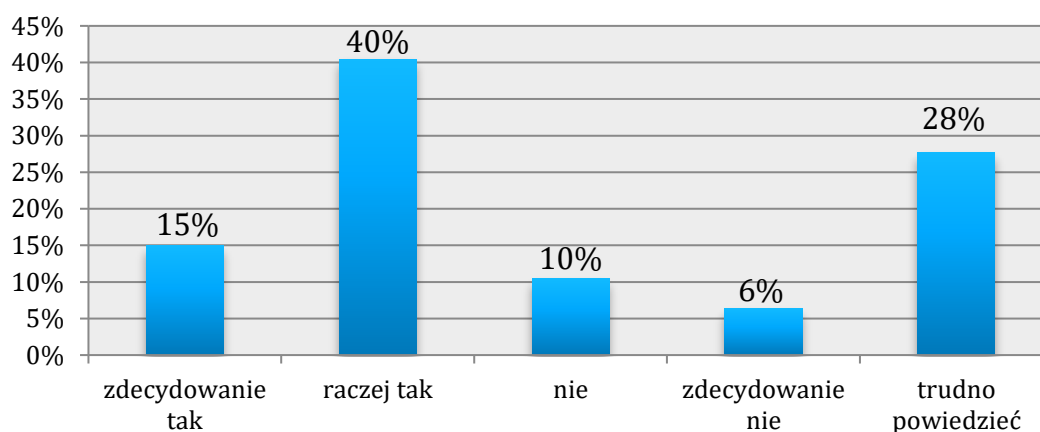
nie wie czy istnieje taka potrzeba, z kolei 18% miało trudności w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie. Tylko 6% nie zauważa potrzeby prowadzenia działań na rzecz społeczności lokalnej w Gminie.

Wykres 64. Czy Pana/i zdaniem w gminie jest zapotrzebowanie na działalność społeczną i/lub wolontariat?

Pozytywny jest fakt, że oprócz dostrzeżonego zapotrzebowania na działalność społeczną w Gminie, również znaczny odsetek mieszkańców zdecydowałby się na podjęcie tego rodzaju działalności – 15% zdecydowanie tak, natomiast 40% raczej tak. Co czwarty badany nie jest pewien czy zaangażowałaby się w działalność na rzecz lokalnej społeczności. 10% nie zdecydowałoby się na charytatywną pomoc społeczną, z kolei 6% zdecydowanie nie byłoby chętnych.

Wykres 65. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu?

12. Zdrowie psychiczne

Definicja zdrowia psychicznego Światowej Organizacji Zdrowia to: „stan dobrego samopoczucia, w którym człowiek wykorzystuje swoje zdolności, może radzić sobie ze stresem w codziennym życiu, może wydajnie i owocnie pracować oraz jest w stanie

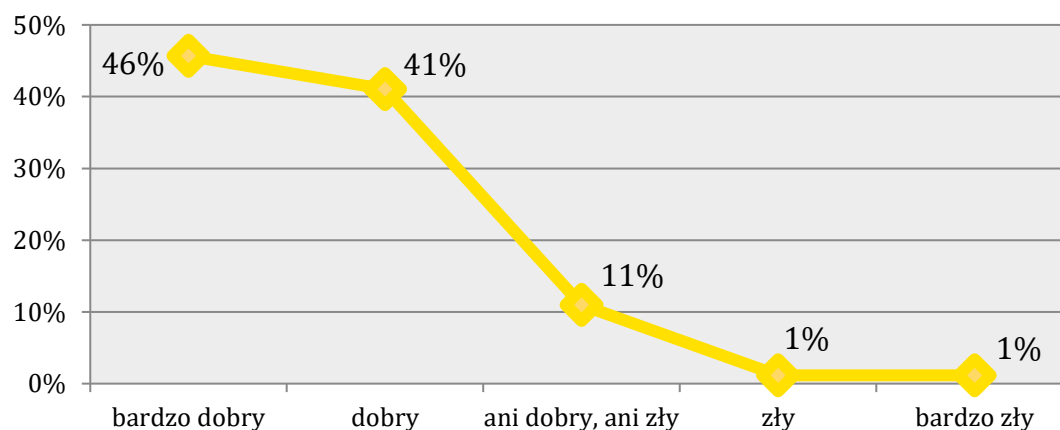

wnieść wkład w życie danej wspólnoty”. Najnowszy raport Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) i Komisji Europejskiej, pt. „Health at a Glance: Europe 2018” wskazuje, że ponad jedna na sześć osób w krajach UE (17,3%) miała problem ze zdrowiem psychicznym w 2016 roku, czyli około 84 mln mieszkańców Unii zmagало się z zaburzeniami psychicznymi takimi jak depresja, zaburzenia lękowe oraz zaburzenia związane z używaniem alkoholu i narkotyków. Z raportu wynika, że aż 25 milionów Europejczyków (5,4% populacji) cierpiało na stany lękowe, 21 mln (4,5%) miało depresję lub stany depresyjne, 11 mln (2,4%) zmagало się z uzależnieniem od alkoholu i/lub narkotyków, ok. 1,5 mln (0,3%) ludzi miało zaburzenia ze spectrum schizofrenii. Ciężkie choroby psychiczne, takie jak zaburzenia afektywne dwubiegunowe, dotyczyły prawie 5 mln ludzi (1% populacji)³⁶.

W pierwszej kolejności badani mieli ocenić swój stan zdrowia psychicznego. Większość mieszkańców określiło go jako bardzo dobry (46%) lub dobry – 41%. Źle i bardzo źle swój stan zdrowia psychicznego ocenia po 1% ankietowanych, natomiast 11% twierdzi, że ich zdrowie psychiczne jest w ani dobrej, ani złej kondycji.

Wykres 66. Jak ocenia Pan/i stan swojego zdrowia psychicznego?

W kolejnym pytaniu badani mieli określić, czy w przeciągu 2 tygodni utrzymywały się u nich wymienione stany. Z poniżej tabeli wynika, że:

- 31% doświadczyło obniżenia nastroju (53 osoby);
- 16% utraciło zainteresowania i zdolność do radowania się (28 osób);
- 29% zmniejszyła się energia prowadząca do wzmożonej męczliwości i zmniejszenia aktywności (50 osób);
- 25% doświadczyło osłabienia koncentracji i uwagi (43 osoby);
- 20% miało niską samoocenę i wiarę w siebie (34 osoby);

³⁶ Zdrowie psychiczne w Unii Europejskiej, Warszawa 2019.

- 14% doznało poczucia winy i niskiej wartości (25 osób);
- 1% miało myśli lub czyny samobójcze (2 osoby);
- 27% doświadczyło zaburzeń snu (46 osób);
- 9% miało zmniejszony apetyt (16 osób).

Tabela 22. Czy przez okres co najmniej 2 tygodni utrzymywały się u Pana/i takie stany jak:

wyszczególnienie	TAK		NIE	
	% odp.	Liczba odp.	% odp.	Liczba odp.
Obniżenie nastroju	31%	53	69%	120
Utrata zainteresowań i zdolności do radowania się	16%	28	84%	145
Zmniejszenie energii prowadzące do wzmożonej męczliwości i zmniejszenia aktywności	29%	50	71%	123
Osłabienie koncentracji i uwagi	25%	43	75%	130
Niska samoocena i mała wiara w siebie	20%	34	80%	139
Poczucie winy i niskiej wartości	14%	25	86%	148
Myśli lub czyny samobójcze	1%	2	99%	171
Zaburzenia snu	27%	46	73%	127
Zmniejszony apetyt	9%	16	91%	157

13. Bezpieczeństwo publiczne

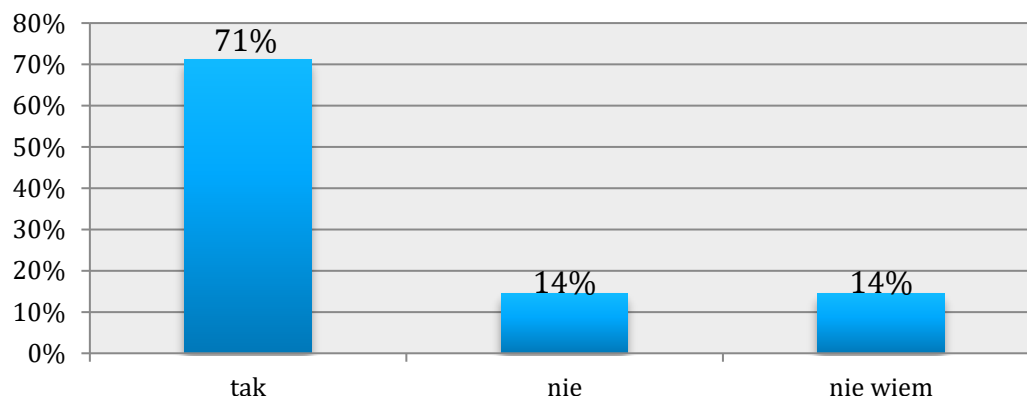
Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. Według badań CBOS „Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością” z 2018 roku wskaźniki poczucia bezpieczeństwa uległy nieznacznemu pogorszeniu, ale nadal zdecydowana większość Polaków uważa, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie. Większość badanych nie obawia się, że może stać się ofiarą przestępstwa, jednak połowa wyraża obawę o bezpieczeństwo członków swojej rodziny. Co piąty badany deklaruje, że w ciągu ostatnich pięciu lat padł ofiarą

jakiegoś przestępstwa. Odsetek osób, które doświadczyły kradzieży, włamania, pobicia, napaści lub innego przestępstwa jest niemal taki sam jak w 2017 roku³⁷.

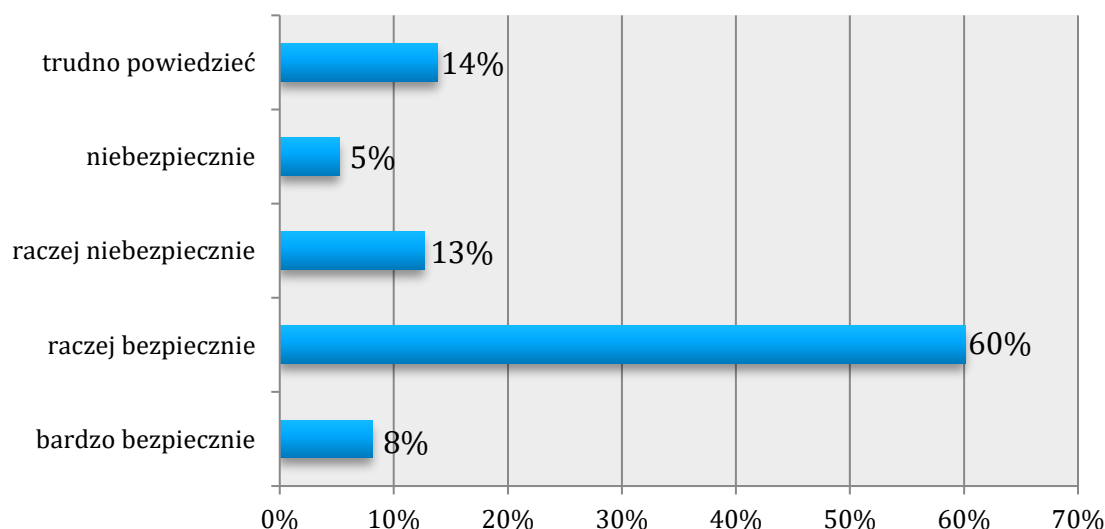
W pierwszej kolejności zapytaliśmy mieszkańców Gminy o to, czy oceniają swoją okolicę jako bezpieczną. Twierdzącej odpowiedzi na to pytanie udzieliło 71% osób, a negatywnej – 14%. Również 14% mieszkańców miało trudności w odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 67. Czy ocenia Pan/i swoją okolicę jako bezpieczną?

W kolejnym pytaniu mieszkańcy Gminy mieli określić, czy czują się bezpiecznie spacerując po zmroku w swojej okolicy. Materiał badawczy pokazuje, że większość osób czuje się raczej bezpiecznie (60%), natomiast 13% mieszkańców uważa, że po zmroku jest raczej niebezpiecznie. 8% ankietowanych odpowiedziało, że czuje się bardzo bezpiecznie, 5% uważa, że w ich okolicy jest niebezpiecznie, natomiast 14% miało trudność, aby odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 68. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie spacerując w swojej okolicy po zmroku?

³⁷ „Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością”, CBOS 2018.

Ostatnie dwa pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety dotyczyły ogólnych obszarów problemowych, występujących na terenie Gminy, a także usług i działań jakie przede wszystkim powinny być rozwijane w Gminie. Respondenci w pierwszej kolejności mieli ocenić poziom natężenia problemów wymienionych w kafeterii pytań, które mogą występować na terenie Gminy. Do oceny posłużyła skala od 1 do 5, na której 0 oznacza „nie mam zdania”, 1 – „bardzo duży”, 2 – „duży”, 3 – „średni”, 4 – „mały” 5 – „bardzo mały”. Jak wynika z odpowiedzi respondentów, głównymi problemami w Gminie, które wymagają wzmoczonych działań jest samotność i izolacja osób starszych, emigracja ludzi młodych oraz mała aktywność mieszkańców w życiu publicznym – największy odsetek badanych ocenił je jako duże bądź bardzo duże. Jako średnio istotny problem najczęściej wskazywane było bezrobocie (39%), uzależnienia (38%) oraz długotrwała lub ciężka choroba (35%). Niska skala problemu dotyczy zdaniem ankietowanych przede wszystkim bezdomności (28%). Część badanych mieszkańców nie posiada wiedzy na temat poziomu natężenia konkretnych dolegliwości występujących na terenie Gminy, a wśród nich najczęściej wskazywano na przemoc w rodzinie (27%).

Tabela 23. Proszę ocenić poziom natężenia niżej wymienionych problemów społecznych na terenie gminy.

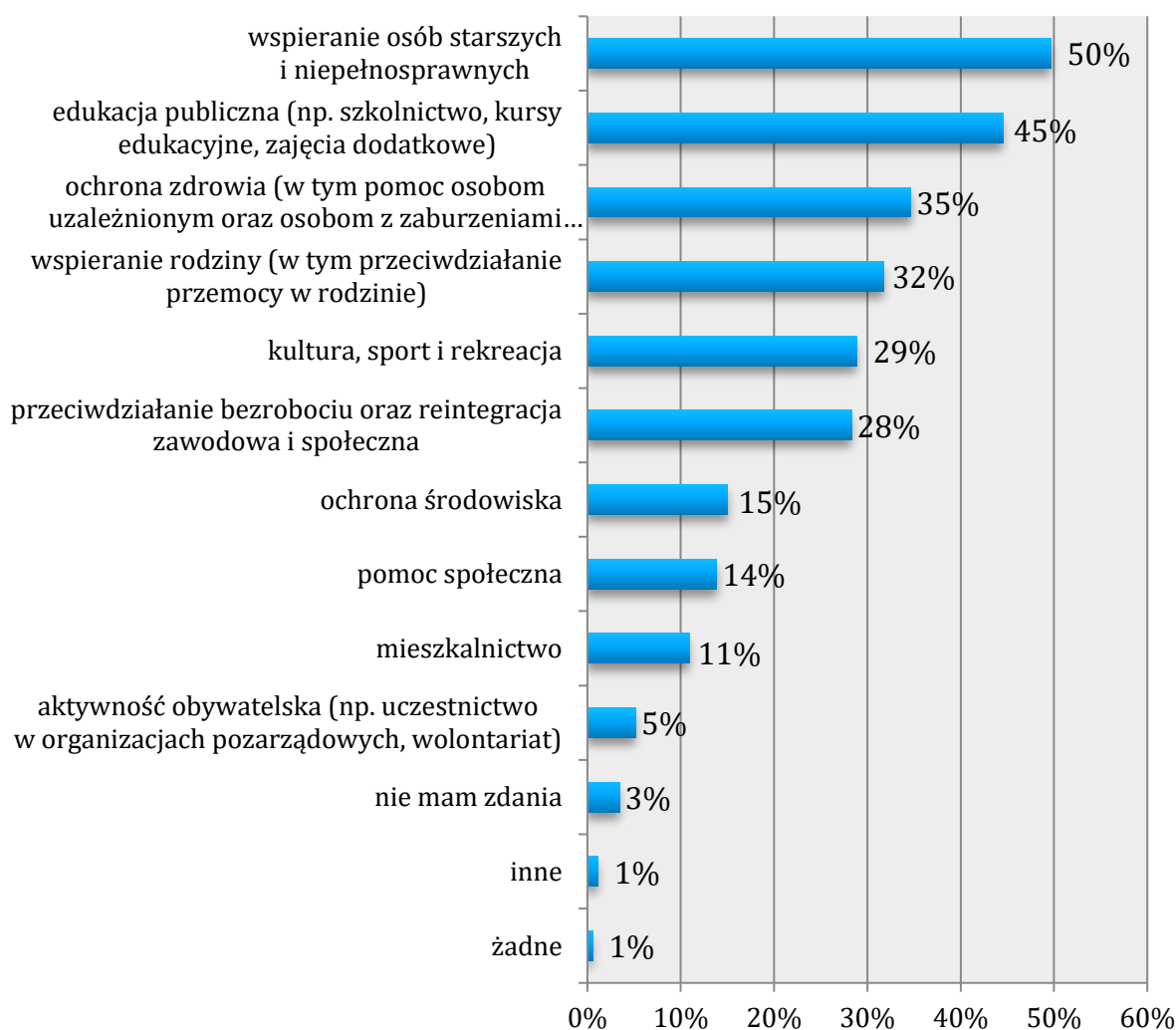
wyszczególnienie	0	1	2	3	4	5
bezrobocie	10%	11%	17%	39%	18%	5%
ubóstwo	14%	3%	16%	34%	24%	9%
bezdomność	24%	9%	6%	8%	25%	28%
przemoc w rodzinie	27%	9%	13%	28%	14%	9%
uzależnienia	16%	12%	18%	38%	12%	4%
niepełnosprawność	16%	9%	17%	34%	20%	4%
samotność/izolacja osób starszych	15%	13%	25%	30%	11%	6%
behradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	19%	13%	20%	31%	11%	6%
samotne rodzicielstwo	20%	9%	18%	32%	16%	5%
długotrwała lub ciężka choroba	23%	8%	17%	35%	12%	5%
emigracja ludzi młodych	17%	13%	29%	24%	8%	9%
przestępczość	23%	9%	11%	21%	25%	11%
niski poziom integracji mieszkańców	13%	13%	17%	32%	11%	13%

mała aktywność mieszkańców w życiu publicznym	14%	17%	20%	26%	10%	13%
złe warunki mieszkaniowe	20%	9%	18%	32%	13%	8%

Na zakończenie ankiety zapytano badanych mieszkańców o to, jakie ich zdaniem obszary w zakresie usług społecznych, powinny być rozwijane priorytetowo na terenie Gminy. Połowa respondentów wskazała na wspieranie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami (50%). W dalszej kolejności zwrócono uwagę na edukację publiczną (45%), ochronę zdrowia (35%) oraz działalność na rzecz wspierania rodziny (32%). Zdecydowanie najmniej ankietowanych uznało, że należy wspierać i rozwijać aktywność obywatelską (5%), 3% nie miało w tym zakresie zdania, z kolei 1% uznał, że żaden obszar wymieniony w kafeterii pytań nie wymaga rozwoju.

Wykres 69. Które z niżej wymienionych obszarów w zakresie usług społecznych powinny być priorytetowo rozwijane i finansowane na terenie gminy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

IV. Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród pracowników instytucjonalnych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały problemy społeczne występujące wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców z Gminy i Miasta Witkowo, z perspektywy pracowników instytucjonalnych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych. Badanie to zostało zrealizowane za pomocą wywiadów indywidualnych pogłębionych (IDI) z 4 osobami, wśród których znajdowali się przedstawiciele placówek oświaty oraz organizacji pozarządowych działających w obszarze rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy. Pracownicy instytucji i członkowie organizacji pozarządowych jako osoby mające bezpośredni kontakt z rodzinami i grupami wykluczonymi, bądź zagrożonymi wykluczeniem, potrafią określić występujące w ich środowisku problemy oraz wskazać sposoby zapobiegania im. Wyniki badań tej grupy przedstawione zostały w celu pogłębienia wyników badań statystycznych, dotarcia do istoty problemów występujących wśród dorosłych mieszkańców, jak i dzieci oraz poznania ich szerszego kontekstu.

1. Główne problemy społeczne wśród rodzin

W pierwszej kolejności badani zostali poproszeni o określenie największych problemów społecznych rodzin z terenu Gminy i Miasta Witkowo. Z odpowiedzi udzielanych przez respondentów wynika, że do głównych problemów, z którymi borykają się rodziny należą m.in. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz rozpad więzi rodzinnych.

„Rodzice mają problemy opiekuńczo-wychowawcze. Drugi problem, który jest obecny w tej chwili to rozpad więzi rodzinnych, nagromadziło się to poprzez zdalne nauczanie”.

Wskazany został również problem braku publicznej placówki sprawującej opiekę nad dziećmi do lat 3 na terenie Gminy, który został także poruszony w ankiecie skierowanej do dorosłych mieszkańców.

„Być może, że jest trochę mała możliwość Gminy, jeśli chodzi o opiekę nad dziećmi do lat 3”.

„Na pewno jest to problem dla rodziców, bo nie każdy ma przy sobie rodziców, czyli tych dziadków i muszą wynajmować opiekunkę, dopóki dziecko nie dorośnie do wieku przedszkolnego”.

Zdaniem badanych dotkliwym problemem w zakresie wsparcia rodzin jest brak zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Często brak możliwości spędzania wolnego czasu z rówieśnikami w zorganizowanej przestrzeni, wpływa na podejmowanie przez nich zachowań ryzykownych.

„Wydaje mi się że bardzo dużym problemem jest brak zagospodarowania wolnego czasu dzieciom i młodzieży”.

„Można powiedzieć, że młodzież również sięga z powodu braku innych zajęć po alkohol i używki, brakuje też takiej zachęty do aktywności”.

Wśród pozostałych problemów rodzin z terenu Gminy niektórzy wymienili niekorzystne warunki mieszkaniowe, bezrobocie oraz uzależnienia.

„Chyba warunki socjalne niektórych rodzin, brak mieszkań socjalnych. To jest chyba taki nagminny temat. I chyba bezrobocie, ale to są kwestie, które obejmują w tej chwili cały kraj, cały świat”.

„W takich małych miejscowościach to tak samo jak w „Wilkowyi”, co prawda nie ma takiej ławeczki, ale ten problem alkoholu jest. Ludzie są uzależnieni ze względu na brak zajęcia, brak jakiejś formy aktywności fizycznej – treningów, kijków czy spacerów”.

W dalszej kolejności osoby, z którymi przeprowadzono wywiady mieli wskazać, jakie ich zdaniem działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo. Respondenci wskazali na kwestie działań wspomagających kompetencje rodzicielskie i umiejętności w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego. Ponownie pojawił się temat potrzeby utworzenia żłobka, który dałby możliwość młodym matkom podjęcia pracy. Zauważono również problem komunikacji pomiędzy władzami Miasta Witkowa i obszarami wiejskim, w zakresie potrzeb rodzin.

„Może kurs gotowania dla tych rodzin, kurs szycia. Tego co brakuje, bo ja widzę, jak dzieci przychodzą do szkoły. Higieny osobistej, takie wsparcie w sposobie odżywiania dzieci, bo

„takie chipsy to nie forma odżywiania. Żłobek jest też bardzo potrzebny. Żeby te matki mogły pójść do pracy”.

„Powinien być większy przepływ informacji pomiędzy wioskami a Gminą. Jest za mało informacji. Bo kiedy my konkretnie wiemy, co ludziom potrzeba, to wtedy też ja mogę to przedstawić i im podać. A jak my mamy wiedzę – bo ktoś tam coś powiedział, to nie jest nic konkretnego”.

„Na pewno spotkania, rozmowy, konferencje poprawiłyby sytuację tych rodzin”.

Zdaniem jednego z badanych wsparcie rodzin powinno rozpoczynać się oddolnie, od skierowania działań na rodziców i ich role, w celu wzmocnienia funkcji rodziny.

„Ja zupełnie powiem Pani szczerze, że widzę to zupełnie inaczej, ponieważ problem tkwi w samej rodzinie. Dlatego ja najpierw zabrałabym się od wsparcia rodziny – mamy, taty. Od nauki, od uczenia porządku, od gospodarowania pieniżkami, a nie że w jeden dzień się wszystko traci. Jak się ma pieniądze od razu kupuje się luksusy dzieciom, a potem nie starcza na nic. Także pierwsze to jakiś asystent, który uczy po prostu tą rodzinę życia, gospodarności, kultury słowa. W ogóle udział ich w takich mityngach, które uczyłyby w jaki sposób te dzieci wychowywać. Także od tego bym zaczęła”.

Pracownicy instytucjonalni i działacze społeczni zwrócili także uwagę na aktualnie podejmowane inicjatywy w Gminie na rzecz wsparcia rodzin. Podkreślano organizację wypoczynku letniego dla dzieci oraz różnego rodzaju sekcji wspierających funkcjonowanie rodzin. Prowadzona jest praca socjalna oraz zapewniana jest pomoc asystenta rodziny i pomoc materialna. Również istotne znaczenie mają w tym obszarze placówki oświatowe, które gwarantują wsparcie ze strony psychologów i pedagogów.

„Gmina organizuje wypoczynek letni dla tych dzieci. To są półkolonie typowo z realizacją programu profilaktycznego i z dożywieniem dzieci przez ten czas trwania półkolonii. Na Komisję Rozwiązywania Problemów zapraszane są rodziny, mama, tata. Wspieramy tutaj przez asystenta rodziny”.

„Wiem, że dają zapomogi – to na pewno, wiem też, że w razie ciężkiego jakiegoś wypadku czy pożaru to zbierane są też pieniądze albo organizują pomoc, jak ktoś ma za dużo, czy chce się pozbyć np. pralki – to takie coś też jest organizowane.

„Na pewno praca socjalna, tego jest dużo, bo działa OPS. Są obiekty, osoby, które mają pod swoją opieką, kuratelą te rodziny mniej wydolne społecznie i życiowo. Ja nie słyszałam o zajęciach dla rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich”.

„W każdej szkole u nas są pedagodzy, są psychologowie, którzy pomagają, obejmują opieką dzieci z rodzin mniej wydolnych społecznie. Są jakieś komórki AA, różnego rodzaju sekcje, które zajmują się bezpośrednio tylko tymi ludźmi/rodzinami zagrożonymi funkcjonowaniem na granicy życia społecznego”.

„U nas często odbywają się takie spotkania rodzinne, festyny, organizują rady rodziców, zabawy, współzawodnictwo, dzień sportu. Organizowaliśmy również wydarzenia, jak „Święto Pieczonego Ziemniaka”, rodzice z dziećmi grali, bawili się wspólnie. Te działania były skuteczne, bo widoczna była integracja nawet środowisk, które postrzegają szkoły jako te, które nic nie robią i ciągle mają wakacje i ferie”.

2. Główne problemy społeczne wśród dzieci i młodzieży

Kolejną kwestią poruszaną podczas realizacji wywiadów, były największe problemy społeczne występujące wśród dzieci i młodzieży na terenie Gminy i Miasta Witkowo. Badani zauważyli ponownie problem zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, niewydolność opiekuńczo-wychowawczą oraz problem przemocy domowej, jak i rówieśniczej. Wśród pozostałych problemów wymieniono również sięganie po substancje psychoaktywne, jak alkohol czy narkotyki, co związane jest często z przyzwoleniem rodziców np. na imprezach rodzinnych, wynika z okresu buntu młodzieńczego, bądź środowiska rówieśniczego w jakim przebywa. Dostrzeżono również problem nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych.

„Zaniedbanie wychowawcze. No wie Pani, jeżeli dziecko uczestniczy w imprezach rodzinnych no to, to jest demoralizacja. Zdarzają się sytuacje sięgania po substancje psychoaktywne”.

„Problem przemocy też występuje, ale powiem Pani, że dzieci są tak wychowywane przez rodziców, że one do niczego nie chcą się przyznać”.

„Przemoc w szkole też jest zauważalna wśród dzieci z tych rodzin, oczywiście. Te dzieci są bardzo zaczepne, one prowokują”.

„Problem na pewno komputerowy. Ja wiem, że to jest era komputerów i tak dalej, ale nie dają sobie rodzice w ogóle rady”.

„Brak miejsca, gdzie by się mogła spotykać młodzież. Oni popołudniami nie mają gdzie się spotykać, oni chodzą pod Dom Kultury i tam robią zbiegowisko i tak spędzają czas. Nie mają takiego konkretnego miejsca”.

„Najczęściej to przede wszystkim narkotyki, mimo że nauczyciele bardzo mocno pracują z młodymi ludźmi i tłumaczą, że nie trzeba wejść do ognia żeby się poparzyć, bo będzie to dla niego niekorzystne. Niestety młodzi ludzie mają filozofię, że uczą się na własnych błędach”.

W dalszej kolejności poprosiliśmy naszych rozmówców o odpowiedź na pytanie, jakie ich zdaniem są przyczyny tych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z Gminy. Badani upatrują negatywnych zachowań dzieci w zaniedbaniu ze strony rodziców, które niejednokrotnie wynika z uzależnienia jednego bądź obojga opiekunów. Przyczyn szukano również we wspomnianym już wyżej braku miejsca, w którym młodzi ludzie młodzi mogliby się gromadzić i które nie kojarzyłoby się bezpośrednio ze spożywaniem alkoholu.

„Zaniedbanie ze strony rodziców”.

„Powiedziałyby pijaństwo – niektórzy rodzice piją, dzieci są bardzo zaniedbane”.

„Brakuje tutaj takich sal, kawiarenek na spotkania młodych ludzi, nie tylko po to, żeby wypić piwo w pizzerii, ale brakuje innych form zagospodarowania wolnego czasu”.

W kolejnym pytaniu pracownicy mieli wskazać działania, które w ich opinii mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w Gminie. Po raz kolejny zwrócona została uwaga na fakt, że w gminie Witkowo brakuje miejsc oraz instytucji, które zajęłyby się organizowaniem czasu wolnego dzieci i młodzieży. Zaznaczano, że taka oferta istnieje, ale wymaga zdecydowanego poszerzenia. Pracownicy i działacze zwrócili uwagę na to, że powinno być więcej inicjatyw dla dzieci.

„Formy spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. Tutaj by trzeba było, bym powiedziała, zagłębić się”.

„Ja myślę, że dla młodzieży zbyt mało się organizuje takich imprez, które by ich przyciągały. Mówię o jakiś festynach, czy nawet takie wędkarskie spotkania i wie Pani te dzieciaki one potrafiły wstawać o 7, żeby być 7:30 nad tym akwenem, żeby uczestniczyć w takim czymś”.
„U nas się dużo takich rzeczy organizuje, ale to jest za mało. Wiem, że władze mają tylko 24 godziny na dobę i jeszcze muszą być wszędzie, ale rzeczywiście jeszcze mało tego jest”.

Zaobserwowana została także konieczność podnoszenia świadomości wśród dzieci i młodzieży w obszarze kwestii społecznych. Istotne jest również dawanie poczucia bezpieczeństwa i wsparcia w momencie, kiedy zmagają się oni z różnego rodzaju problemami.

„Przede wszystkim dzieci uświadamiać, powinny być w szkołach różne pogadanki na takie tematy społeczne. Trzeba dzieci i młodzież uświadamiać – to jest podstawa. Żeby dziecko wiedziało, że w razie kłopotów, czy czegokolwiek, żeby wiedziało do kogo ma się zwrócić o pomoc, żeby miało poparcie, żeby miało na kim się oprzeć”.

Badane osoby w dalszej kolejności wskazywały na to, że odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież z Gminy jest zwiększenie kontroli ze strony funkcjonariuszy Policji, przede wszystkim w zakresie przeciwdziałania zażywaniu substancji psychoaktywnych.

„Nie wiem na ile jednostki Policji są zaangażowane w to, aby kontrolować młodych ludzi. Na pewno jakieś kontrole są, ale to chyba taki trend jak w latach 70. Były dzieci kwiaty, tak w roku 2021 są używki”.

„Większa kontrola Policji w miejscach publicznych, gdzie młodzież pije, bo mają swoje punkty, gdzie nie ma kontroli”.

3. Problem przemocy w rodzinie

Przemoc domowa w opinii części rozmówców jest problemem występującym w rodzinach na terenie Gminy i Miasta Witkowo, jednakże podkreślono, że niejednokrotnie jest zatajany i trudny do udowodnienia, co znacznie uniemożliwia oszacowanie jego rzeczywistej skali.

„Przemoc istnieje w rodzinach, ale powiem szczerze, że właśnie ta przemoc jest ukrywana, nie wychodzi na jaw. Dzieci ukrywają, nie wiem, czy są szantażowane przez rodziców, nie mówią o tym. Widzimy to po dzieciach, że to się dzieje”.

„Ja myślę, że u nas jest mało widoczny, chociaż na pewno nie wierzę, że nie istnieje. Na sto procent istnieje, ale wie Pani jak to jest ze zgłaszaniem takich przypadków. W wielu przypadkach jest to zatajane przez osoby, które doznają przemocy. Na pewno istnieje, ale trudno to udowodnić. Wiadomo, że jeśli osoba nie chce składać cokolwiek, jakichkolwiek zeznań, także pozostaje to dalej tajemnicą tylko rodzinną. Ja myślę, że oprócz przemocy to i właśnie alkoholizm się łączy zawsze z przemocą”.

W następnym pytaniu respondenci mieli odpowiedzieć na pytanie dotyczące działań jakie są podejmowane na terenie Gminy, które mają na celu rozwiązywanie problemu przemocy. Z odpowiedzi badanych pracowników wynika, że Gmina działa prężnie w tym kierunku zapewniając wsparcie psychologiczne dla całych rodzin, a także współpracując z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy, spoza terenu Gminy. Większość osób, z którymi przeprowadzane były wywiady nie potrafiła jednak udzielić obszerniejszych odpowiedzi w tym temacie.

„Mamy coś takiego jak pakiet psychologiczno-pedagogiczny i mamy strefę dla rodziców. Jak placówki świadczą pomoc to mamy takie działania jak: kierujemy do poradni, udziela

pomocy centrum medyczne, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gnieźnie, mamy Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu. Z tego my korzystamy jako szkoła, nie wiem czy reszta. Z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i tutaj rodzicom przekazywaliśmy informacje z jakimi problemami mogą się do tych instytucji zgłaszać. W strefie dla uczniów mamy też numery telefonów, na infolinię mogą zadzwonić do Rzecznika Praw Dziecka. Co tydzień mamy takie słówko wspierające na Facebooku jeżeli chodzi o wsparcie tych dzieci emocjonalne”.

„Mamy terapeutę od lat, osoby kompetentne, które zajmują się takim rodzinami też, natomiast w tej chwili nie mam wiedzy na ten temat”.

W kolejnej części dotyczącej przemocy w rodzinie zapytaliśmy naszych respondentów o to, jakie ich zdaniem działania byłyby najskuteczniejsze wobec ofiar przemocy domowej. Wskazano przede wszystkim na stworzenie punktu poradnictwa, który stałby się stałym zasobem w zakresie przeciwdziałania przemocy rodzinie na terenie Gminy. Problem w zakresie dojazdu do specjalistycznych placówek wsparcia oddalonych od Gminy, znacznie ogranicza możliwość uzyskania pomocy w tym zakresie.

„W Gminie powinien być dodatkowy punkt psychologa, taka poradnia rodzinna. Powinna się znaleźć w podmiocie zadaniowym Gminy, a nie tylko w powiecie. Problemy bardzo narastają. Tym bardziej teraz dostać się do Gniezna czy Słupcy to jest wielkim problemem, bo nie ma autobusu, nie ma dojazdu. Te punkty poradnictwa powinny się znaleźć w MGOPS. W jednym punkcie powinni znaleźć się specjaliści, a nie że jedni na stadionie w jakimś blaszaku, drudzy w naszej szkole. To tak nie powinno być”.

4. Substancje psychoaktywne

Kolejną ważną kwestią poruszaną podczas wywiadów, było sięganie przez dzieci i młodzież oraz dorosłych mieszkańców po substancje psychoaktywne takie jak alkohol, papierosy, narkotyki i dopalacze. Badanych poproszono o ocenę skali problemu uzależnień wśród powyższych grup. Przyznają oni, iż problem spożywania alkoholu jest zauważalny na terenie Gminy zarówno w przypadku dzieci i młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców, jednakże nie przybiera aż tak znaczących rozmiarów, żeby można było go nazwać głównym problemem dotyczącym mieszkańców Gminy. Respondenci podkreślali fakt bagatelizowania piwa przez młodych mieszkańców jako napoju alkoholowego, który również może prowadzić do uzależnienia.

„Ja myślę, że jest dostrzegalny, ale bardzo mnie dziwi, że w określeniu młodzieży „piwo” to jest napój. Ja zawsze tłumaczę: dzieci to nie jest napój. To jest alkohol, który ma

pięćdziesiątkę wódki w sobie. Ja zawsze tak tłumaczę w rodzinie swoim dzieciom, swoim wnukom. To nie jest napój, którego się można napić, to jest napój, który uzależnia”.

„Nie wydaje mi się, żeby tutaj akurat na naszym terenie był to duży problem. Tutaj w naszym środowisku nie jest to problem, mało się słyszy na ten temat. To jest tak małe środowisko, zamknięte środowisko, także jak cokolwiek takie to jest nagłaśniane, także ja bynajmniej nie słyszałam, żeby się pojawiło”.

Przez jednego z rozmówców zauważony został problem większego spożycia alkoholu wśród kobiet.

„Wiem, że kobiety najczęściej kupują alkohol. Kupują te „małpki”.

Respondenci są zdania, że zjawisko spożywania alkoholu przez dorosłych mieszkańców Gminy, utrzymuje się na stałym poziomie, bądź nawet ulega spadkowi. Spowodowane to może być według badanych odpowiednimi działaniami podejmowanymi przez Gminę w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. Zaobserwowany został natomiast wzrost skali problemu palenia papierosów.

„Powiedziałyby, że tendencja jest stała”.

„U nas się pomniejsza. Gmina w tym kierunku dużo robi, robi dużo ten klub też. Myślę, że kto rzeczywiście chce, a wie Pani, że nie każdego można zmusić do tego, to rzeczywiście pomogą. Nie jest źle z tym, przynajmniej w Gminie”.

„Zdecydowanie zwiększyła się skala palenia papierosów. Bardzo dużo palą. No alkohol z racji zamknięcia mogą pić tylko w domu, więc może tam robią sobie jakieś alkoholowe spotkania, ale tak to wszelkiego rodzaju miejsca nie funkcjonowały, w związku z czym nie widać”.

W przypadku dzieci i młodzieży z terenu Gminy, badani dostrzegali zaostrzający się problem palenia papierosów oraz zażywania narkotyków i dopalaczy. Niepokojący zdaniem jednego z rozmówców jest fakt, że po papierosy sięgają już uczniowie szkół podstawowych.

„Wśród młodzieży jest większa (skala) bym powiedziała, zwłaszcza jeżeli chodzi o dopalacze”.

„Ogólnie wzrost problemu narkotykowego i papierosów. No teraz było nawet, że maseczka pod broda, a w ustach papieros. To aż mroziło kark, a były wtedy takie konkretne obostrzenia. Ten głód nikotyny był chyba większy niż logika. Coraz więcej młodych ludzi sięga po nikotynę i to takich młodych – klasa 7-8 szkoły podstawowej. Tam już jest problem.

W kolejnej części wywiadu badani mieli odpowiedzieć na pytanie, czy słyszeli o działaniach prowadzonych na terenie Gminy, które mają na celu rozwiązywanie problemu uzależnień oraz jakie działania ich zdaniem powinny zostać podjęte na szerszą skalę na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin. Zdaniem respondentów Gmina podejmuje działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, przede wszystkim poprzez funkcjonowanie klubu AA. Wskazano również na dostępność do placówki prowadzącej leczenie uzależnień, oddalonej w niedużej odległości od Gminy.

„U nas jest dobrze, mamy klub AA. Spotykają się tam ludzie uzależnieni i muszą przyznać, że rzeczywiście Gmina w tym kierunku dużo robi, wiele pomaga, mają klub swój, spotykają się. Klub bardzo ładnie działa, bardzo często się spotykają i rzeczywiście, jeśli dana osoba chce z tego nałogu wyjść, to na pewno Gmina znajduje dla niej wyjście”.

„Oni mają – wiem, bo nawet tam, gdzie spotykam się ze swoimi ludźmi – to mają grupę AA, oni się tam spotykają, mają te pogadanki”.

„My mamy niedaleko Gniezno, tam mamy szpital, gdzie w większości ci co chcą wyjść z uzależnień to tam trafiają. Także nie mamy problemu, bo mamy blisko”.

Według jednego z badanych na terenie Gminy powinna działać poradnia uzależnień. Zdaniem respondentów należałoby prowadzić szerokie działania edukacyjne, które miałyby na celu podnoszenie świadomości wśród dorosłych mieszkańców, jak i dzieci i młodzieży odnośnie do negatywnych skutków spożywania alkoholu. Badani opowiadali się również za rozwinięciem systemu monitoringu wizyjnego w Gminie, który mógłby pomóc w identyfikowaniu obszarów i środowisk, w których spożywa się alkohol czy inne substancje psychoaktywne.

„Przydałaby się u nas w Gminie poradnia uzależnień”.

„To tak jak powiedziałam, tak jak u dzieci, tak u dorosłych – tylko uświadamianie. Jeśli jest możliwość to robić jakieś spotkania, ale wie Pani jak to jest w małych miejscowościach, każdy się krępuje”.

„Działania edukacyjne przede wszystkim”.

„Monitoring mógłby być dobry. Byłoby to rozwiązanie szczególnie w takim dużym skupisku bloków. Można by monitorować teren za blokiem. Ja wiem, że to są ogromne koszty i inwestycje, ale to byłby dobry pomysł. Jak najbardziej te zajęcia sportowe z rodzicami powinny być kontynuowane”.

Podczas indywidualnych wywiadów poruszona została również kwestia dostępności do alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, wśród dorosłych

mieszkańców Gminy oraz dzieci i młodzieży. W tym przypadku zdania są zbieżne – badani twierdzą, że młodzież ma możliwość zdobycia alkoholu i innych środków psychoaktywnych na obszarze Gminy, co wynika nie tylko z łamania prawa przez punkty sprzedaży alkoholu, bowiem młodzi ludzie pozyskują go często pośrednio, z pomocą starszych znajomych.

„Nie wszystkie sklepy respektują zakaz sprzedaży alkoholu nieletnim. Sprzedawany jest alkohol nieletnim. Tutaj nie wiem, czy za mało jest kar, czy o co tutaj chodzi. Najpierw trzeba by było zorganizować spotkanie ze wszystkimi właścicielami sklepów, którzy posiadają alkohol i powiedzieć im o konsekwencji sprzedaży”.

„Ja myślę, że jak ktoś chce alkohol zdobyć to kolega, który ma 18 lat pójdzie mu kupić i tak będzie miał. Tu mi się zdaje, najlepszą grupą, która powiedzmy odciągnęłaby od alkoholu są rodzice. Ja nie mówię, żeby w ogóle podczas uroczystości rodzinnych alkoholu nie pić, ale nie nagminnie. Dzieci patrzą i robią to samo. Więcej mówić na ten temat, nawet o takich rzeczach, że to nie jest napój. Jeśli chodzi o dostępność do alkoholu to nie ma opcji, że ktoś może alkoholu nie kupić. Jak chce to i tak kupi”.

„Nie do końca są dostępne. To wszystko jest obciążone przepisami, a młodzież nie okazuje się dowodem osobistym, nie ma uprawnień. No, ale to są takie zależności, koligacje, że jednak ta młodzież skądś ma ten alkohol czy coś. Powiem Pani, że jak ktoś chce to ma. Na pewno nie w sklepach, bo sprzedawcy chcą pracować i człowiekowi niepełnoletniemu nie sprzedadzą. Ale młodzi jakimś niezwykłym korytarzem dostępności zdobywają ten alkohol, papierosy. To jest szaleństwo, jak wychodzę na spacer koło swojego bloku po alei, to tam jest zatręśnienie takich małych buteleczek po alkoholu (małpek). Są takie miejsca nieobserwowane, nie ma monitoringu w całym miasteczku”.

Podobnie sytuacja wygląda w przypadku dostępności do narkotyków i dopalaczy na terenie Gminy.

„Jest dostępność i nic się w tym kierunku nie robi. A wiemy, że jeśli to się nasili, to sobie nie damy rady. Wydaje nam się w tej chwili, że to jest drobiazg, to jest tylko mała skala, ale to jest początek i naprawdę później sobie nie damy rady”.

5. Zdrowie psychiczne

Zdrowie psychiczne jest obecnie tematem, na który należy skierować szczególną uwagę. W dobie pandemii wiele się mówi o pogarszaniu się stanu psychicznego osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży, co niejednokrotnie jest skutkiem izolacji i innych zmian wynikających z obostrzeń sanitarnych. W związku z powyższym, badani zostali zapytani m.in. o problemy psychiczne jakich doświadczają, infrastrukturę pomocową w zakresie zdrowia psychicznego oraz jej jakości. Zauważono związek pomiędzy pogarszaniem się

stanu zdrowia psychicznego wśród najmłodszych mieszkańców Gminy, a nadużywaniem korzystania z urządzeń elektronicznych.

„Zdrowie psychiczne ulega pogorszeniu, jeśli chodzi o komputery. Jest sto procent udowodnione, że to najbardziej działa negatywnie na dziecku umysł. Tu się właśnie zaczyna, od komputerów, od gier, na które zezwalają rodzice. Jeśli dziecko tylko gra w bitwy i tak dalej, to tam tylko się nasila jego agresja. I to jest właśnie problem społeczny, w ogóle całego kraju, nie tylko rodzin czy Gminy. To jest nasz społeczny problem w tej chwili. Ja obserwuję skąd się bierze agresja. A to są wszystko sprawy psychiczne i psychologiczne. Jeśli tu się zaczyna, to już mamy problem wielki”.

Przyczyn takiego stanu rzeczy upatrywano najczęściej w utracie pracy, nieprawidłowościach w funkcjonowaniu rodziny oraz izolacji. Wymienione przyczyny mają przede wszystkim związek z pandemią COVID-19.

„Problemy typowo wynikają z sytuacji w rodzinie, z rozbitcia rodziny, utraty pracy. To są takie przyczyny. Wynikało to z tego, że był brak opieki na zdalnym nauczaniu. Jak rozmawiałam z dziećmi na temat powrotu do szkoły to mieli niesamowity lęk”.

„Mogą być spowodowane utratą pracy, zamknięciem i tą izolacją. Ludzie robią się bardziej nieufni i wycofani. Młodzi jeszcze sobie z tym radzą, bo ten trend życia społecznego jest bardzo silny mimo obostrzeń i zakazów, więc te grupy i tak się spotykają. Nawet jak sobie wypalą paczkę tych papierosów, to to spotkanie jednak jest. Dorośli, część z nich straciła pracę w czasie lockdownu, a nawet odebrała sobie życie. Ktoś nabrał kredytów, stracił pracę i później nie mógł spłacać, bo interes się nie rozwijał”.

Oferta pomocy psychologicznej jest dostępna na terenie Gminy, jednakże nie jest szczególnie rozwinięta. W przypadku dzieci i młodzieży wsparcie psychologiczne jest udzielane przede wszystkim w szkołach. Dla pozostałych mieszkańców usługi świadczą psycholodzy zatrudnieni w ośrodkach zdrowia. Z wypowiedzi badanych wynika, że problem może tkwić nie tylko w ograniczonej dostępności do pomocy w zakresie zdrowia psychicznego, ale z niskiego poziomu rozpowszechniania informacji na temat dostępnej oferty.

„W tej chwili, jeżeli chodzi o szkoły to terapia jest prowadzona u nas. My kierujemy, natomiast te dzieci, które potrzebują terapii – to są ogromne braki. Rodziny sobie same pomagają. Nie zgłaszają dalej tylko w rodzinie się to zamyka. Boją się zgłosić do instytucji. Wszystko wynika z braku wiedzy, bo myślą, że zaraz będą mieli dzieci odebrane, pieniądze odebrane”.

„Jest w ośrodku zdrowia psycholog, to można się zapisać, ale jakie Gmina ma konkretne działania to nie wiem”.

„W naszym ośrodku jest pani psycholog która prowadzi zajęcia z takimi ludźmi, którzy stracili pracę, którzy próbują odnaleźć się w nowej rzeczywistości. Jak najbardziej jest to prowadzone, natomiast w ośrodku zdrowia jest taka Pani, która wspomaga w przypadkach, gdy ktoś zapadł w czasie pandemii na inne choroby i to spustoszenie w organizmie ze względu na ograniczony dostęp do lekarza jest już nieodwracalne”.

6. Problemy osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

Następną kwestią poruszoną w trakcie wywiadów były problemy osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. Zapytaliśmy także o ofertę pomocy osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami, jak również o stopień przystosowania infrastruktury technicznej w Gminie do osób ze szczególnymi potrzebami. W pierwszej kolejności zapytaliśmy naszych rozmówców o problemy osób starszych, wśród których wyróżniono głównie samotność, izolację, brak bezpieczeństwa zwłaszcza w cyberprzestrzeni, niedoinformowanie oraz ograniczoną infrastrukturę rekreacyjną.

„Powinna być opieka ze strony Policji. Z informacjami. Osoby starsze nie mają Facebooka i inni się podszywają dzwoniąc do nich. Brak kontroli informacji”.

„Największym problemem to jest samotność”.

„Jest dużo osób, które siedzą samotnie w domu, nie mają tak kontaktu”.

„Przede wszystkim samotność osób starszych. Starsi ludzie nie mają, gdzie wyjść, nie mają możliwości, ścieżek do spacerowania”.

W kolejnej części wywiadu poprosiliśmy o ocenę oferty dla osób starszych w gminie Witkowo. Zdania respondentów były podzielone. Część podkreślała, że Gmina działa prężnie w tym zakresie, jednakże inni uważają, że oferta skierowana do najstarszych mieszkańców powinna być bardziej rozbudowana. Według badanych seniorzy mają potrzebę wyjścia z domu i spędzania z kimś innym czasu, dlatego powinien powstać na stałe Klub Seniora, bądź w inny sposób zagospodarować przestrzeń publiczną, aby odpowiadała ona w pełni ich potrzebom.

„Oferta wsparcia dziennego jest na niewystarczającym poziomie. Widzę, że ci ludzie są zamknięci w mieszkaniach, odizolowani, a spotykają się tylko w przychodniach lekarskich i to jest cały ich świat. Trzeba zagospodarować przestrzeń na terenie Witkowa, gdzie osoby starsze będą mogły się spotkać i spędzić czas. Nasi władarze mogą to zrobić np. w domu kultury, żeby była taka sala, że np. do południa jest tam grupa osób, które zajmują się tymi osobami starszymi, rozmawiają i pomagają. Ten człowiek nie siedziałby sam, nie byłby w

domu i nie czekałby na śmierć. Jeśli chodzi o obecne wsparcie to jest to raczej pomoc materialna, natomiast brakuje takiej pomocy bezpośredniej, wyjścia do człowieka, żeby wysłuchać o chorobie, o życiu”.

„W naszej Gminie, jeśli chodzi o pomaganie starszym osobom, to tutaj naprawdę nie trzeba nic poprawiać. Gmina niech idzie tym torem, bo jeśli są problemy to my je znamy – ludzie ze stowarzyszeń. W tym kierunku jest bardzo dobrze wszystko robione”.

„Tu akurat nie jest źle. Teraz, jak ktoś się stara, to jest zapewniona opieka, ci co potrzebują to dostają opiekunki. Także tu bardzo pozytywnie bym się wypowiedziała”.

„Powinna być bardziej rozbudowana (oferta). Przede wszystkim Gmina powinna wystąpić w projekcie „Senior+”. Założyć Klub Seniora. Klub seniora w takim miejscu, gdzie jest dostępność, że senior może sobie dojść. Gmina powinna również pomyśleć o tzw. pobycie dopołudniowym. Klub seniora w ramach projektu”.

W przypadku osób z niepełnosprawnościami w szczególności zwrócono uwagę na kwestię dostępności do informacji. Zauważono potrzebę zatrudnienia osoby posługującej się językiem migowym w miejscach użyteczności publicznej, która mogłaby pomóc tej grupie osób korzystać z zasobów publicznych oraz załatwiać sprawy urzędowe. Problem stanowi również możliwość zdobycia zatrudnienia na terenie Gminy w przypadku osób ze szczególnymi potrzebami.

„Nie ma specjalistów od języka migowego i te osoby są pozbawione pomocy. Przede wszystkim dostęp do czytelnictwa. Tak naprawdę biblioteka nie jest dostosowana do osób niepełnosprawnych”.

„Załatwianie spraw w Urzędzie Gminy i Miasta. Budynek w ogóle nie jest przygotowany do niepełnosprawnych. Nie ma odpowiedniego wejścia. Powinna być osoba, koordynator ds. osób niepełnosprawnych. Już nie wspomnę o koordynatorze ds. wolontariuszy w Gminie. Działają tylko i wyłącznie w swoich stowarzyszeniach, gdzie mają tutaj swoją rehabilitację, ale takich punktów doradztwa nie ma dla nich, czy organizowanie dla nich w zakresie tej pomocy wypoczynku, turnusów rehabilitacyjnych”.

„Dużo jest osób z balkonikami, z problemami kręgosłupa, na wózkach. Bardzo trudno jest znaleźć pracę. Podjęcie jej graniczy z cudem, dlatego że są dwie szkoły, przychodnie, urząd, biblioteka, a ludzie pracują poza terenem Gminy i wyjeżdżają do innych miast”.

Infrastruktura techniczna w gminie Witkowo jest zdaniem respondentów dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, gdyż są zagwarantowane podjazdy, odpowiedniej szerokości wejścia w budynkach instytucji oraz nie występują wysokie krawężniki.

„Ja myślę, że chyba było jakieś zarządzenie odgórne, bo nagle wszędzie tam, gdzie są wszystkie instytucje zrobili podjazdy, dzwonki i tu chyba problemów nie mamy żadnych. Tu pod tym względem jest wszystko zrobione”.

„Tam, gdzie najbardziej potrzebują – służbę zdrowia – to mają porobione wejścia, tam dojdą. Tu jest mała miejscowość, także oni takich problemów nie mają. Infrastruktura jest dostosowana”.

„Są podjazdy i tutaj nie ma problemów. Tak samo zjeżdżając z chodnika to nie ma krawężnika tylko jest takie obniżenie do poziomu jezdni, także na szczęście ten problem jest rozwiązany. A urzędy, szkoły czy przychodnie też mają podjazdy i są przystosowane do osób na wózkach, czy poruszających się o kulach”.

Gmina organizuje wydarzenia sportowe i kulturalne skierowane przede wszystkim dla osób z niepełnosprawnościami, a także zapewnia funkcjonowanie ośrodków wsparcia dla tej grupy osób i ich rodzin. Pomimo tego badani dostrzegają braki w ofercie pomocowej i kulturalnej dla osób z niepełnosprawnościami. Szczególny nacisk został położony na kwestię uruchomienia wolontariatu, za sprawą którego pomoc niesiona osobom z niepełnosprawnościami będzie miała bardziej bezpośredni charakter. Wspomniano również o świetlicy dziennej dla tych osób. Istotną potrzebą zdaniem jednego z badanych jest konieczność dofinansowania przez Gminę bądź Państwo gabinetu rehabilitacyjnego, który mógłby stanowić ważny zasób w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami w Gminie.

„Zdecydowanie nie jest wystarczająca (oferta)”.

„Raz w roku tylko organizowany jest Światowy Dzień Inwalidy, czy powiatowe rozgrywki dla rodzin niepełnosprawnych organizowane przez stowarzyszenie zewnętrzne. Nic się nie dzieje ze strony tutaj właśnie działalności Gminy, żeby uaktywnić tryb życia tym ludziom”.

„Właśnie to jest problem, który tu mogę poruszyć. Bardzo źle, bo na przykład stowarzyszenia nie mają umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia. My mamy potężny gabinet rehabilitacyjny, w którym mamy sprzęt za 85 tysięcy złotych, mamy naprawdę przepiękny gabinet, który nam Gmina zafundowała. Gmina płaci za ten gabinet, czyli za utrzymanie, za media, za wszystko. Dali nam pomieszczenie, nie płacimy za nic, oni nas wspomagają pod każdym względem. Ale chodzi o to, że my musimy, żeby utrzymać rehabilitanta, brać od naszych członków pieniądze za rehabilitację. To, żeby było coś w tym kierunku zrobione. Ten gabinet bardzo mało działa. Bardzo słabo. Mam jedną rehabilitantkę, która w zasadzie w wielu przypadkach nie ma co robić, bo trzeba jej zapłacić. U lekarza, który ma podpisaną umowę z NFZ, to u niego jest mnóstwo ludzie. A u nas nie ma. My nie możemy umowy podpisać jako stowarzyszenie. I tu by trzeba było coś z tym zrobić i niech mi Pani wierzy aż mi żal. Ja rehabilitanta szukałem przez pół roku, bo po prostu ja muszę go utrzymać. Wystarczyłoby powiedzmy opłacić rehabilitanta przez Gminę, czy przez Państwo. Albo żeby

dofinansowanie było do starszych ludzi, nawet członków stowarzyszenia. Wtedy na pewno by byli chętni. Moi członkowie idą do innych gabinetów, a mój gabinet jest prawie nieczynny. I tu jest bardzo poważny problem”.

„Są ośrodki wsparcia dla osób z zespołem Downa czy Autyzmu, ale rodziny starają się wewnątrznie to zorganizować i zabezpieczają potrzeby osób z niepełnosprawnościami”.

„Przydałaby się świetlica dzienna dla niepełnosprawnych. Jest grono młodych ludzi, ludzi, którzy tym się zajmują, ale w biurze. Ale żeby tak wyjść do ludzi, poświęcić ten czas, a nawet zatrudnić ze dwie osoby, albo zaangażować studentów wolontaryjnie. To są osoby, które mogłyby pomóc osobom starszym/niepełnosprawnym zrobić zakupy, czy pobyć z nimi, wypić herbatę. Niby banalne, ale kiedy człowiek jest sam to odechciewa się żyć. No, a dla tych osób, które są bardzo mocno ograniczone ruchowo, to żeby ci wolontariusze dotarli do ich domów”.

7. Problemy osób bezrobotnych

W kolejnej części zapytaliśmy respondentów o to, czy na terenie Gminy jest obecny problem bezrobocia i jaka jest jego ewentualna skala. Zdanie pracowników instytucji i działaczy społecznych jest na ten temat podzielone. Część uważa, że bezrobocie występuje, a ewentualną przyczynę zwiększenia się bezrobocia upatrywano w pandemii koronawirusa, która spowodowała zwolnienia oraz zamykanie miejsc pracy. Respondenci uważają z drugiej strony, że praca na terenie Gminy jest, jednakże przez zbyt wysokie zasiłki i idącą za tym niechęć do podjęcia pracy, bezrobocie wzrasta.

„Bezrobocie się zwiększyło ze względu na to, że chociażby w samym powiecie zostały polikwidowane fabryki, większe zakłady, mniejsze zakłady pracy. U nas większość też przez jednostkę wojskową uzyskała pracę, ale powiem tak, że częściowo jest tak, że cały ten „socjal” spowodował, że ludzie no nie poszukują zbyt wiele pracy. Ci którzy mają z kolei mniejszy ten „socjal” to poszukują pracy w obrębie innych powiatów, a w tej chwili wiadomo, jest bezrobocie i ubóstwo, braki pieniędzy w rodzinach, które naprawdę żyły na średnim poziomie przed pandemią”.

„U nas nie ma problemu z bezrobociem. Zbyt mocno się „rozhulaliśmy” z dawaniem pieniędzy, a niektórzy to bardzo mocno wykorzystują. Bezrobocia u nas nie ma. U nas jest po prostu lenistwo. Kto chce – pracuje”.

„Na terenie naszej Gminy sporo ludzi młodych jest za granicą, dużo wyjechało. To jest problem, że uciekają młodzi ludzie. To jest kwestia tego, że chcą dorobić, tam mają lepszą pracę, lepsze zarobki i to ich mobilizuje do wyjazdu. Do momentu pandemii nie było tak źle, ludzie mieli jakoś pracę. Tak jak w całym kraju przez pandemię wiele osób zostało zwolnionych z pracy”.

„Według mnie bezrobocie to zjawisko powszechne. W ostatnim pół roku się zwiększyło”.

Dwóch rozmówców przytoczyło działania Powiatowego Urzędu Pracy w zakresie akwizycji osób pozostających bez zatrudnienia oraz punkty, w których można uzyskać poradnictwo, np. po stracie pracy. Jednakże oferta w tym kierunku nie jest dostatecznie rozwinięta bądź problem leży w niedoinformowaniu mieszkańców w tym zakresie, ponieważ połowa osób, z którymi przeprowadzono wywiady nie miała wiedzy odnośnie działań Gminy na rzecz aktywizacji i zatrudnienia osób bezrobotnych.

„W tej chwili nie mam kontaktu z Powiatowym Urzędem Pracy. Wiem, że trzy Panie tutaj w szkole są zatrudnione w ramach tej takiej pomocy”.

„Mamy tutaj takie punkty interwencyjne, które doraźnie zachęcają ludzi, którzy stracili pracę, żeby pracowali w takim zakresie, który by im odpowiadał. Wychodzi się naprzeciw, ale tych ofert jest tak niewielki wachlarz, że nie zawsze ta osoba się na to skusi. Oferta nie jest wystarczająca, ale dostępna, więc jeśli ktoś jest zdeterminowany, żeby podjąć zatrudnienie to znajdzie miejsce pracy. Młodzi ludzie wbrew pozorom w większości są zatrudnieni, samozatrudnieni, czy w instytucjach prywatnych”.

8. Ubóstwo

Zdaniem badanych pracowników instytucjonalnych i działaczy społecznych, ubóstwo nie jest dostrzegalne w dużej mierze na terenie Gminy. Wskazywano na zmniejszanie się jego skali, a pojedyncze osoby, które doświadczają ubóstwa zazwyczaj borykają się z innymi, towarzyszącymi problemami, jak np. uzależnienia. Zjawisko bezdomności również nie występuje w znaczącym stopniu w Gminie.

„Nie, to są pojedyncze jednostki proszę Pani. Skala ubóstwa na pewno się nie zmniejszyła. Ja tak uważam. Chyba, że są rodziny, które wstydzą się tego swojego problemu, ale w szkole my wyłowimy takie sytuacje. Są matki, które same sobie radzą, bo się wstydzą tego ubóstwa”.

„Ja myślę, że u nas jest to bardzo mały procent. A jeśli wynika to z jakiegoś ubóstwa to przeważnie to jest sprawa rodziny, sprawa dzieci, które są odpowiedzialne za starszą osobę, za matkę, ojca”.

„Było klika takich osób bezdomnych, w tej chwili ja ich nie widzę”.

„Są jeszcze takie osoby bardzo zaniedbane, ale to są uzależnione od alkoholu. Zjawiska bezdomności się nie dostrzega, czy też osób żyjących w skrajnym ubóstwie”.

Jako działania Gminy ukierunkowane na wsparcie osób z problemem ubóstwa wskazywano przede wszystkim dożywianie, zbiórki odzieży, czy pomoc finansową. Nie

każdy z rozmówców posiadał wiedzę w tym zakresie, jednakże dostrzeżono zależność sugerującą, że niska skala ubóstwa i bezdomności w Gminie może być wynikiem skutecznych działań władz lokalnych w tym obszarze.

„Jeżeli chodzi o dożywianie to dzieci mają w szkole obiady finansowane. Jest punkt, gdzie raz w miesiącu, czy 2 razy w miesiącu jest rozdawana żywność. A niech Pani mi wierzy, że ustawiają się rodziny, które mają najwięcej tego „socjalu”. W szkołach są punkty, gdzie zbieramy odzież i rozdajemy tym rodzinom, w których mamy sygnał, że ta rodzina potrzebuje”.

„Nie chciałbym się wypowiadać, bo to nie do mnie pytanie, ale ja myślę, że Gmina w miarę swoich możliwości pomaga dużo. Gdyby tego nie robiła, to ta skala problemu byłaby duża, a poza tym byłaby widoczna”.

„Gdyby tych środków finansowych od Gminy byłoby więcej to byłaby większa możliwość, bo zawsze się słyszy, że brak funduszy. Nie wiem nic o innych działaniach (dożywianie, schronienie, itp.), nie słyszałam też, żeby nasza parafia, czy kapelan się tym zajmował. Są organizowane, natomiast zbiórki odzieży, paczki świąteczne, gromadzi się żywność, no i ja wiem, że to jest kropla w oceanie, no ale coś się robi. Można stwierdzić, że każda osoba, która w Gminie potrzebuje pomocy to w jakiejś formie ją otrzyma”.

V. Diagnoza sytuacji społecznej

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Witkowie, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Policji, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne. W części diagnostycznej przedstawiona została również analiza SWOT³⁸.

1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

³⁸ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

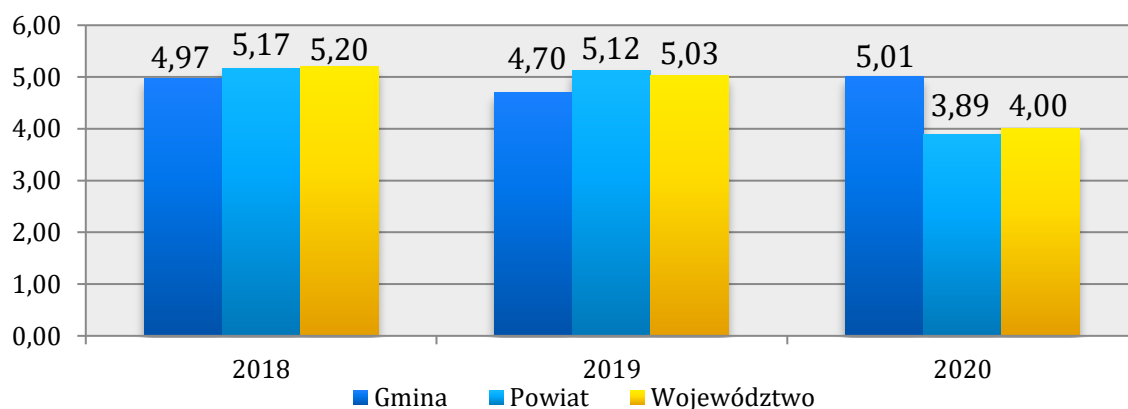

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Prowadzony jest on za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Analiza obszaru jakim jest wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej została rozpoczęta od przedstawienia wskaźnika dotyczącego liczby małżeństw na 1000 ludności, w przypadku mieszkańców gminy Witkowo, w porównaniu do wartości w całym powiecie gnieźnieńskim oraz województwie wielkopolskim. Od 2018 roku liczba małżeństw na 1000 ludności w Gminie uległa wzrostowi – w porównaniu do 2018 roku o 0,04 pp. W przypadku powiatu, jak i województwa dostrzegalny jest regularny spadek w tym zakresie. W 2020 roku na terenie Gminy wskaźnik małżeństw kształtował się na wyższym poziomie niż w województwie i powiecie.

Wykres 70. Liczba małżeństw na 1000 ludności w gminie Witkowo w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2020 roku zostało przyznanych łącznie 10 076 świadczeń rodzinom bezdzietnym, 2 349 świadczeń rodzinom posiadającym jedno **dziecko**, 2 903 świadczenia rodzinom z dwójką dzieci, 1 803 świadczenia rodzinom z trójką dzieci oraz 2 981 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela. Na jej podstawie można zauważyć, że zdecydowaną przewagę w liczbie otrzymywanych świadczeń miały w 2020 roku rodziny nie posiadające dzieci, z kolei na drugim miejscu znajdowały się rodziny z czworgiem lub większą liczbą dzieci.

Tabela 24. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2020 roku

typ rodziny	ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
bez dzieci	10 076	2 227	7 849
jedno dziecko	2 349	712	1 637
dwoje dzieci	2 903	538	2 365
troje dzieci	1 803	279	1 524
czworo i więcej dzieci	2 981	315	2 666

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

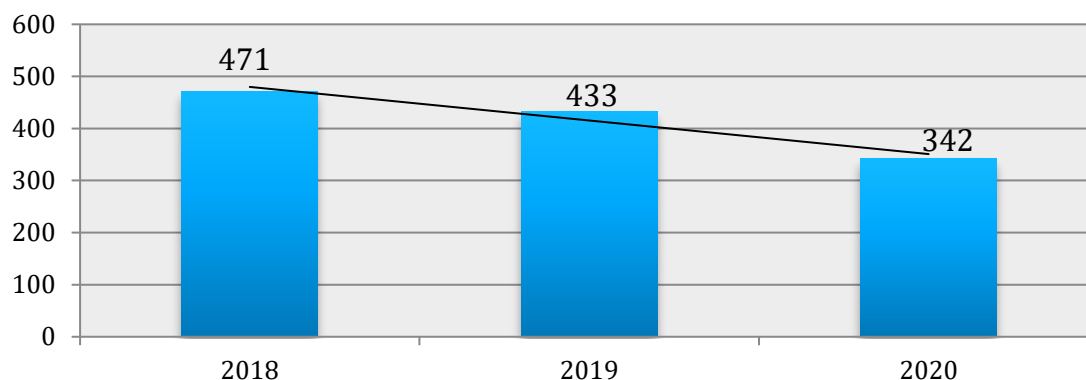
Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2018-2020. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2020 roku korzystały średnio 342 rodziny, czyli o 21% rodzin mniej niż w roku 2019 oraz o 27% mniej niż w roku 2018. W latach 2018-2020 dostrzegalny jest zatem systematyczny spadek średniomiesięcznej liczby rodzin

korzystających z tego typu świadczeń, co ma związek ze spadkiem liczby urodzeń na przestrzeni ostatnich lat.

Wykres 71. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”. Program Rodzina 500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Szczegółowe zestawienie liczby rodzin i świadczeń w latach 2018-2020 prezentuje poniższa tabela. W 2018 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystało 986 rodzin na łączną kwotę 9 193 952,00 zł, natomiast w 2019 roku – 984 rodziny, a wydatkowano na to 12 100 066,00 zł. W 2020 roku dane dotyczące liczby świadczeniobiorców nie są znane, jednakże kwota przeznaczona wówczas na świadczenie wychowawcze wyniosła 15 461 892,00 zł. Od 2018 roku nastąpił znaczny wzrost przeznaczanej na ten cel kwoty pieniężnej.

Tabela 25. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba rodzin	986	984	b.d.
kwota świadczeń (w złotych)	9 193 952,00	12 100 066,00	15 461 892,00

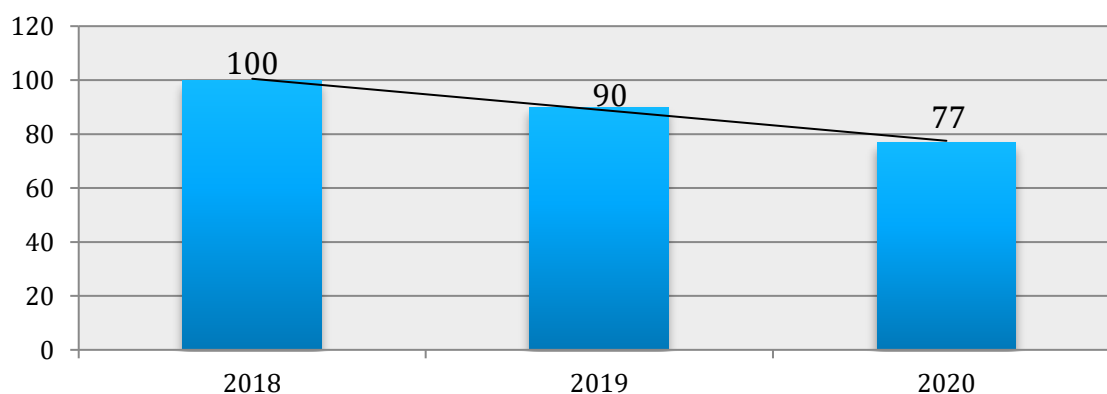
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Rodziny z terenu gminy Witkowo mogły korzystać również z rządowego programu „Dobry start”, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku. Ośrodki Pomocy Społecznej otrzymały do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku, którym było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. W 2020 roku wypłacono świadczenia 1 694 uczniom, na kwotę 508 200,00 zł. Od 2021 roku realizację tego zadania przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyła się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczny jest spadek liczby osób korzystających z omawianego świadczenia. W roku 2020 było to 77 osób, w 2019 roku – 90 osób, z kolei w 2018 roku – 100. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 72. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2018-2020

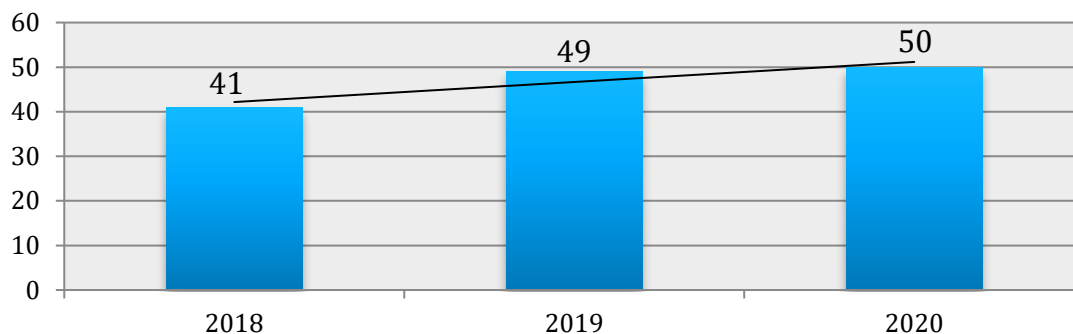

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ulegała systematycznemu wzrostowi – od 2018 roku zwiększyła się o 22%. Wśród rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w 2020 roku znajdowało się 35 rodzin niepełnych oraz 6 rodzin wielodzietnych. Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2020 roku wynosiła 345, więc rodziny korzystające z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowiły 14% ogółu.

Wykres 73. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020

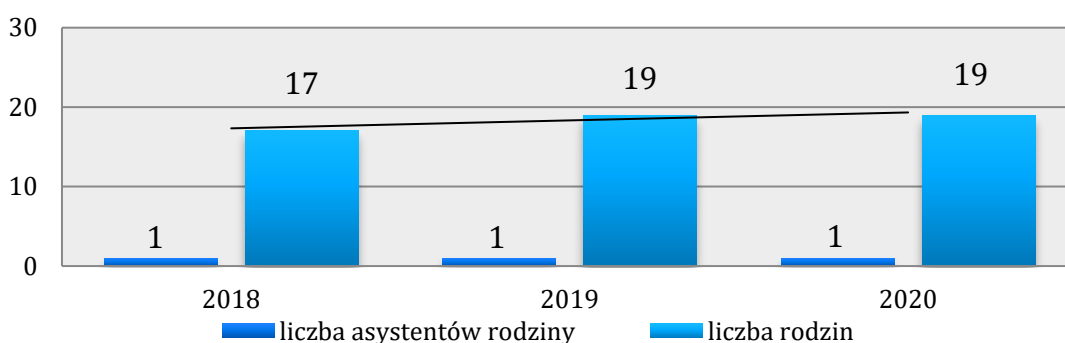

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Witkowie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2021 r. poz. 159 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Witkowie zatrudniony jest 1 asystent rodziny. W 2020 roku w ramach realizacji ustawowego zadania prowadził on pracę w 19 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Od 2018 roku zauważalny jest nieznaczny wzrost w zakresie liczby rodzin korzystających z tej formy pomocy. Na przestrzeni ostatnich lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny była stała.

Wykres 74. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W roku 2020 w gminie Witkowo nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki

i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2020 roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt 18 dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 95 839,07 zł. Można zauważyć, że liczba dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota przekazana na ich pobyt na przestrzeni lat 2018-2020 uległa wzrostowi.

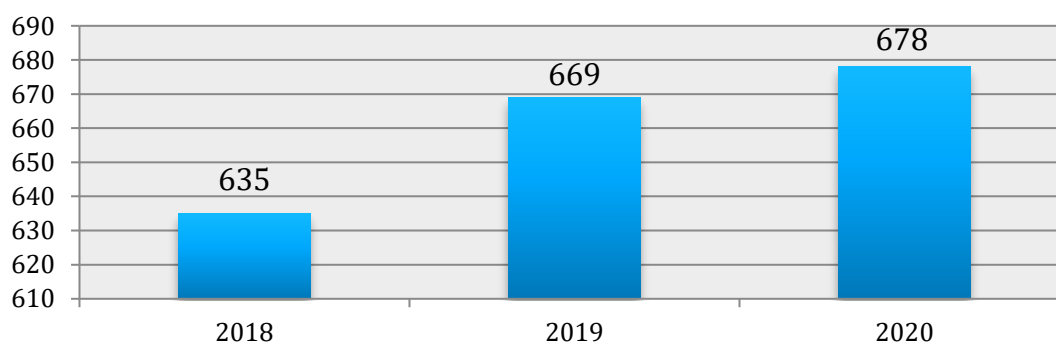
Tabela 26. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba dzieci	16	16	18
kwota odpłatności (w zł)	94 228, 78	94 228, 78	95 839,07

Źródło: Raport o stanie Gminy i Miasta Witkowo za 2018, 2019 i 2020 rok

Organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży głównie zajmują się placówki oświaty, które poza prowadzeniem zajęć dodatkowych, realizują **opiekę świetlicową**, skierowaną do wszystkich uczniów, ale przede wszystkim do dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych. Działalność szkolnych świetlic dostosowana jest do zorganizowanych dowozów dzieci, a także do indywidualnych potrzeb rodziców. W 2020 roku tą formą opieki objętych było 678 uczniów, w 2019 – roku 669 uczniów, natomiast w 2018 roku – 635. Regularnie rosnąca liczba uczniów korzystających ze wsparcia świetlic, wskazuje na stałe zapotrzebowanie na tą formę opieki w Gminie.

Wykres 75. Liczba uczniów objętych opieką świetlicową na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Raport o stanie Gminy i Miasta Witkowo za 2018, 2019 i 2020 rok

Działalność na rzecz dzieci i rodzin w gminie Witkowo prowadzą również świetlice wiejskie, a także organizacje pozarządowe, w tym kluby sportowe realizujące m.in. zajęcia i przedsięwzięcia sportowo-rekreacyjne. Duży udział w organizacji czasu dzieci i

młodzieży z gminy Witkowo mają również Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Witkowo oraz Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Witkowie.

Rodzinom przeżywającym różnego rodzaju kryzysy oferowana jest nieodpłatna pomoc pedagogiczno-psychologiczna.

Podczas przeprowadzonych w dniu 17 września 2021 roku stacjonarnych konsultacji społecznych w Witkowie, poruszono temat edukacji wśród społeczności romskiej, licznie zamieszkującej obszar Gminy. Dzieci w wieku szkolnym, w tym szczególnie dziewczynki nie wywiązują się z obowiązku szkolnego, zakańczając naukę w wieku ok. 12 lat. Powyższe wynikać może m.in. z odrębnej kultury społeczności romskiej. Mniejszość etniczna zamieszkująca dany obszar powinna być zasymilowana z lokalną społecznością, a także mieć możliwość korzystania z systemu pomocy społecznej, dlatego powinno się podejmować działania związane z realizowaniem obowiązku szkolnego przez dzieci i młodzież romską, z terenu gminy Witkowo.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

W 2021 roku w gminie Witkowo przeprowadzone zostało badanie, dotyczące potencjalnych problemów społecznych występujących w Gminie. W badaniu wzięli udział dorośli mieszkańcy Gminy (173 osoby), pracownicy instytucjonalni oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych z Witkowa (4 osoby). Wnioski z badania ankietowego oraz pogłębionych wywiadów indywidualnych (IDI) dotyczące funkcjonowania rodzin z terenu Gminy przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 27. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo w 2021 roku dotyczące funkcjonowania rodzin

Obszar tematyczny	Wnioski
Potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3	– Zdecydowana większość badanych mieszkańców (73%) dostrzega potrzebę utworzenia na terenie Gminy publicznego żłobka/klubu dziecięcego. Tylko 6% jest przeciwnego zdania, a co piąty badany nie ma zdania, ze względu na brak wiedzy w tym zakresie.
Organizacja czasu wolnego rodzin i dzieci	– Organizacja czasu wolnego rodzin na terenie Gminy została oceniona na średnio zadowalającym poziomie. Aż 36% badanych jest zdania, że jest ona niedostateczna, z kolei 30% oceniło jej poziom jako dostateczny. Tylko 12% ankietowanych wyraziło pozytywną opinię na temat zagospodarowania czasu wolnego rodzin. – Ponad połowa respondentów twierdzi, że na terenie Gminy organizowana jest niewystarczająca ilość działań na rzecz integracji rodzin (59%). Co czwarty nie posiada w tym

zakresie wiedzy, z kolei 16% uważa, że ilość ta jest wystarczająca.

- Działania Gminy w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży szkolnej zostały lepiej ocenione. Co czwarty badany jest zdania, że jest ona bardzo dobra, bądź dobra (24%), jednakże 29% oceniło ją dostatecznie, a 36% – niedostatecznie.
- Zdaniem respondentów w Gminie powinno się organizować przede wszystkim więcej zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży (72%). Często wskazywano również na warsztaty tematyczne (54%) oraz zajęcia taneczne (53%).
- Ponad połowa ankietowanych mieszkańców zauważyła potrzebę prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców (55%). Co trzeci badany nie posiadał wiedzy w tym temacie, a 16% uważa, że nie są one potrzebne.
- Również połowa respondentów twierdzi, że działania edukacyjne w zakresie wypełniania ról rodzicielskich, poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo z terenu Gminy (51%). Po 41% wskazało na profilaktykę i terapię w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie oraz pomoc terapeutyczną, z kolei 40% uważa, że wsparcie asystenta rodziny lub rodziny wspierającej przyniosłoby korzystne efekty.

Wsparcie rodzin dysfunkcyjnych

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Tabela 28. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące funkcjonowania rodzin

Obszar tematyczny	Wnioski
Najczęstsze problemy rodzin	<ul style="list-style-type: none"> – Do najczęstszych problemów występujących wśród rodzin z terenu Gminy, rozmówcy zaliczyli problemy opiekuńczo-wychowawcze, pociągające za sobą rozpad więzi rodzinnych, brak placówki zapewniającej opiekę nad dziećmi do lat 3 oraz uzależnienia. Rzadziej wskazywano na bezrobocie oraz niekorzystne warunki mieszkaniowe części rodzin.
Działania poprawiające sytuację rodzin, w tym rodzin niewydolnych wychowawczo	<ul style="list-style-type: none"> – Mieszkańcy, z którymi przeprowadzone zostały wywiady dostrzegli potrzebę poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży, prowadzenia działań wspomagających kompetencje rodzicielskie i umiejętności w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, a także zwiększenie przepływu informacji pomiędzy rodzinami z terenów wiejskich oraz władzami Miasta.

**Działania
podejmowane
przez Gminę
w zakresie
wsparcia rodzin**

- Mieszkańcy wśród działań podejmowanych przez Gminę w zakresie wsparcia rodzin, wymieniali przede wszystkim organizację wypoczynku letniego dla dzieci, dożywianie oraz pomoc finansową.
- W przypadku rodzin niewydolnych wychowawczo oferowana jest pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkołach, grupy samopomocowe dla rodzin zwłaszcza z problemem uzależnień, a także organizowane są wydarzenia mające na celu szeroko pojętą integrację rodzin.

Źródło: Wnioski z przeprowadzonych w 2021 roku wywiadów indywidualnych na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz wniosków z przeprowadzonych badań, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- wzrost rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- zaniedbanie wychowawcze dzieci i młodzieży oraz rozpad więzi rodzinnych (samotne rodzicielstwo),
- brak funkcjonowania rodzin wspierających na terenie Gminy,
- stosunkowo wysoka liczba dzieci z terenu Gminy, umieszczonych w pieczy zastępczej oraz jej wzrost w ostatnim roku,
- stale rosnące zapotrzebowanie na działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych w Gminie,
- brak placówki organizującej opiekę nad dziećmi do lat 3 na terenie Gminy,
- ograniczona działalność Gminy w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i rodzin, zdaniem badanych mieszkańców,
- nierealizowanie obowiązku szkolnego przez dzieci i młodzież ze społeczności romskiej.

2. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami

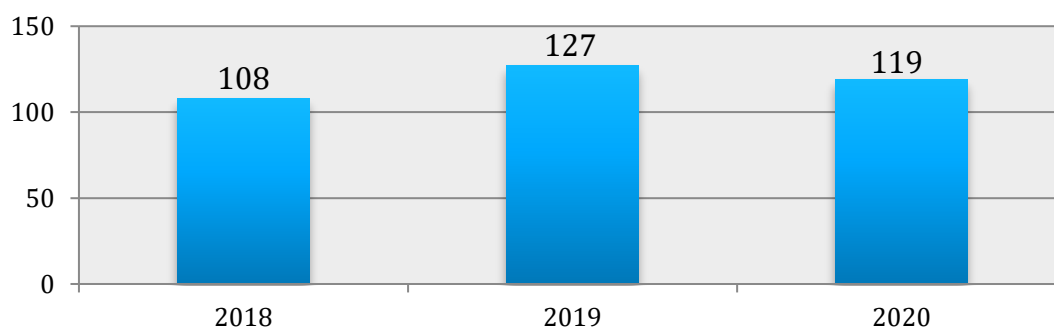
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnościami z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby z niepełnosprawnościami dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnościami tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

Niepełnosprawność w 2020 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2020 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 119. Z prezentowanych danych wynika, że w latach 2018-2020 liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z tego powodu ulegała wahaniom – w 2020 roku była o 6% niższa niż w roku poprzednim i o 10% wyższa niż w 2018 roku.

Wykres 76. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018-2020. W 2018 roku przyznano 1 341 świadczeń na łączną kwotę 211 206,00 zł, w 2019 roku liczba świadczeń wyniosła 1 046 na kwotę 197 396,00 zł, z kolei w 2020 roku kształtowała się

na poziomie 947 świadczeń na kwotę 203 584,00 zł. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń ulegała spadkowi, z kolei przeznaczana na ten cel kwota wahała się.

Tabela 29. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba świadczeń	1 341	1 046	947
kwota świadczeń (zł)	211 206,00	197 396,00	203 584,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności od 2018 roku ulegała wahanom. W 2018 roku przyznano 1 431 świadczeń, w 2019 roku – 1 462, natomiast w 2020 roku – 1 422. Kwota przeznaczana na ten cel sukcesywnie i znacznie wzrastała.

Tabela 30. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba świadczeń	1 431	1 462	1 422
kwota świadczeń (zł)	226 201,00	277 037,00	306 767,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2018 roku przyznano 1 124 świadczenia dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2019 roku – 1 115, natomiast w 2020 roku – 1 133 świadczenia. W ostatnich trzech latach obserwowalne są wahania w zakresie liczby przyznanych zasiłków w tym zakresie, wzrasta natomiast przeznaczana na ten cel kwota pieniężna.

Tabela 31. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba świadczeń	1 124	1 115	1 133
kwota świadczeń (zł)	177 816,00	211 284,00	244 515,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Dzieci z niepełnosprawnościami z terenu Gminy mają możliwość uczęszczania do oddziału integracyjnego funkcjonującego przy Przedszkolu Miejskim w Witkowie. W zakresie wsparcia uczniów z niepełnosprawnościami zamieszkujących teren gminy

Witkowo organizowany i w całości finansowany jest dowóz do szkół, specjalnie przeznaczonym do tego pojazdem. Transport odbywa się również do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Gnieźnie. Rodzice dzieci z niepełnosprawnościami, którzy realizują dowóz we własnym zakresie, mogli skorzystać z refundacji wydatków z nim związanych, na podstawie zawartych umów. W 2020 roku podpisano 7 tego rodzaju umów, na co wydatkowano 353 237,61 zł. W tym zakresie brakuje natomiast placówki zapewniającej opiekę nad dziećmi z niepełnosprawnościami do lat 3.

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W 2020 roku w ramach tego zasiłku wypłacono 113 świadczeń, a więc o 30% więcej niż w roku 2018. Na przestrzeni ostatnich lat liczba wypłaconych zasiłków oraz kwota przyznanych świadczeń również ulegała zwiększeniu.

Tabela 32. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba świadczeń	87	107	113
kwota świadczeń (zł)	46 254,00	65 933,00	69 081,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W ramach opieki wytchnieniowej dla nieformalnych opiekunów osób z niepełnosprawnościami, a także udzielania wsparcia osobom niesamodzielnym, gmina Witkowo bierze udział w **programie „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”**, realizowanym ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Z programu skorzystać może 5 osób, posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Każdej z osób biorących udział w programie, zagwarantowane jest wsparcie asystenta w wymiarze 30 godzin miesięcznie.

Istotnym zasobem w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy jest **Stowarzyszenie Centrum Rehabilitacyjno-Kulturalne „PROMYK”**

w **Gnieźnie – Koło w Witkowie**, funkcjonujące nieprzerwanie od 1999 roku, skupiające obecnie znacznie ponad 100 członków. Praca Stowarzyszenia opiera się przede wszystkim na wolontariacie, prowadzi szeroką działalność w zakresie rehabilitacji, kultury i sztuki oraz turystyki i sportu, ukierunkowaną na potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Trwająca pandemia SARS-CoV-2 odbiła się niekorzystnie na osobach z niepełnosprawnością z dwóch powodów – po pierwsze osoby te należą do grupy podwyższonego ryzyka zakażeniem, a po drugie rozwój epidemii wpłynął na konieczność dostosowania systemu pomocy osobom z niepełnosprawnością oraz ich opiekunom, w zakresie opieki, edukacji, rehabilitacji i rewalidacji. Badania przeprowadzone w 2020 roku na próbie 80 osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów pokazały, że aż 86% badanych deklaruje doświadczenie trudności i problemów w codziennym funkcjonowaniu w związku z pandemią, aż 90% respondentów przez okres trwania pandemii nie korzystało z pomocy OPS lub PCPR, natomiast z wolontariatu, czy społecznych akcji pomocowych nie korzystał żaden badany, co ma związek ze względami epidemicznymi, czyli ryzykiem potencjalnego zakażenia. Dodatkowo, aż 76% ankietowanych w okresie pandemii odczuło zmniejszenie zakresu dotychczasowego wsparcia³⁹.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego obejmującego między innymi temat funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami z terenu gminy Witkowo, przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 33. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy Witkowo w 2021 roku dotyczące osób z niepełnosprawnościami

Obszar tematyczny	Wnioski
Osoby z niepełnosprawnościami w Gminie	– Blisko połowa badanych mieszkańców, stwierdziła, że osoby z niepełnosprawnościami spotyka na terenie Gminy czasami (48%). Co czwarty jest zdania, że dochodzi do tego rzadko. 6% wskazało na odpowiedź „bardzo często”, a 17% – „często”.
Problemy osób z niepełnosprawnościami	– Do najczęstszych problemów dotyczących osoby z niepełnosprawnościami na terenie Gminy,

³⁹ W. Glanc, E. Zdebska, *Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w sytuacji pandemii*, w: N. G. Pikuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, Kraków 2020, s. 53-59.

zaliczono przede wszystkim bariery architektoniczne (60%), długi czas oczekiwania na rehabilitację (48%) oraz brak odpowiednich ofert pracy (47%).

Infrastruktura techniczna

- Zdaniem co trzeciego badanego mieszkańca, infrastruktura techniczna w Gminie jest dostosowana do osób z niepełnosprawnościami w stopniu niewielkim (33%), z kolei zdaniem 40% – w średnim.
- Część respondentów nie posiada w tym zakresie wiedzy (8%), tylko 16% twierdzi, że infrastruktura gminna jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w dużym lub bardzo dużym stopniu, a 2% twierdzi, że nie jest w ogóle.

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Tabela 34. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące osób z niepełnosprawnościami

Obszar tematyczny	Wnioski
<p>Najczęstsze problemy osób z niepełnosprawnościami</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Rozmówcy zwrócili uwagę na problem dostępności do informacji dla osób z niepełnosprawnościami, m.in. przez brak osoby posługującej się językiem migowym w miejscach użyteczności publicznej. - Innym problemem dotyczącym osoby z niepełnosprawnościami jest ograniczona możliwość zdobycia zatrudnienia. - Dostrzeżony również został problem dostępu do nieodpłatnej rehabilitacji.
<p>Działania Gminy skierowane na osoby z niepełnosprawnościami</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ogólny wniosek wyciągnięty na podstawie przeprowadzonych wywiadów, ukazuje niewystarczające działania Gminy w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami. - W tym obszarze Gmina organizuje wydarzenia kulturalne i sportowe dla tej grupy osób, a także prowadzi wsparcie dla osób z zespołem Downa i autyzmem.
<p>Potrzeby w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Rozmówcy zaobserwowali konieczność dofinansowania działań skierowanych na wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w szczególności w kwestii rehabilitacji. - Zdaniem jednego z badanych istnieje potrzeba utworzenia świetlicy dziennej dla tej grupy osób, a także realizowanie wolontariatu.

Źródło: Wnioski z przeprowadzonych w 2021 roku wywiadów indywidualnych na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji oraz diagnozy problemów społecznych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- niepełnosprawność jako jeden z głównych powodów korzystania z pomocy MGOPS na terenie Gminy,
- stałe zapotrzebowanie na zasiłki pielęgnacyjne dla dzieci z niepełnosprawnościami,
- wzrost zapotrzebowania na specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni ostatnich lat,
- utrudniony dostęp do rehabilitacji i terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami,
- ograniczone możliwości z zakresie zdobycia zatrudnienia na terenie Gminy,
- trudności w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych,
- niski poziom dostępności informacji dla osób z niepełnosprawnościami, w miejscach użyteczności publicznej,
- brak podmiotu prowadzącego rehabilitację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnością na terenie Gminy,
- brak placówki wsparcia dziennego dla osób z niepełnosprawnościami.

3. Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne

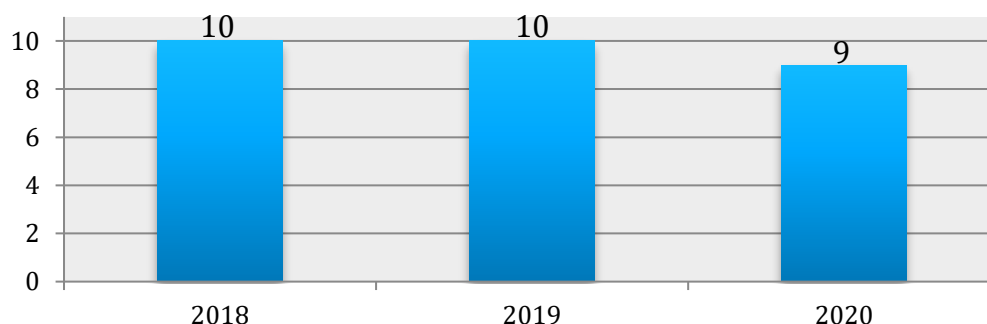

okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian⁴⁰.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim inne problemy społeczne.

Dla mieszkańców Gminy świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób **dorosłych i** dzieci, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznym utrzymywała się na względnie stałym poziomie.

Wykres 77. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Trwająca pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie. Ze względu na izolację, która odbiła się niekorzystnie na dzieciach i młodzieży, placówki oświatowe z terenu Gminy oferują wsparcie psychologiczne, rozszerzone o formę pomocy zdalnej.

⁴⁰ www.psychiatriapolska.pl

Osobom borykającym się z problemami natury psychicznej bądź chorującym psychicznie, oferowana jest pomoc w **Poradni zdrowia psychicznego** funkcjonującej przy Przychodni Lekarskiej „VITA” w Witkowie. Usługi świadczy tam lekarz psychiatra oraz wykwalifikowani psycholodzy.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego obejmującego między innymi temat zdrowia psychicznego mieszkańców gminy Witkowo, przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 35. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy Witkowo w 2021 roku dotyczące zdrowia psychicznego

Obszar tematyczny	Wnioski
Stan zdrowia psychicznego	– Zdecydowana większość badanych mieszkańców gminy Witkowo ocenia stan swojego zdrowia psychicznego bardzo dobrze (46%) lub dobrze (41%). Na zły i bardzo zły stan zdrowia wskazało tylko po 1% respondentów, z kolei 11% twierdzi, że nie jest on ani w dobrej, ani w złej kondycji.
Samopoczucie mieszkańców	– Badanie wykazało, że co trzeci mieszkaniec doświadczył w okresie min. 2 tygodni zmniejszenia energii prowadzącej do wzmożonej męczliwości i zmniejszenia aktywności. Co czwarty badany doznał zaburzeń snu oraz osłabienia koncentracji i uwagi, z kolei co piąty odczuwał problem niskiej samooceny i małej wiary w siebie.

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Wnioski z pogłębionych wywiadów indywidualnych, które dotyczyły między innymi kwestii zdrowia psychicznego mieszkańców gminy Witkowo, przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 36. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące zdrowia psychicznego

Obszar tematyczny	Wnioski
Stan psychiczny mieszkańców i jego przyczyny	– Jeden z rozmówców dostrzegł problem pogarszania się stanu psychicznego, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży z Gminy. Pozostali badani nie potrafili jednoznacznie stwierdzić jaka jest jego skala. – Przyczyn złego stanu zdrowia psychicznego wśród mieszkańców Gminy upatrywano przede wszystkim w izolacji oraz utracie pracy, będących wynikiem pandemii. Inną przyczyną wskazaną przez badanych była również niekorzystna sytuacja rodzinna.

Oferta Gminy w zakresie zdrowia psychicznego

- Zdaniem badanych na terenie Gminy jest dostępna oferta wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego, jednakże nie jest dostatecznie rozwinięta.
- Wsparcie osób z problemami natury psychicznej w Gminie, odbywa się przede wszystkim w formie poradnictwa psychologicznego dla dzieci i młodzieży w szkołach, a także poradnictwa psychologicznego oraz psychiatrycznego w ośrodku zdrowia.

Źródło: Wnioski z przeprowadzonych w 2021 roku wywiadów indywidualnych na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii SARS-CoV-2,
- występowanie wśród części mieszkańców objawów świadczących o zaburzeniu równowagi zdrowia psychicznego,
- ograniczony dostęp do bezpłatnego poradnictwa psychologicznego dla osób dorosłych na terenie Gminy.

4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny⁴¹. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz bazując na danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z

⁴¹ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca również 1,5-2 mln osób.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr XXV/195/2020 Rady Miejskiej w Witkowie z dnia 29 grudnia 2020 roku Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy i Miasta Witkowo na 2021 rok.

Do głównych kierunków działań zawartych w Programie na 2021 rok należą:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu (terapeuta uzależnień, psychologowie, wsparcie AA, klub abstynentów);
- udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie (psychologowie, MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny – procedura Niebieskie Karty);
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i organizacji, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych (współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami z terenu gminy Witkowo i powiatu gnieźnieńskiego);
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży (akcje lokalne i ogólnopolskie);
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi⁴².

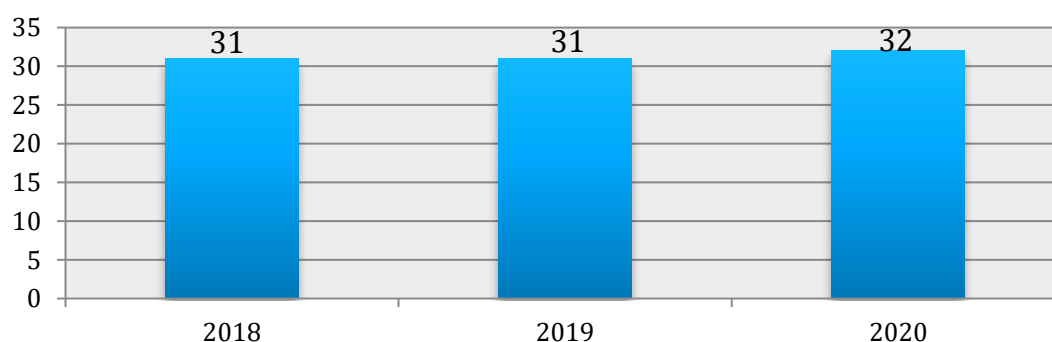
Poniżej przedstawione zostały miejsca, w których na terenie gminy Witkowo mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnień.

---

⁴² Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy i Miasta Witkowo na 2021 rok (Uchwała Nr XXV/195/2020 Rady Miejskiej w Witkowie z dnia 29 grudnia 2020 roku).

W 2020 roku z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystały 32 rodziny. Alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia w omawianym roku znajdował się na siódmym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących z tego powodu pomoc. Można zauważyć, że na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu była względnie stała. Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2020 roku wynosiła 345, więc rodziny korzystające z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowiły 9% ogółu. Na przestrzeni ostatnich lat żadna z rodzin na terenie Gminy nie korzystała z pomocy i wsparcia z powodu narkomanii.
Wykres 78. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom w Gminie odgrywają działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2020

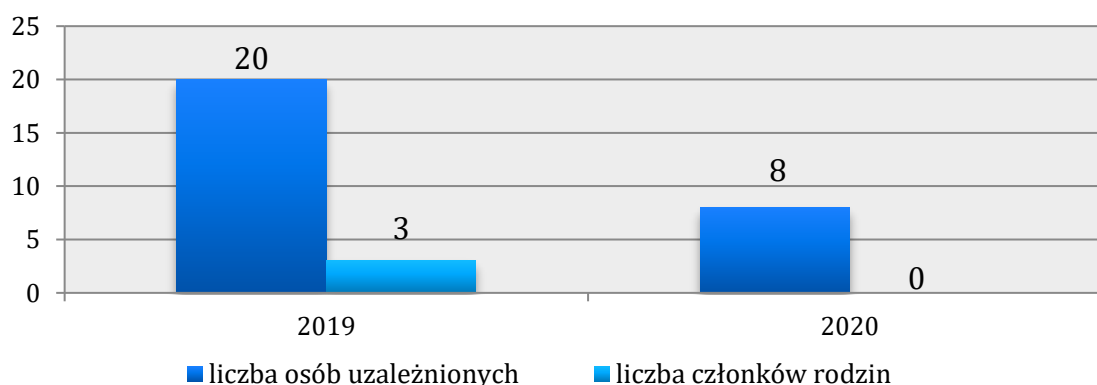

roku Komisja liczyła 7 członków. W 2020 roku przeprowadzili oni **rozmowy z 16** osobami uzależnionymi od alkoholu, natomiast nie prowadzono rozmów z członkami rodzin osób uzależnionych. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 12 osób i wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 4 osób.

W 2020 roku na terenie Gminy funkcjonował **Punkt Konsultacyjny**, który był czynny 6 godzin w miesiącu. Pomoc i wsparcie uzyskują tam osoby uzależnione, współuzależnione, dzieci z rodzin dotkniętych przemocą lub alkoholizmem rodziców, osoby doznające przemocy w rodzinie lub stosujące przemoc. Poradnictwo w Punkcie świadczy instruktor terapii uzależnień.

W 2020 roku w Punkcie Konsultacyjnym udzielono 96 porad 8 osobom z problemem alkoholowym, natomiast nie udzielono ich w omawianym roku dorosłym członkom rodzin osób z problemem alkoholowym. W porównaniu do 2019 roku, w roku 2020 znacznie spadła liczba osób korzystających ze wsparcia Punktu, co mogło mieć związek z ograniczeniami spowodowanymi pandemią SARS-CoV-2.

Wykres 79. Liczba osób uzależnionych oraz dorosłych członków ich rodzin, którzy skorzystali z porad udzielanych w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2019-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019 i 2020 rok

Na terenie Gminy funkcjonuje **Samopomocowa Grupa Wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupa AA)**, której spotkania odbywają się w każdy poniedziałek i czwartek. Uczestniczyć w niej mogą wszystkie osoby z problemem alkoholowym, chcące wyjść z uzależnienia.

GKRPA zajmuje się także profilaktyką zachowań ryzykownych. W poprzednich latach wśród uczniów nie prowadzono programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. Organizowane były

natomiast inne nieustrukturyzowane działania, nieuwzględnione w rekomendacjach. W 2020 roku wzięło w nich udział łącznie 2 110 uczestników, czyli znacznie mniej niż w roku poprzednim, co związane było z obostrzeniami sanitarnymi wprowadzonymi w związku z pandemią koronawirusa.

Tabela 37. Liczba uczestników nieustrukturyzowanych działań profilaktycznych w gminie Witkowo na przestrzeni lat 2019-2020

wyszczególnienie	2019	2020
jednorazowe prelekcje, pogadanki	400	0
spektakle	1 317	0
festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi)	1 490	0
imprezy sportowe	1 710	1 910
konkursy	0	200

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019 i 2020 rok

W placówkach oświatowych i kulturowych funkcjonujących na terenie Gminy w 2020 roku realizowano również inne działania z zakresu profilaktyki. Zaliczyć do nich można:

- ogólnopolską akcję edukacyjno-profilaktyczną „Zachowaj Trzeźwy Umysł”;
- program „Uczymy się i bawimy, aby zapewnić równowagę, harmonijny rozwój, odwagę i zaufanie do własnych możliwości dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych”;
- szkolenie dla rodziców dotyczące skutków uzależnień i sposobów walki z uzależnieniami;
- dyżury psychologiczne w placówkach oświatowych w zakresie uzależnień;
- dofinansowanie w ramach profilaktyki alkoholowej wyjazdu dzieci z Akademii Karate BESUTO w Witkowie na Puchar Świata do Szczecina oraz dzieci ze świetlic środowiskowych działających przy Szkołach Podstawowych w Witkowie i Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Mielżynie na basen do Mogilna i Poznania;
- zadanie pn. „Wspieranie alternatywnych form promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzenia wolnego czasu przez dzieci i młodzież poprzez finansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych, propagowanie idei trzeźwościowych wśród dzieci i młodzieży oraz kształtowanie zachowań abstynenckich”;

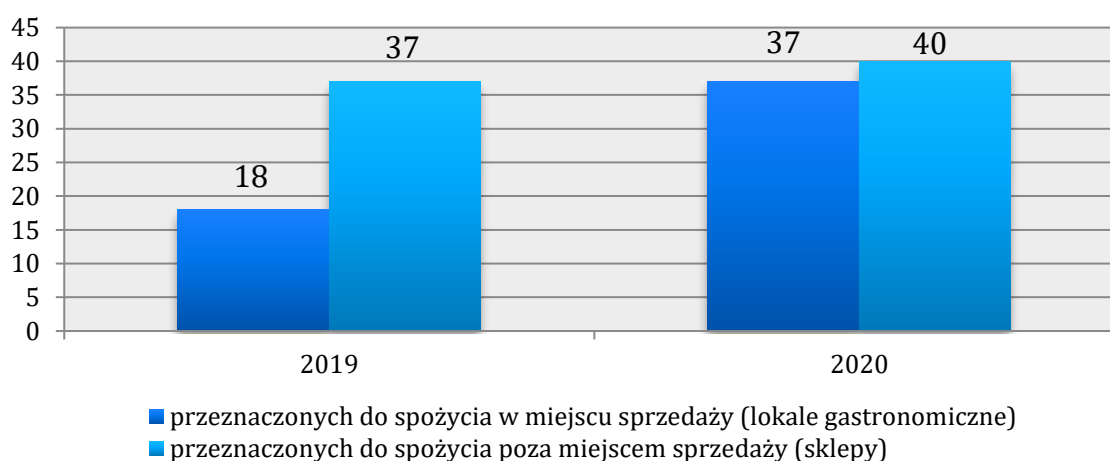

- półkolonie profilaktyczne w okresie ferii zimowych;
- zakup rekomendowanych materiałów profilaktycznych, ulotek i plakatów w celach profilaktycznych (na potrzeby placówek oświatowych).

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Witkowo. W roku 2020 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 14 867 394,83 zł, w tym 6 320 421,04 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 1 344 819,04 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 7 202 154,75 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%.

W 2020 roku na terenie gminy Witkowo znajdowało się łącznie 77 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 40 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 37 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). W stosunku do 2019 roku liczba punktów prowadzących sprzedaż alkoholu wzrosła o 19 lokali gastronomicznych, z kolei liczba sklepów zwiększyła się o 3.

Wykres 80. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Witkowo na przestrzeni lat 2019-2020

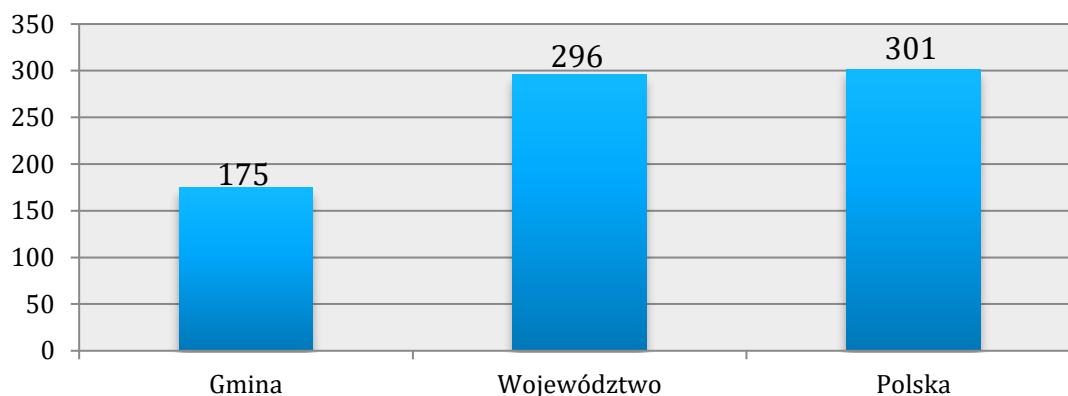

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019 i 2020 rok

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Witkowo, w porównaniu do województwa wielkopolskiego oraz do całej Polski. Jak wynika z danych, przedstawionych na poniższym wykresie liczba mieszkańców w Gminie przypadająca na jeden punkt jest znacznie mniejsza niż ma to miejsce w całej Polsce oraz województwie.

Wykres 81. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Witkowo, w województwie wielkopolskim i całej Polsce w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 oraz Zestawienia Statystycznego Profilaktyka i Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych w Polsce w samorządach gminnych w 2020 roku

Na terenie gminy Witkowo można skorzystać ze specjalistycznej pomocy w zakresie leczenia uzależnień w budynku MGOPS w Witkowie. Co drugą środę prowadzone jest poradnictwo w zakresie terapii uzależnień przez wykwalifikowanego terapeutę. W SP nr 1 oraz SP nr 2 w Witkowie udzielana jest również pomoc psychologiczna dla uczniów i ich rodzin z problemem uzależnień.

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększyły obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo, dotyczące uzależnień. Do obszarów tematycznych poddanych analizie zaliczyć można spożywanie alkoholu, palenie papierosów i e-papierosów, a także używanie narkotyków lub dopalaczy.

Tabela 38. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo dotyczące problemu uzależnień

Obszar tematyczny	Wnioski
Alkohol	<ul style="list-style-type: none"> – Z częstotliwością wskazującą na picie ryzykowne, czy też szkodliwe (kilka razy w tygodniu lub codziennie) po alkohol sięga 10% badanych mieszkańców Gminy, w tym 2% stanowią osoby pijące codziennie, a 8% kilka razy w tygodniu. – 16% badanych zadeklarowało abstynencję, a co drugi picie okazjonalnie (49%). – Zebrany materiał badawczy wykazał, że część mieszkańców wykonywała swoje obowiązki służbowe pod wpływem alkoholu – do takiego zachowania przyznało się 6% respondentów, spośród osób go spożywających. – 1% badanych przyznał, że zdarzyło mu się kierować pojazdem w stanie nietrzeźwości (spośród osób spożywających alkohol), jednakże co czwarty respondent był świadkiem sytuacji prowadzenia pojazdu przez osobę znajdującą się pod wpływem alkoholu, co może wskazywać na występowanie na terenie Gminy problemu w tym zakresie (29%). – Badania wykazały, że 2% respondentów nie ma wiedzy na temat szkodliwości picia alkoholu w ciąży na rozwój dziecka. – Świadkiem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie swojej miejscowości w ciągu ostatnich 12 miesięcy był aż co trzeci respondent, tj. 30%, w tym po 3% często oraz bardzo często.
Papierosy i e-papierosy	<ul style="list-style-type: none"> – Zebrany materiał badawczy wykazał, że codziennie papierosy pali blisko co piąty dorosły mieszkaniec Gminy (19%). – Papierosy elektroniczne są wśród dorosłej części społeczności Gminy znacznie mniej popularne, niż te tradycyjne – codziennie sięga po nie tylko 2% badanych.
Narkotyki i dopalacze	<ul style="list-style-type: none"> – Do sięgnięcia po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne przyznał się 1% respondentów, który zażywa je codziennie. – 10% badanych zna miejsca na terenie Gminy, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze, w tym 5% wskazało na osiedle.
Działania profilaktyczne	<ul style="list-style-type: none"> – Niemal co drugi badany mieszkaniec stwierdził, że w przypadku doświadczenia problemu uzależnień zgłosiłby się o pomoc do Policji (45%). Na drugim miejscu znalazła się rodzina (33%), a na trzecim Telefon Zaufania (30%). – Większość respondentów nigdy nie korzystała z pomocy instytucji działających na terenie Gminy (73%), jednakże 15%

badanych poszukiwało wsparcia w Komisariacie Policji w Witkowie, a 14% w MGOPS.

- Aż 47% mieszkańców biorących udział w badaniu nie jest pewnych, czy zna dane kontaktowe do instytucji pomocowych, ale wie gdzie znaleźć informacje na ten temat, a 12% badanych stwierdziło, że nie zna adresów, ani telefonów do miejsc, w których można uzyskać pomoc i nie wie gdzie ich szukać.

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Wnioski z pogłębionych wywiadów indywidualnych, które dotyczyły między innymi kwestii uzależnień mieszkańców gminy Witkowo od alkoholu, narkotyków, dopalaczy i nikotyny, przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 39. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące uzależnień

Obszar tematyczny	Wnioski
<p>Skala uzależnień</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Opinia dotycząca skali problemu uzależnień na terenie gminy Witkowo była podzielona. Jeden z rozmówców dostrzega znaczny problem spożywania alkoholu wśród dzieci i młodzieży, zwłaszcza w przypadku napojów o niskiej zawartości alkoholu. – Jeden z badanych uważa, że problem ten nie jest widoczny w społeczności lokalnej Gminy, kolejny twierdzi, że tendencja w tym zakresie jest stała, a zdaniem innego respondenta widoczny jest spadek w zakresie problemu uzależnień w Gminie. – Dostrzeżony został problem większego spożycia alkoholu wśród kobiet oraz wzrost skali palenia papierosów. – W przypadku dzieci i młodzieży zaobserwowano zwiększenie się skali w zakresie palenia papierosów oraz zażywania narkotyków/dopalaczy.
<p>Zasoby Gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Gmina w zakresie problemu uzależnień oferuje przede wszystkim wsparcie Klubu AA, na które wskazała większość rozmówców. – Podczas wywiadów wspomniano o możliwości skorzystania z placówki leczenia uzależnień w Gnieźnie, jednakże stwierdzono również, że tego rodzaju poradnia byłaby potrzebna na terenie Gminy. – Zdaniem jednego z rozmówców powinno się zwiększyć działania edukacyjne dla dzieci, młodzieży oraz ich rodzin, a także rozszerzyć monitoring wizyjny w Gminie.

**Dostępność do
alkoholu i innych
środków
psychoaktywnych**

- Młodzież ma możliwość zdobycia alkoholu i innych środków psychoaktywnych na obszarze Gminie, co wynika głównie z łamania prawa przez punkty sprzedaży alkoholu oraz pośredni zakup dokonywany przez osoby dorosłe.
- Narkotyki oraz dopalacze są również dostępne na terenie Gminy.

Źródło: Wnioski z przeprowadzonych w 2021 roku wywiadów indywidualnych na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy i diagnozy przeprowadzonej na terenie Gminy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ryzyko wystąpienia przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- stały poziom liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu,
- zagrożenie dalszym wzrostem liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, w związku z występowaniem pandemii SARS-CoV-2,
- ograniczona działalność profilaktyczna, spowodowana w dużej mierze sytuacją pandemiczną,
- ograniczone działania GKRPA oraz PK w stosunku do osób uzależnionych i ich rodzin odnotowane w ostatnim roku,
- stosunkowo wysoka dostępność do punktów sprzedaży napojów alkoholowych przypadających na 1 mieszkańca w Gminie, w porównaniu do województwa i całego kraju,
- występowanie na terenie Gminy problemu kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwości i spożywania alkoholu przez kobiety ciężarne,
- dostęp dzieci i młodzieży do alkoholu i innych substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że:

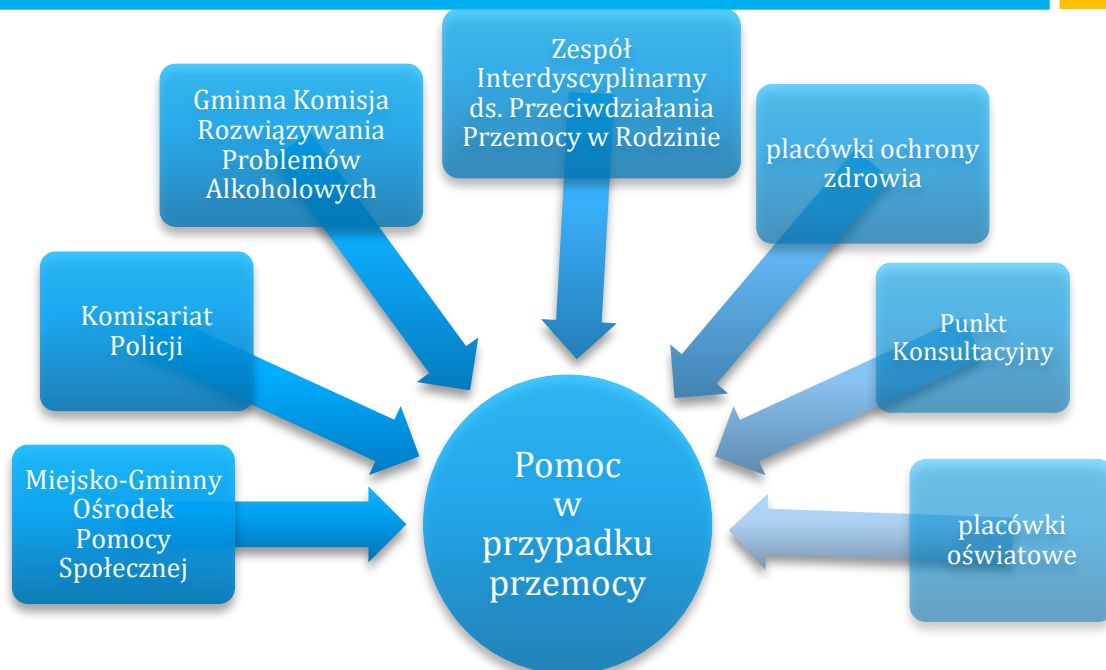

„przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania czynności prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Witkowo zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

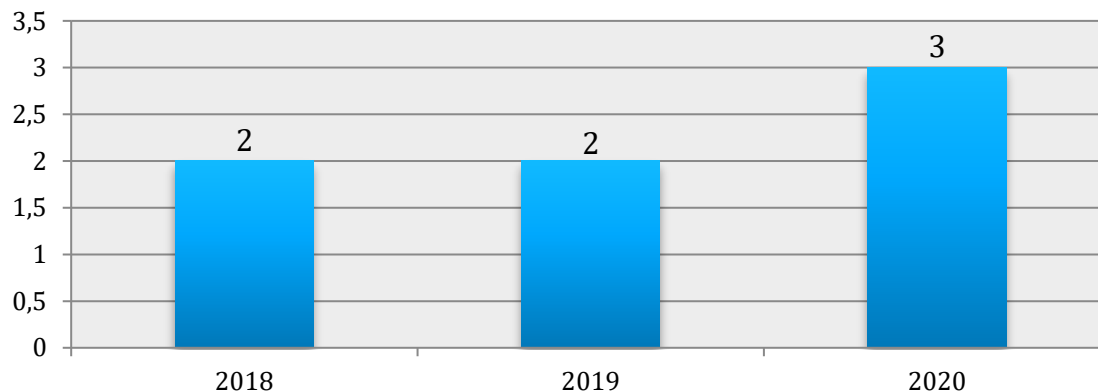
- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- Rady Miejskiej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- kuratorium sądowego.

Celem funkcjonowania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie i Mieście Witkowo na lata 2019–2021. Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Witkowo mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

W 2020 roku w gminie Witkowo z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu przemocy w rodzinie korzystały 3 rodziny. Liczba rodzin na przestrzeni ostatnich trzech lat utrzymywała się na względnie stałym, niskim poziomie.

Wykres 82. Liczba rodzin korzystających z pomocy MGOPS z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej na 2018, 2019 i 2020 rok

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020. W 2020 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4, czyli na przestrzeni lat 2018-2020 była stała. Liczba utworzonych grup roboczych w 2020 roku wyniosła 10, a liczba ich posiedzeń kształtowała się na poziomie 33 co oznacza, że na przestrzeni ostatnich trzech lat ulegała wahaniom. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

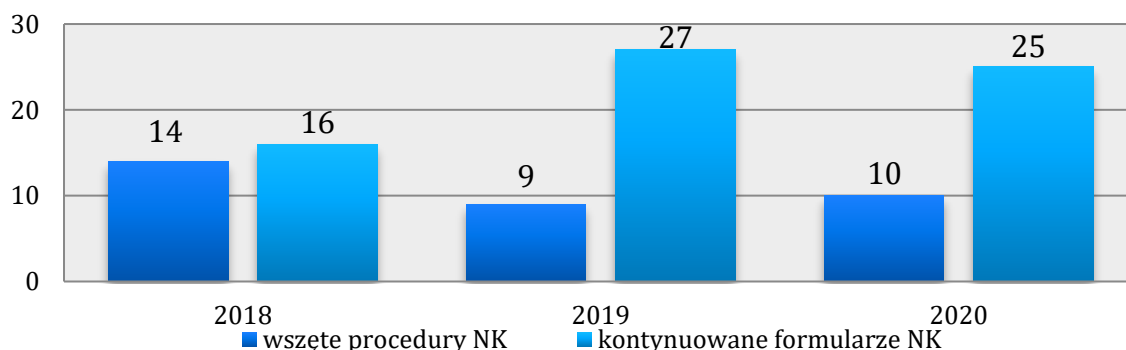
Tabela 40. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020

L.P.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
2	liczba utworzonych grup roboczych	15	9	10
3	liczba posiedzeń grup roboczych	35	52	33

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2018, 2019 i 2020 r.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba podjętych procedur „Niebieskie Karty” ulegała wahaniom – w 2018 roku było to 14 wszczętych procedur, w 2019 roku – 9, natomiast w 2020 roku – 10. Liczba kontynuowanych procedur również przyjmowała zróżnicowane wartości. Dane te obrazuje wykres nr 84.

Wykres 83. Liczba podjętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2018, 2019 i 2020 r.

W 2020 roku liczba osób, które zostały objęte wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 84, w tym 31 kobiet, 32 mężczyzn oraz 21 dzieci. 12 osób spośród objętych pomocą ZI to osoby starsze (kobiety i mężczyźni powyżej 65 roku życia). Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie ulegała wahaniom, jednakże dostrzegalny jest wzrost od 2018 roku.

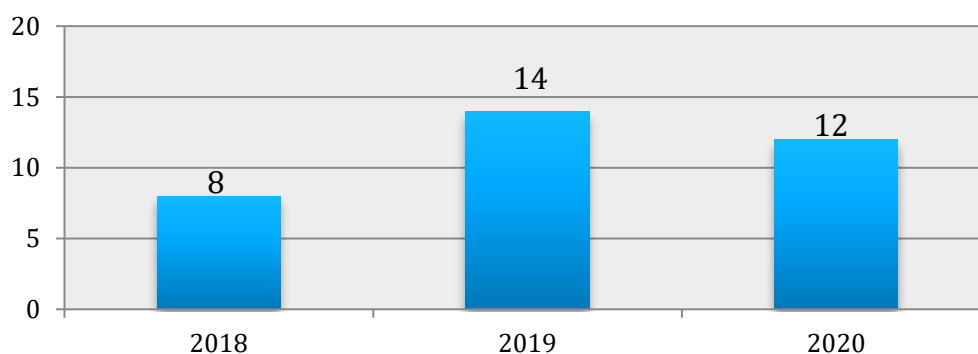
Tabela 41. Liczba osób z terenu gminy Witkowo objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2020

L.P.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba osób ogółem	58	92	84
2	liczba kobiet	16	29	31
3	liczba mężczyzn	19	34	32
4	liczba dzieci	23	29	21
5	liczba osób starszych	5	14	12

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2018, 2019 i 2020 r.

W 2020 roku zakończono 12 spraw w ramach procedury – wszystkie z powodu ustania przemocy w rodzinie i zrealizowania planu pomocy. Liczba zakończonych procedur na przestrzeni lat 2018-2020 ulegała wahaniom – w 2019 roku nastąpił wzrost w porównaniu do roku poprzedniego o 75%, natomiast w 2020 roku zauważalny jest nieznaczny spadek w tym zakresie o 14%.

Wykres 84. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2018, 2019 i 2020 r.

Frustracja wynikająca z wielu ograniczeń nakładanych w związku z pandemią SARS-CoV-2, spowodowała wzrost przejawów przemocy domowej, a także nasilenie dotychczasowej przemocy w rodzinie. W niebezpiecznym położeniu znalazły się osoby jej doświadczające, ponieważ w okresie izolacji społecznej osoby te przebywają częściej pod jednym dachem z oprawcą, mają utrudnioną możliwość ucieczki, a także trudniejszy dostęp do specjalistycznej pomocy.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo dotyczące przemocy w rodzinie.

Tabela 42. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo dotyczące przemocy

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala przemocy	<ul style="list-style-type: none"> – Doświadczanie przemocy zadeklarowało 9% badanych. – Najczęściej doznawaną formą przemocy była przemoc psychiczna, stosowana głównie przez współmałżonka oraz rodziców. – Respondenci, którzy przyznali, że doświadczają przemocy najczęściej doznawali jej w domu, a także w miejscu publicznym. – Z przeprowadzonego badania wynika, iż problem przemocy domowej dotyczy bezpośrednio 1% dorosłych mieszkańców Gminy – stwierdzili oni, że w ich domu występuje ten problem. – Znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu zadeklarował co piąty badany, tj. 21%.
Stosowanie kar fizycznych wobec dzieci	<ul style="list-style-type: none"> – Analiza materiału badawczego pod kątem stosowania kar fizycznych wobec dzieci pozwala zauważyć, że aż co trzeci mieszkaniec biorący udział w badaniu nie wie, czy jest to dobra metoda wychowawcza (10%), bądź ma do niej pozytywny stosunek (21%). – 40% spośród osób deklarujących stosowanie przemocy, zastosowało ją wobec dziecka/i.

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Podczas wywiadów indywidualnych przeprowadzonych w 2021 roku na terenie gminy Witkowo, poruszony został również temat przemocy w rodzinie. Wnioski z rozmów przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 43. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące osób z niepełnosprawnościami

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – W większości rozmówcy twierdzili, że skala problemu przemocy domowej w Gminie nie jest znacząca, bądź nie jest widoczna, wskutek ukrywania jej aktów w środowisku rodzinnym i lokalnym.
Oferta pomocy w zakresie przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – W zakresie problemu przemocy domowej, mieszkańcom Gminy udziale jest poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne. Poza tym osoby doświadczające przemocy w rodzinie kierowane są do placówek ochrony zdrowia,

Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Gnieźnie czy Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu.

- Gmina prowadzi również działania informacyjne i edukacyjne w sieci, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Zdaniem jednego badanego powinno się utworzyć punkt poradnictwa psychologicznego w formie poradni rodzinnej na terenie Gminy. Wynika to z trudnej dostępności do tego rodzaju wsparcia poza granicami Gminy.

Potrzeby w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Źródło: Wnioski z przeprowadzonych w 2021 roku wywiadów indywidualnych na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- stosunkowo wysoka liczba podjętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” oraz ich wzrost od 2018 roku,
- stosunkowo wysoka i utrzymująca się na względnie stałym poziomie liczba osób dotkniętych przemocą na terenie Gminy,
- funkcjonowanie osób w otoczeniu co piątego badanego, które doświadczają przemocy w rodzinie,
- możliwość wystąpienia przemocy domowej w rodzinach z problemem uzależnień,
- ryzyko funkcjonowania w społeczeństwie zmyślenia, powodującej ukrywanie aktów przemocy domowej w społeczności lokalnej,
- pozytywny stosunek lub brak wiedzy na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci, deklarowany przez co trzeciego badanego mieszkańca Gminy, a także stosowanie przemocy wobec dzieci deklarowane przez znaczną część badanych stosujących przemoc,
- utrudniony dostęp do placówek specjalizujących się w pomocy osobom doświadczającym przemocy.

6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki

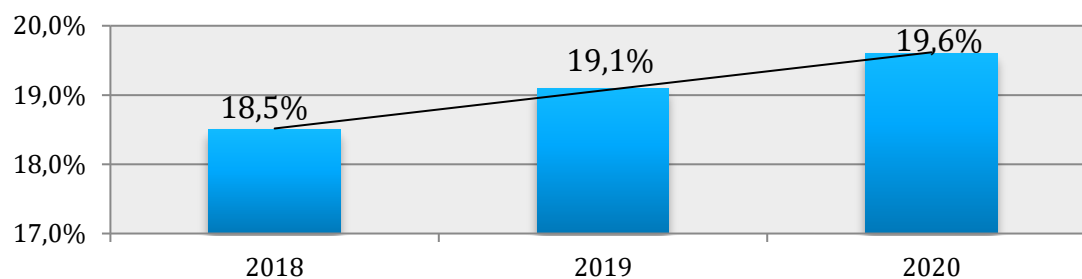

postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. Z danych GUS wynika, że w gminie Witkowo odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w 2020 roku wyniósł 19,6%, co oznacza wzrost w stosunku do 2018 roku o 1,1 pp. Na przestrzeni lat 2018-2020 udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy ulegał zwiększeniu. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 85. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Witkowo na przestrzeni lat 2018-2020

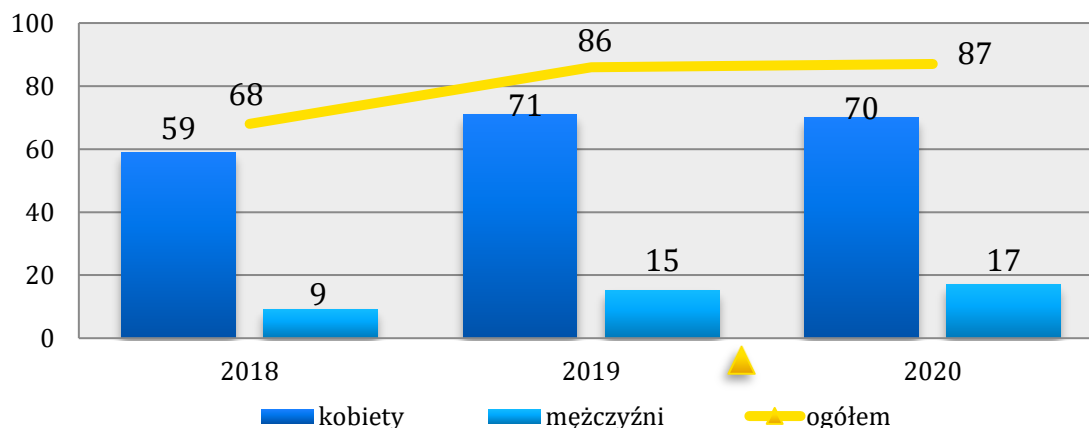

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2020 roku 87. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – 70 osób, natomiast liczba mężczyzn wyniosła 17. W stosunku do 2018 roku dostrzec można wzrost w zakresie liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy będących w wieku poprodukcyjnym.

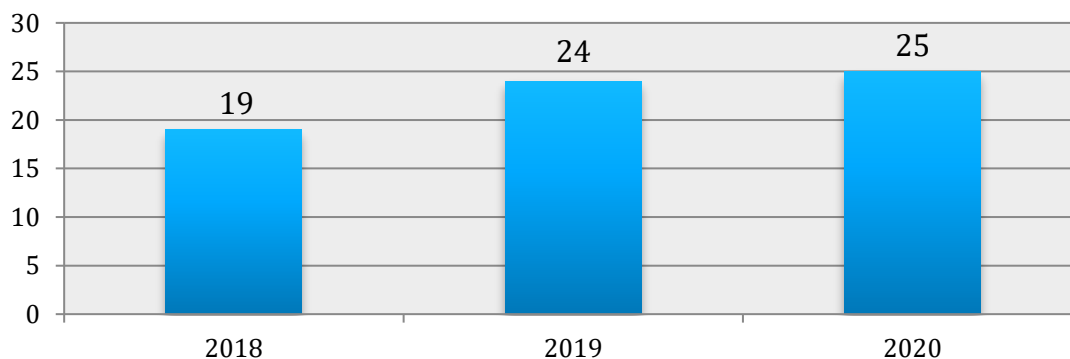
Wykres 86. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Witkowie realizuje usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest niewystarczająca. W 2020 roku z tego rodzaju usług skorzystało 25 osób. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba osób korzystających ze wsparcia w tym zakresie wykazywała tendencję wzrostową – w 2020 roku w stosunku do 2018 roku wzrosła o 32%.

Wykres 87. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2018-2020

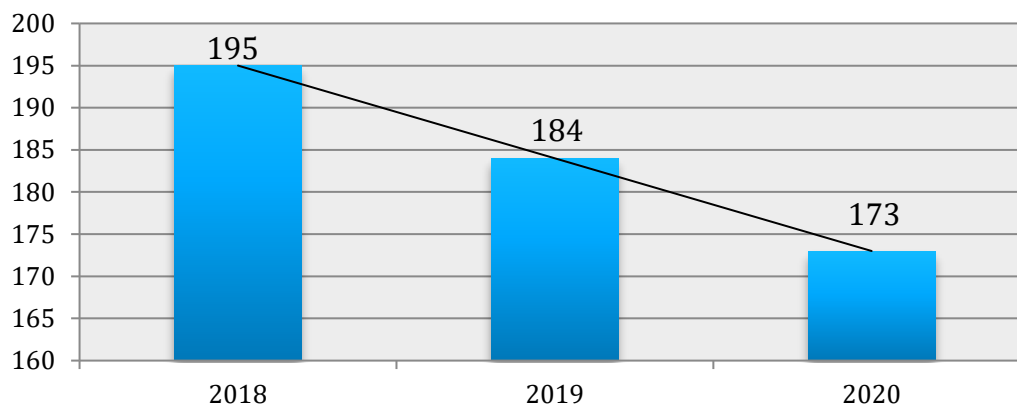

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak ma to miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W 2020 roku z zasiłku pielęgnacyjnego skorzystały 173 osoby po 75 roku życia, zamieszkujące gminę Witkowo. Na przestrzeni lat 2018-2020 zauważalny jest spadek w tym zakresie.

Wykres 88. Liczba osób korzystających z zasiłku pielęgnacyjnego przysługującego osobie, która ukończyła 75 lat na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Liczbę osób, którym opłacono pobyt w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to środki prezentuje poniższa tabela. Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W latach 2018-2020 liczba mieszkańców Gminy, za których pobyt w DPS poniosła odpłatność Gmina, sukcesywnie wzrastała. W 2018 było to 16 osób, w 2019 roku – 21 osób, z kolei w 2020 roku – 23 osoby. Przeznaczana na ten cel kwota świadczeń również ulegała na przestrzeni ostatnich lat regularnemu wzrostowi.

Wykres 89. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób	16	21	23
kwota świadczeń (zł)	442 727	539 042	601 157

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Ze względu na sytuację pandemiczną, działania w zakresie aktywizacji osób starszych w dziedzinie kultury, rekreacji i wypoczynku zostały znacznie ograniczone, jednakże Gmina regularnie podejmuje działania w obszarze wsparcia seniorów z jej terenu. Duży udział w realizacji usług skierowanych do najstarszych mieszkańców Gminy mają przede wszystkim MGOPS, OKSiR oraz BP. W 2020 roku MGOPS w Witkowie uczestniczył w projekcie pt. „Zwiększamy dostępność do usług opiekuńczych w Witkowie”, współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach

RPO na lata 2014-2020. Projekt zakładał przede wszystkim utworzenie i prowadzenie Klubu Seniora, wsparcie opiekunów nieformalnych osób niesamodzielnych oraz rehabilitację, a skorzystać z niego mogły wszystkie osoby starsze, niesamodzielne, powyżej 60 roku życia zamieszkujące teren Gminy i Miasta Witkowo, a także ich opiekunowie. Ze względu na dużą skuteczność oddziaływań oraz wysokie zapotrzebowanie, przedłużenie realizacji Projektu jest wskazane na kolejne lata.

Zajęcia prowadzone w **Klubie Seniora** funkcjonującego w ramach Projektu, odbywały się według harmonogramu, w budynku Centrum Kultury im. Krzysztofa Szkuclarka w Witkowie. Do zajęć tych należały:

- warsztaty plastyczno-malarskie,
- warsztaty wokalnie-muzyczne,
- warsztaty sportowe – joga/zdrowy kręgosłup.

Wysoki odsetek osób starszych w całym kraju, który z roku na rok wzrasta, a także trwająca pandemia stanowią wyzwanie dla polityki społecznej oraz opieki zdrowotnej. Poza samym zagrożeniem związanym z ryzykiem zachorowania i dotkliwym przebiegiem choroby, istotnym problemem w czasie pandemii jest utrudniony dostęp do leczenia chorób przewlekłych. Ryzykiem jest również nasilenie się innych chorób czy schorzeń związanych z ograniczeniem aktywności ruchowej, jak i społecznej. Na podstawie badań przeprowadzonych w 2020 roku przez Krajowy Instytut Gospodarki Senioralnej na próbie 1 118 osób w wieku senioralnym wynika, że 1/3 ankietowanych przerwała dotychczasowe leczenie, większość badanych odczuła problemy z dostępem do opieki medycznej podczas pandemii, blisko połowa respondentów czuje się samotna podczas trwania pandemii i brakuje im spotkań z innymi ludźmi, a ponad połowa odczuwa potrzebę dostępu do lekarza specjalisty.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Wnioski z badania ankietowego w zakresie problemów i potrzeb osób starszych w gminie Witkowo, przedstawione zostały w tabeli poniżej. Dotyczą one poziomu dostosowania oferty pomocy do potrzeb osób starszych oraz przedstawiają opinię dorosłych mieszkańców na temat najczęstszych problemów dotyczących te osoby na terenie Gminy.

Tabela 44. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące seniorów

Obszar tematyczny	Wnioski
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> – Największy odsetek badanych stwierdził, że samotność jest najistotniejszym problemem dotyczącym seniorów z Gminy (79%). – Również znaczna część respondentów wskazała na niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego (64%), problemy finansowe (50%) oraz małą liczbę placówek wspierających osoby starsze (41%).
Potrzeby osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> – Zdaniem ponad połowy badanych, do najważniejszych potrzeb seniorów z terenu gminy Witkowo należą usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne (61%) oraz wsparcie emocjonalne (58%). Na dalszym miejscu pojawiło się doradztwo i załatwianie spraw urzędowych (55%), a także wykonywanie ciężkich, fizycznych prac domowych (53%).
Oferta pomocy	<ul style="list-style-type: none"> – Co trzeci badany mieszkaniec stwierdził, że oferta pomocy osobom starszym w Gminie jest raczej niewystarczająca (34%), z kolei tylko 9% twierdzi, że jest raczej wystarczająca. Blisko połowa respondentów miała trudność w odpowiedzi na to pytanie, co może wynikać z braku wiedzy w tym zakresie, z kolei 10% jest zdania, że oferta w tym zakresie całkowicie nie wystarcza. – Co trzeci badany mieszkaniec dostrzega zdecydowaną potrzebę zwiększenia oferty aktywizacji i integracji osób starszych (35%), z kolei 40% raczej dostrzega zapotrzebowanie w tym zakresie. Przeciwnego zdania jest tylko 7%, a blisko co piąty badany nie ma w tym zakresie zdania. – Ponad połowa respondentów opowiedziała się za potrzebą utworzenia formalnej reprezentacji seniorów w Gminie (52%). Przeciwnego zdania jest 11%, natomiast co trzeci badany mieszkaniec nie ma w tym zakresie wiedzy.

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Tabela 45. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące seniorów

Obszar tematyczny	Wnioski
Najczęstsze problemy seniorów	<ul style="list-style-type: none"> – Analogicznie do wyników badania ankietowego, za najważniejszy problem dotyczący osoby starsze uznano samotność oraz ograniczoną infrastrukturę przeznaczoną dla tej grupy osób. – Podczas wywiadów zauważony został również problem oszustw wśród osób starszych oraz wykorzystywanie ich niewiedzy w pewnych dziedzinach życia.

Oferta Gminy skierowana na seniorów

- Odnosnie dostępności oferty pomocowej i aktywizującej osoby starsze z terenu Gminy, zdania rozmówców były podzielone.
- Zwrócono uwagę na prężenie działającą sferę pozarządową w zakresie wsparcia seniorów, pomoc społeczną oraz opiekę.

Potrzeby w zakresie wsparcia seniorów

- Do najważniejszych potrzeb rozmówcy zaliczyli konieczność funkcjonowania placówki wsparcia dziennego dla osób starszych, np. Klubu Seniora, bądź innej formy zagospodarowania przestrzeni publicznej w kierunku tych osób.

Źródło: Wnioski z przeprowadzonych w 2021 roku wywiadów indywidualnych na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji oraz diagnozy przeprowadzonej na terenie Gminy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, w ogólnej liczbie ludności Gminy (starzejące się społeczeństwo),
- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej,
- wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze,
- wzrost liczby osób kierowanych przez Gminę do DPS,
- brak mieszkań chronionych dla osób starszych na terenie Gminy,
- ograniczona oferta pomocowa oraz aktywizująca skierowana do seniorów, zdaniem części badanych mieszkańców, zwłaszcza na obszarach wiejskich,
- samotność jako największy problem dotyczący seniorów z Gminy, zdaniem respondentów,
- brak placówki oferującej opiekę i wsparcie seniorom w trybie dziennym,
- ograniczony dostęp do specjalistycznych usług opiekuńczych.

7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej znajduje się bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

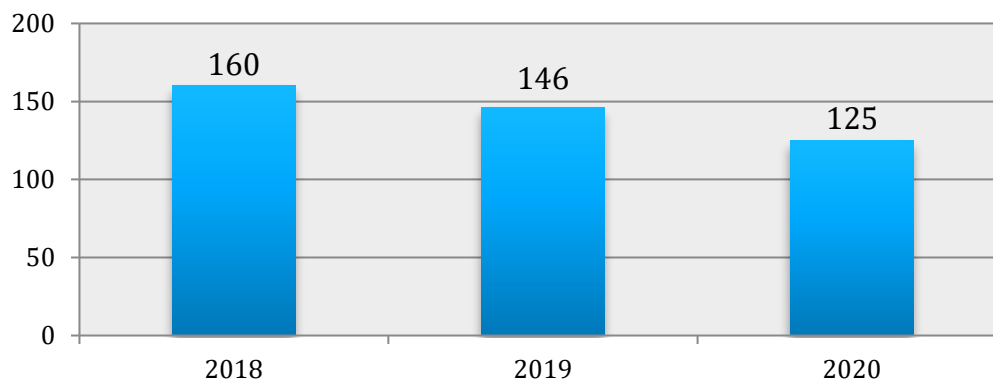
Bezrobocie w 2020 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na drugim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2020 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witkowie z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 125, co oznacza, że na przestrzeni lat 2018-2020 ulegała regularnemu zmniejszeniu – w porównaniu do 2018 roku wartość spadkowa kształtowała się na poziomie 22%.

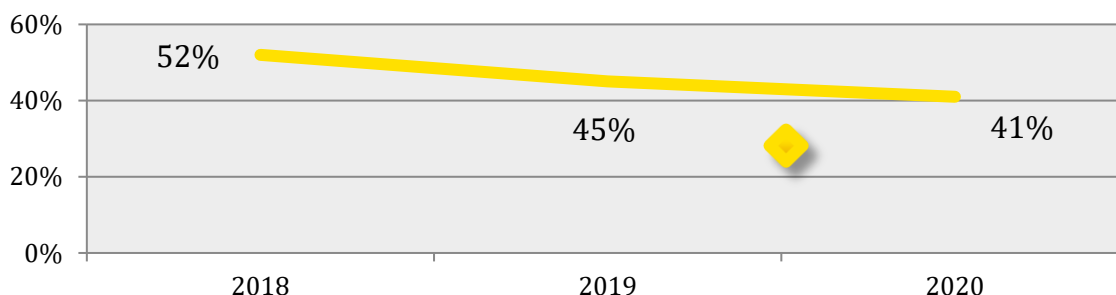
Wykres 90. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Dostrzegalna jest pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich obserwowany jest jego spadek – z 52% w 2018 roku do 41% w 2020 roku, chociaż pomimo tego nadal kształtuje się on na wysokim poziomie.

Wykres 91. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gnieźnie zarejestrowanych było 3,4% mieszkańców gminy Witkowo, przy czym udział kobiet był większy od udziału mężczyzn o 1,7 pp. Na przestrzeni ostatnich trzech lat dostrzec można wahania w tym zakresie. Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy w stosunku do 2018 roku nie zmienił się, z kolei w porównaniu do 2019 roku wzrósł o 0,8 pp. W całym powiecie gnieźnieńskim osoby bezrobotne stanowiły w 2020 roku 2,4% wszystkich mieszkańców, a więc sytuacja w Gminie była pod tym względem mniej korzystna. Nagły wzrost udziału osób bezrobotnych w 2020 roku może być wynikiem kryzysu na rynku pracy, spowodowanym trwającą pandemią SARS-CoV-2.

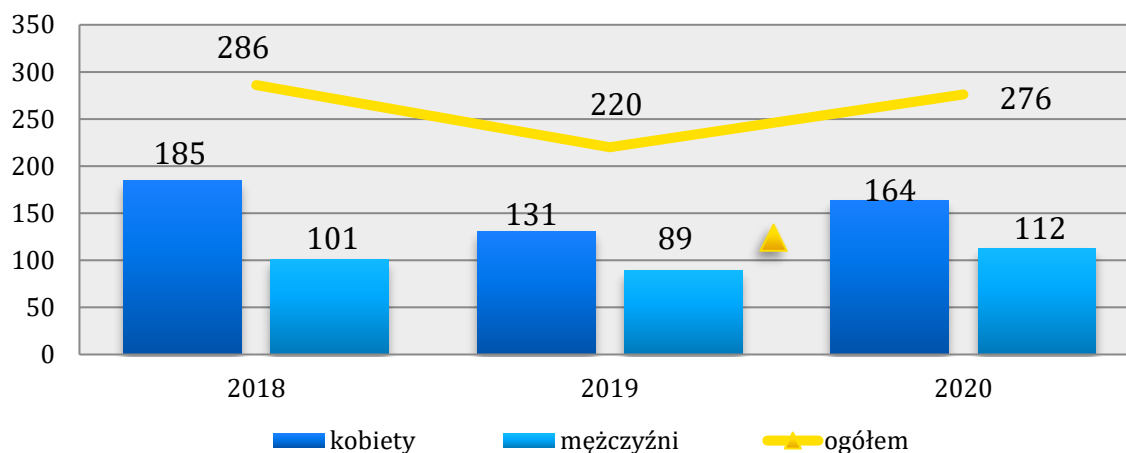
Tabela 46. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Witkowo zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2018-2020 (w procentach), w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego

wyszczególnienie	2018	2019	2020
mężczyźni	2,3	2,0	2,6
kobiety	4,7	3,4	4,3
ogółem gmina	3,4	2,6	3,4
ogółem powiat	2,7	2,1	2,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na koniec 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gnieźnie zarejestrowanych było łącznie 276 mieszkańców gminy Witkowo. Oznacza to spadek w stosunku do 2018 roku o 3%, natomiast w porównaniu do 2019 roku wzrost o 25%. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet było w 2020 roku więcej niż mężczyzn (liczba kobiet – 164, liczba mężczyzn – 112). Znaczny wzrost bezrobocia w 2020 roku może mieć związek z trwającą pandemią koronawirusa, która wpłynęła negatywnie na rynek pracy.

Wykres 92. Mieszkańcy gminy Witkowo zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2018–2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową można zauważyć, że na przestrzeni lat 2018-2020 nastąpił wzrost udziału osób mających mniej niż 25 lat i mniej niż 30 lat w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. W przypadku udziału osób powyżej 50 roku życia, wartość ta utrzymywała się na względnie stałym poziomie na przestrzeni lat 2018-2020. W całej Polsce udział bezrobotnych mieszkańców poniżej 25 roku życia wyniósł w 2020 roku 13%, udział osób do 30 roku życia i powyżej 50 roku życia kształtował się na poziomie 26%, co daje wartości niższe niż w Gminie.

Tabela 47. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Witkowo w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020

kategoria wiekowa	31 grudnia 2018		31 grudnia 2019		31 grudnia 2020	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	45	16	30	14	54	20
do 30 roku życia	78	27	50	23	81	29
powyżej 50 roku życia	82	29	62	28	78	28

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Witkowo oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, w porównaniu do danych z powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego. Dynamika zmian w omawianych latach w Gminie prezentuje się następująco: w 2019 roku nastąpił spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych z 50% w 2018 roku do 43%, z kolei w 2020 roku zauważalny jest wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 3 pp. Taka sama tendencja wystąpiła w przypadku powiatu gnieźnieńskiego, z kolei w województwie wielkopolskim dostrzegalny jest spadek w 2019 roku względem poprzedniego do 39% i taka sama wartość utrzymywała się przez 2020 rok. Pomimo wahań w tym zakresie warto zwrócić uwagę na fakt, że wartość ta utrzymuje się mimo wszystko na wysokim poziomie. W całej Polsce udział osób długotrwale bezrobotnych wyniósł w 2020 roku 49%, w województwie wielkopolskim 39%, natomiast w powiecie gnieźnieńskim kształtował się na poziomie 43%, a więc sytuacja w gminie Witkowo jest mniej korzystna.

Tabela 48. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Witkowo oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020	
Gmina	liczba osób	143	94	127
	udział (%)	50	43	46

Powiat	liczba osób	1 048	706	879
	udział (%)	44	39	43
Województwo	liczba osób	21 825	18 111	23 906
	udział (%)	43	39	39

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W zakresie aktywizacji osób pozostających bez pracy, Powiatowy Urząd Pracy w Gnieźnie podejmuje stałe, kompleksowe działania na rzecz aktywizacji osób pozostających bez pracy w powiecie. Osoby bezrobotne mają możliwość skorzystania z szeregu instrumentów aktywizacji zawodowej oferowanych przez Urząd, wśród których znajduje się m.in. podjęcie zatrudnienia przy pracach interwencyjnych i robotach publicznych, odbycie szkolenia, stażu lub prac społecznie użytecznych.

Bezrobotni mieszkańcy gminy Witkowo mogą skorzystać z programów i projektów aktywizacyjnych oferowanych przez PUP. Do tego rodzaju programów zaliczyć można m.in. projekt „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy w powiecie gnieźnieńskim (V)”, skierowany do bezrobotnych osób powyżej 29 roku życia, znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. kobiet, osób powyżej 50 roku życia, osób z niepełnosprawnością, długotrwale bezrobotnych i osób o niskich kwalifikacjach, zarejestrowanych w PUP. W ramach tego Projektu oferowane jest pośrednictwo pracy lub poradnictwo zawodowe, dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, prace interwencyjne, szkolenia oraz staże, a także wsparcie wynikające z ustawy covidowej.

Dla osób do 29 roku życia pozostających bez zatrudnienia kierowany jest projekt pn. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie gnieźnieńskim (V)”. Mogą w nim wziąć udział wszystkie osoby zarejestrowane jako bezrobotne, między 18 a 29 rokiem życia, w tym również osoby z niepełnosprawnością.

W związku z pandemią COVID-19 oraz związanymi z nią obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzanymi obostrzeniami oraz mających umowy cywilno-prawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, jak między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo, dotyczące promocji zatrudnienia i problemu bezrobocia.

Tabela 49. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo dotyczące problemu bezrobocia

Obszar tematyczny	Wnioski
Rynek pracy	<ul style="list-style-type: none"> – Zdecydowana większość badanych zauważa problem znalezienia zatrudnienia na terenie Gminy – 33% uważa, że jest to bardzo trudne, 43% twierdzi, że trudne, a tylko 9% respondentów jest przeciwnego zdania. – Co trzeci badany uważa, że będzie miał trudności ze znalezieniem pracy w Gminie (34%), z kolei 40% miało trudności w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie. 11% twierdzi, że ma możliwość zdobycia zatrudnienia, jeżeli uzyska odpowiednie wsparcie instytucjonalne.
Działania na rzecz przeciwdziałaniu bezrobociu	<ul style="list-style-type: none"> – Zdecydowanie przeważający odsetek badanych osób nigdy nie korzystał z form aktywizacji zawodowej proponowanych przez PUP – 73%. – Najbardziej popularną formą pomocy wśród osób korzystających ze wsparcia PUP były staże/praktyki, w których brało udział 18% ankietowanych oraz kursy zawodowe i szkolenia, z których korzystało po 10% osób.

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Podczas wywiadów indywidualnych przeprowadzonych w 2021 roku na terenie gminy Witkowo, poruszony został również temat rynku pracy, bezrobocia oraz działań wspierających aktywność zawodową osób pozostających bez zatrudnienia. Wnioski z rozmów przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 50. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące bezrobocia

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala bezrobocia	<ul style="list-style-type: none"> – W większości rozmówcy twierdzili, że skala problemu bezrobocia w Gminie uległa zwiększeniu, głównie za sprawą likwidacji miejsc pracy oraz wysokich świadczeń socjalnych. – Dostrzeżony został również problem emigracji młodych ludzi poza obszar Gminy, w poszukiwaniu zatrudnienia.

**Oferta pomocy
w zakresie bezrobocia**

- Rozmówcy zwrócili uwagę na niedostateczną liczbę działań Gminy, bądź Powiatowego Urzędu Pracy w Gnieźnie w zakresie aktywizacji osób pozostających bez pracy.
- Część osób, z którymi przeprowadzonego zostały wywiady nie posiadała wiedzy w tym obszarze, co może wskazywać również na niski poziom informacji publicznej na temat aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu.

Źródło: Wnioski z przeprowadzonych w 2021 roku wywiadów indywidualnych na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz badania ankietowego, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych oraz udziału osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców w ostatnim roku,
- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców, w porównaniu do powiatu i województwa,
- wysoki wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej,
- bezrobocie jako jeden z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej w Gminie,
- ryzyko wykluczenia osób bezrobotnych, a także pojawienia się niekorzystnych następstw, spowodowanych długotrwałym pozostawaniem bez zatrudnienia (uzależnienia, zaburzenia psychiczne, ubóstwo),
- ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19,
- trudności w znalezieniu pracy na terenie Gminy, deklarowane przez mieszkańców,
- brak chęci podjęcia zatrudnienia przez część mieszkańców,
- ograniczone działania w zakresie aktywizacji mieszkańców bądź niski poziom informacji publicznej w tym zakresie,
- niedostosowanie poziomu wykształcenia do oferty na rynku pracy,
- ograniczona możliwość podjęcia pracy przez młode matki, ze względu na brak placówki organizującej opiekę nad dziećmi do lat 3 w Gminie.

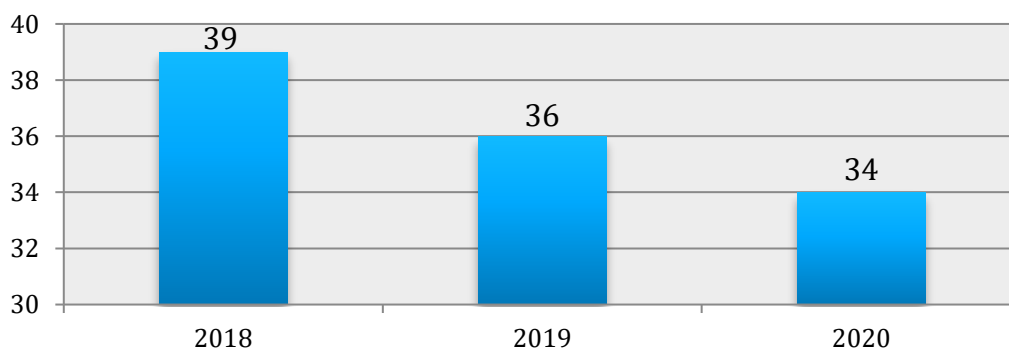
8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020 ulegała systematycznemu spadkowi. W 2018 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 39 rodzin, w 2019 roku – 36, natomiast w 2020 roku – 34. W stosunku do 2018 roku oznacza to spadek o 13%.

Wykres 93. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku zasiłki stałe pobierało 41 osób, natomiast zasiłek okresowy – 171 osób. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba świadczeniobiorców zasiłku stałego, jak i zasiłku okresowego systematycznie malała. Zasiłek celowy z kolei, został przyznany w 2020 roku 295 osobom, co również oznacza spadek liczby beneficjentów pobierających go na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Tabela 51. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2018-2020

rodzaj zasiłku	2018		2019		2020	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	49	220 211	45	218 551	41	202 293
zasiłek okresowy	199	599 171	179	494 028	171	525 351
zasiłek celowy	313	884 459	328	870 39	295	945 334

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Witkowie od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił przeprowadzany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i osób z niepełnosprawnością. W 2020 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 309 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 169 osobom. W ciągu ostatnich trzech lat liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne, jak i niepieniężne ulegała wahaniom.

Tabela 52. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznanego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020

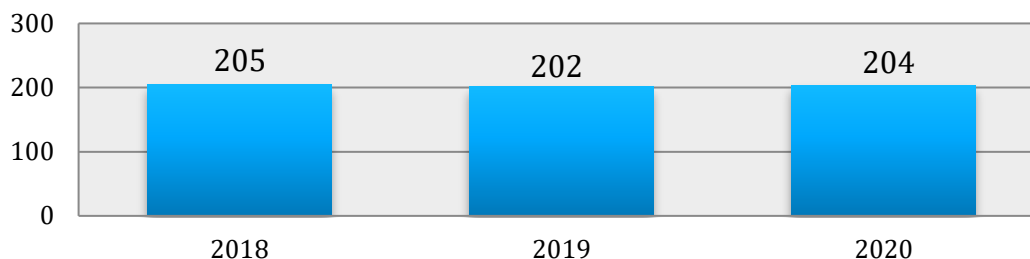
wyszczególnienie	2018	2019	2020
świadczenie pieniężne	328	345	309
świadczenie niepieniężne	166	177	169

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2020 roku świadczenie pieniężne w formie dodatków mieszkaniowych otrzymały 204 gospodarstwa domowe. Od roku 2018 obserwuje się względnie stały poziom w zakresie liczby gospodarstw domowych objętych tą formą pomocy.

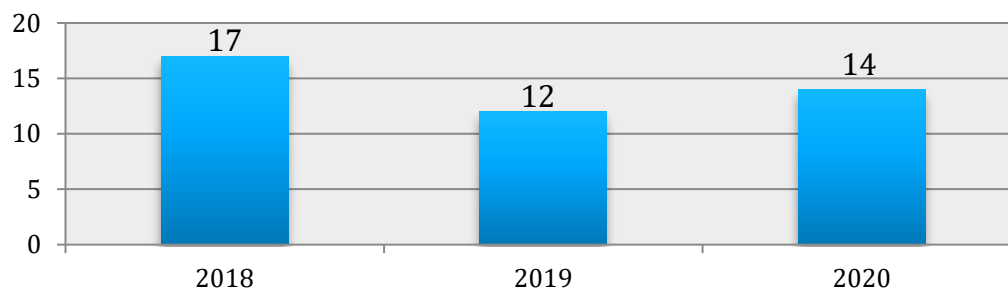
Wykres 94. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2020 roku z pomocy i wsparcia **MGOPS** z powodu bezdomności skorzystało 14 osób. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba osób ulegała niewielkim wahaniom.

Wykres 95. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Zadanie własne gminy w zakresie udzielania schronienia osobom tego pozbawionym jest na terenie gminy Witkowo realizowane na podstawie stosownych porozumień i umów z placówkami funkcjonującymi poza terenem Gminy, gdzie udzielanie jest wsparcie w postaci zapewnienia miejsca noclegowego, możliwości umycia się oraz zjedzenia ciepłego posiłku. W 2020 roku z tego rodzaju pomocy skorzystało 6 mieszkańców gminy Witkowo.

Osoby potrzebujące, żyjące na skraju egzystencji mogą skorzystać ze wsparcia punktu Caritas Archidiecezji Gnieźnieńskiego w Witkowie, który organizuje dystrybucję żywności.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo, dotyczące problemu ubóstwa i kwestii wykluczenia społecznego.

Tabela 53. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo dotyczące ubóstwa i wykluczenia społecznego

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala ubóstwa	<ul style="list-style-type: none"> – Odpowiedzi ankietowanych pokazują, że na terenie Gminy obecny jest problem ubóstwa. Zdaniem blisko co drugiego badanego występuje on w niedużej skali (45%), z kolei 6% przyznało, że problem ten jest widoczny w dużej skali. – 17% respondentów przyznało, że doświadczyło ubóstwa kiedykolwiek w życiu. – Blisko co czwarty ankietowany jest zdania, że problem bezdomności jest w niedużej skali zauważalny na terenie Gminy (23%). 4% twierdzi, że skala tego problemu jest wysoka, a co piąty badany mieszkaniec nie dostrzega problemu bezdomności w Gminie (20%).
Wykluczenie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> – Zdecydowana większość badanych nigdy nie doznała odrzucenia społecznego (87%), jednakże najwięcej z osób, które doświadczyły go kiedykolwiek przyznało, że powodem tego było przede wszystkim ubóstwo i wielodzietność rodziny (po 5%). – Co drugi badany był świadkiem sytuacji odrzucenia kogoś z jego otoczenia (58%), a co czwarty miał trudności z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie (26%). – Zdaniem niemal co piątego ankietowanego mieszkańca Gminy (18%), w ich środowisku osoby uzyskujące niskie dochody doświadczyły wykluczenia społecznego. Na dalszym miejscu znajdowały się osoby uzależnione, osoby starsze oraz z niepełnosprawnościami. – Ponad połowa badanych mieszkańców nie dostrzega problemu dyskryminacji społeczności romskiej, licznie zamieszkującej teren Gminy (59%). Co piąty badany miał trudności w jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie, a 18% nie posiadało w tym zakresie wiedzy. – Zdecydowana większość ankietowanych swój stosunek do społeczności romskiej określiła jako obojętny (60%).

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Przeprowadzone pogłębione wywiady indywidualne również poruszały temat ubóstwa i wykluczenia społecznego. Wnioski z rozmów przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 54. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące ubóstwa i wykluczenia społecznego

Obszar tematyczny	Wnioski
Skala bezrobocia	– Rozmówcy niemal jednogłośnie stwierdzili, że problem ubóstwa w Gminie występuje, jednakże na niskim poziomie, obejmującym pojedyncze jednostki. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku osób w kryzysie bezdomności.
Oferta pomocy w zakresie ubóstwa i bezdomności	– Rozmówcy przede wszystkim zwrócili uwagę na działania Gminy w zakresie pomocy finansowej, zbiorów odzieży oraz żywności dla osób potrzebujących. – Wspomniano również w trakcie wywiadów o kwestii dożywiania dzieci w placówkach oświatowych, ale także ogólnych działaniach w zakresie zakupu posiłku dla osób ubogich.

Źródło: Wnioski z przeprowadzonych w 2021 roku wywiadów indywidualnych na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy przeprowadzonej na terenie Gminy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji,
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie biernej pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności,
- występowanie problemu ubóstwa szczególnie wśród osób starszych,
- marginalizowanie w społeczności lokalnej osób uzyskujących niskie dochody, uzależnionych, osób starszych oraz z niepełnosprawnościami,
- brak usług skierowanych do osób w kryzysie bezdomności na terenie Gminy.

9. Problem przestępczości

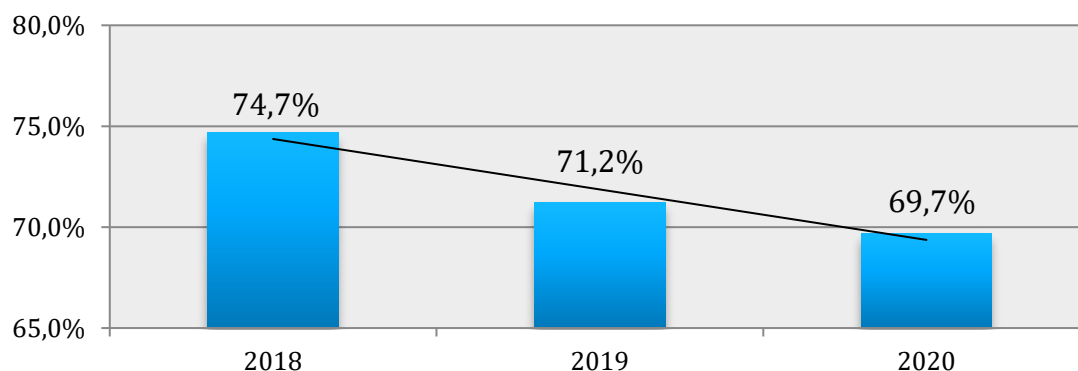
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Według danych przekazanych przez Komisariat Policji w Witkowie, na przestrzeni lat 2018-2020 na terenie Gminy stwierdzono łącznie 577 przestępstw, wśród których przeprowadzono:

- 12 postępowań w związku z narkomanią,
- 21 postępowań w związku z przemocą domową,
- 544 inne postępowania.

Szacowany w oparciu o dane powiatowe wskaźnik wykrywalności przestępstw w 2020 roku na terenie gminy Witkowo kształtował się na przeciętnym poziomie – 69,7%. Na przestrzeni lat 2018-2020 zauważalny jest systematyczny spadek tego wskaźnika – w porównaniu do 2018 roku o 5 pp.

Wykres 96. Szacunkowy wskaźnik wykrywalności przestępstw kryminalnych na terenie gminy Witkowo w latach 2018-2020

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Liczba interwencji podjętych przez funkcjonariuszy KP w Witkowie na przestrzeni lat 2018-2020 wyniosła łącznie 1 425, w tym:

- 499 interwencji domowych,
- 312 interwencji związanych z zakłócaniem porządku publicznego,
- 614 innych interwencji.

Podczas przeprowadzonych na terenie Gminy konsultacji społecznych w 2021 roku, z przedstawicielami instytucji pomocowych działających w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, dostrzeżony został problem chuligaństwa, drobnych wykroczeń oraz problem ponownego zaadaptowania się do życia w społeczności lokalnej osób powracających z zakładów karnych. Zakłócenia w poziomie bezpieczeństwa w Gminie wynikać mogą również z obecności turystów, których obecności często towarzyszy podejmowanie czynów zabronionych.

Funkcjonariusze KP w Witkowie prowadzą działania profilaktyczne na obszarze Gminy, skierowane do różnych grup docelowych. Poza dziećmi przedszkolnymi, dziećmi ze szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, adresatami działań są również seniorzy, rodzice oraz cała społeczność lokalna. Do regularnie przeprowadzanych działań profilaktycznych, zaliczyć można:

- Bezpieczna droga do szkoły,
- Bezpieczne kąpieliska,
- Rozmowy w środowisku (odwiedziny w domach),
- Działania profilaktyczne w szkołach i przedszkolach,
- Bezpieczna szkoła,
- Bezpieczne życie seniora.

Diagnoza problemów społecznych (badania społeczne)

Poniższa tabela przedstawia najważniejsze wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo, dotyczące bezpieczeństwa publicznego.

Tabela 55. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo dotyczące bezpieczeństwa publicznego

Obszar tematyczny	Wnioski
Poziom bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> – Badani mieszkańcy Gminy w większości oceniają swoją okolicę jako bezpieczną – 71%. – Potwierdzając powyższą opinię badanych, 60% z nich stwierdziło, że spacerując po swojej okolicy po zmroku czuje się raczej bezpiecznie, z kolei 8% bardzo bezpiecznie. Tylko 5% respondentów przyznało, że czuje się niebezpiecznie, a 13% raczej niebezpiecznie.

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku na terenie Gminy i Miasta Witkowo

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz przeprowadzonej diagnozy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie liczby prowadzonych działań profilaktycznych przez funkcjonariuszy Policji, spowodowane trwającą pandemią koronawirusa,
- spadek wartości wskaźnika wykrywalności przestępstw na przestrzeni ostatnich lat,

- konieczność podejmowania działań/interwencji domowych w związku z przemocą w rodzinie,
- zakłócanie ładu i bezpieczeństwa publicznego przez osoby niezamieszkujące spoza Gminy.

10. Analiza SWOT

Jedną z powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

1. Atrakcyjne położenie Gminy pod względem gospodarczym (Gniezno-Września-Słupca).
2. Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy.
3. Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) w Gminie.
4. Funkcjonowanie małych oraz średnich przedsiębiorstw na terenie Gminy.
5. Odpowiednia liczba miejsc w przedszkolach publicznych.
6. Dostępność do szkół podstawowych oraz przedszkoli w Gminie oraz rozwinięta oferta zajęć pozalekcyjnych.
7. Prowadzenie opieki świetlicowej dla dzieci i młodzieży.
8. Baza instytucji prowadzących działalność w zakresie polityki społecznej oraz innych działań wspierających mieszkańców, m.in. MGOPS.
9. Dostępność do oferty kulturalnej za sprawą działania BP.
10. Stosunkowo dobrze rozwinięta baza oraz oferta sportowo-rekreacyjna, za sprawą działalności OKSiR.
11. Zapewnianie wsparcia osobom z niepełnosprawnościami oraz osobom niesamodzielnym za sprawą funkcjonowania asystenta osoby niepełnosprawnej oraz Stowarzyszenia „PROMYK”.
12. Funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych, również o profilu działalności skierowanym na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych.
13. Spadek liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.
14. Spadek wartości wskaźnika deprywacji lokalnej.
15. Dostępność do placówki zapewniającej pomoc i wsparcie osobom z zaburzeniami psychicznymi.
16. Dostępność do infrastruktury pomocowej w zakresie uzależnień i przemocy, szczególnie za sprawą działalności Punktu Konsultacyjnego i Grupy AA.
17. Prowadzenie warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
18. Współpraca międzyinstytucjonalna i międzysektorowa w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
19. Funkcjonowanie w 2020 roku placówki wspierającej aktywność i integrację najstarszych mieszkańców Gminy (Klub Seniora).
20. Infrastruktura publiczna dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

1. Spadek liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat.
  2. Ujemny przyrost naturalny oraz spadek jego wartości na przestrzeni ostatnich lat.
  3. Brak funkcjonującego dużego przedsiębiorstwa, stwarzającego wysokie szanse zatrudnienia.
  4. Starzejące się społeczeństwo.
  5. Brak publicznej placówki zapewniającej opiekę nad dzieckiem do lat 3.
  6. Długotrwała i ciężka choroba, bezrobocie oraz niepełnosprawność jako najczęstsze powody korzystania z pomocy społecznej.
  7. Wzrost w zakresie liczby osób korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu oraz spożywających alkohol w sposób ryzykowny.
  8. Brak placówki realizującej rehabilitację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami.
  9. Wzrost liczby rodzin korzystających ze wsparcia z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej.
  10. Brak funkcjonowania rodzin wspierających.
  11. Wzrost liczby mieszkańców Gminy przebywających w DPS.
  12. Występowanie problemu prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości na terenie Gminy oraz spożywania alkoholu przez kobiety ciężarne.
  13. Występowanie problemu przemocy domowej na terenie Gminy, szczególnie wobec dzieci.
  14. Niska świadomość mieszkańców Gminy na temat negatywnych skutków stosowania kar fizycznych wobec dzieci.
  15. Ograniczona infrastruktura pomocowa i aktywizacyjna skierowana do seniorów, zdaniem części mieszkańców.
  16. Wysoki udział bezrobotnych mieszkańców Gminy w ogólnej liczbie jej ludności, w porównaniu do powiatu.
  17. Wysoki poziom wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej.
  18. Wysoki udział długotrwale bezrobotnych osób w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP.
  19. Trudności ze znalezieniem zatrudnienia na terenie Gminy, zdaniem jej mieszkańców.
  20. Problem ubóstwa i wykluczenia społecznego wśród części mieszkańców.
  21. Niski poziom dostępności do informacji dla osób z niepełnosprawnościami.
  22. Wzrost problemów ze zdrowiem psychicznym wśród dzieci i młodzieży.
1. Rozwój gospodarczy i turystyczny Gminy.
  2. Utworzenie nowych miejsc pracy.
  3. Zwiększona aktywność zawodowa wśród grup najbardziej dotkniętych bezrobociem.
  4. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.

5. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
6. Pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania, między innymi z Unii Europejskiej.
7. Zintensyfikowana polityka prorodzinna.
8. Rozwój usług społecznych na rzecz osób z niepełnosprawnościami i seniorów.
9. Szkolenia podnoszące kompetencje kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
10. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy.
11. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałanie im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.
12. Rozwój infrastruktury pomocowej, dostępnej na terenie Gminy.
13. Rozwój sfery pozarządowej w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.
14. Podniesienie stopy życiowej mieszkańców.
15. Zintegrowana i aktywna społeczność lokalna, podejmująca inicjatywy na rzecz rozwoju Gminy.
16. Wzrost świadomości dzieci i młodzieży, rodziców oraz wychowawców w zakresie zagrożeń związanych z podejmowaniem zachowań ryzykownych.
17. Rozwój kapitału społecznego i przedsiębiorczości wśród mieszkańców, w tym rozwój podmiotów ekonomii społecznej.
18. Spadek liczby zachowań przemocowych.
19. Rozwój specjalistycznej infrastruktury pomocowej w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom.
20. Możliwość uczestnictwa w projektach zewnętrznych.
21. Spadek jakości życia, związany ze wzrostem kosztów życia.

1. Starzejące się społeczeństwo.
2. Przepisy prawne utrudniające wprowadzanie nowych rozwiązań.
3. Wzmożony odpływ ludzi młodych z terenu Gminy, głównie w celach zarobkowych.
4. Niedostosowanie oferty kształcenia do zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy.
5. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością.
6. Pojawienie się negatywnych konsekwencji długotrwałego korzystania z pomocy społecznej.
7. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
8. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
9. Zwiększenie skali problemu przemocy w rodzinie.
10. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
11. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
12. Ryzyko wzrostu zaburzeń zdrowia psychicznego wśród dorosłych mieszkańców Gminy oraz dzieci i młodzieży.
13. Wzrost liczby popełnianych przestępstw, przede wszystkim wypadków komunikacyjnych wynikających z prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości.
14. Wzrost liczby osób spożywających alkohol w sposób problemowy.
15. Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią koronawirusa.
16. Rozwój problemów uzależnień behawioralnych wynikających z długotrwałej izolacji i ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19.
17. Wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
18. Spadek aktywności zawodowej kobiet po urodzeniu dziecka.
19. Brak chęci do podjęcia działań w celu poprawy swojej sytuacji życiowej oraz integracji społecznej (szczególnie wśród społeczności romskiej).
20. Trudności w pozyskiwaniu środków na realizację projektów.

VI. Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 7. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju.

Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Witkowo została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Sformułowanie wizji pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza.

WIZJA

Gmina i Miasto Witkowo podejmuje aktywne działania w kierunku rozwiązywania problemów społecznych, w oparciu o lokalne zasoby ludzkie, kulturalne, instytucjonalne oraz przyrodnicze, aby stwarzać swoim mieszkańcom odpowiednie warunki do życia i rozwoju.

MISJA

Stałe rozwijanie systemu pomocy społecznej, stanowiącego efektywne narzędzie rozwiązywania problemów społecznych, odpowiadające na potrzeby mieszkańców oraz reagujące w sposób adekwatny do zaobserwowanych nieprawidłowości występujących w społeczeństwie.

2. Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

1

- Wzmocnienie pozycji rodziny, poprzez rozwój kompetencji wychowawczych oraz rozszerzenie oferty wsparcia rodzin zamieszkujących Gminę.

2

- Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej.

3

- Rozwinięcie lokalnego systemu wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu oraz ich rodzin.

4

- Udzielanie interdyscyplinarnej pomocy rodzinom uwikłanym w problem przemocy domowej.

5

- Stworzenie systemu przeciwdziałania i zapobiegania skutkom bezrobocia.

6

- Wspieranie i budowa mechanizmów współdziałania podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

7

- Zachowanie równowagi zdrowia psychicznego, wśród mieszkańców Gminy.

CEL STRATEGICZNY NR 1

Wzmocnienie pozycji rodziny, poprzez rozwój kompetencji wychowawczych oraz rozszerzenie oferty wsparcia rodzin zamieszkujących Gminę.

Cel operacyjny nr 1

Tworzenie i rozwój zintegrowanych form wsparcia na rzecz umacniania instytucji rodziny.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	2022-2030	MGOPS	Budżet Gminy i Miasta

Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających.	2022-2030	MGOPS	Budżet Gminy i Miasta
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2022-2030	MGOPS, UGiM, placówki oświatowe	Budżet Gminy i Miasta
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze. Liczba zorganizowanych warsztatów.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	MGOPS, UGiM, placówki oświatowe	Budżet Gminy i Miasta
Utworzenie i prowadzenie Grupy Wsparcia dla Rodziców.	Wspieranie kompetencji wychowawczych rodziców oraz integrowanie rodzin z terenu Gminy.	Liczba uczestników Grupy Wsparcia dla Rodziców.	2025	UGiM, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2022-2030	MGOPS, PCPR	Budżet Gminy i Miasta
Utworzenie placówki publicznej zapewniającej opiekę dzieciom do lat 3.	Umożliwienie młodym matkom powrotu na rynek pracy.	Liczba dzieci objętych opieką żłobka/klubu dziecięcego.	2023	UGiM, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy i Miasta Budżet Województwa Budżet Państwa Fundusze Europejskie

Cel operacyjny nr 2

Poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży oraz wielokierunkowe wspieranie ich rozwoju.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
--------------------------------------	-----------	------------------------------	-------------------	--	---------------------

Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi i innymi podmiotami.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	Liczba placówek oświatowych i innych podmiotów, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	2022-2030	MGOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Bez kosztów
Kontynuowanie realizowania opieki świetlicowej na terenie Gminy.	Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży z terenu Gminy.	Liczba dzieci i młodzieży objętych opieką świetlicową.	2022-2030	UGiM, placówki oświatowe	Budżet Gminy i Miasta
Współpracowanie z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek, z którymi podjęto współpracę.	2022-2030	MGOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt.	Wzrost poziomu edukacji i jakości kształcenia w szkołach.	Liczba działań podjętych w celu doposażenia placówek oświatowych.	2022-2030	UGiM, placówki oświatowe	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez. Liczba uczestników.	2022-2030	UGiM, MGOPS, placówki oświatowe, BP, OKSiR, NGO	Budżet Gminy i Miasta
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych.	2022-2030	UGiM, MGOPS, placówki oświatowe, OKSiR	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 2

Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej.

Cel operacyjny nr 1

Zapewnienie warunków możliwie pełnego wsparcia seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie opieki osobom niesamodzielnym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Inicjowanie działań mających na celu pełne dostosowywanie infrastruktury gminnej	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do	2022-2030	UGiM, MGOPS	Budżet Gminy i Miasta PFRON

(punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób z niepełnośprawnościami.	z niepełnośprawnościami po obiektach infrastruktury gminnej.	potrzeb tej grupy osób.			Fundusze Europejskie
Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych i osób z niepełnośprawnościami oraz wspieranie ich działalności.	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z NGO.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2022-2030	MGOPS, NGO	Budżet Gminy i Miasta
Organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów i osób z niepełnośprawnościami.	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamywania barier społecznych.	Liczba wolontariuszy. Liczba osób objętych wolontariatem.	2022-2030	MGOPS, NGO	Budżet Gminy i Miasta
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2022-2030	MGOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa
Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej.	2022-2030	MGOPS	Budżet Gminy i Miasta
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnośprawnościami i osobom starszym.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnośprawnościami i osób starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	2022-2030	MGOPS	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa
Udzielanie wsparcia ze strony asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej osobom niesamodzielnym oraz ich opiekunom, w zakresie opieki wytchnieniowej.	Częściowe odciążenie opiekunów nieformalnych. Zapewnienie specjalistycznego wsparcia osobom z niepełnośprawnościami.	Liczba osób objętych wsparciem asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej.	2022-2030	MGOPS	Budżet Gminy i Miasta PFRON Fundusz Solidarnościowy

Kontynuowanie działalności Klubu Seniora, w ramach projektu oraz dążenie do powstania placówki wsparcia dziennego w ramach programu Senior+.	Aktywizacja i integracja seniorów.	Liczba uczestników Klubu Seniora. Liczba uczestników placówki wsparcia dziennego dla seniorów.	2022-2030	MGOPS, UGiM, NGO	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie mieszkania chronionego wspieranych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy.	Poprawa społecznego funkcjonowania osób starszych i osób z niepełnosprawnościami z terenu Gminy.	Liczba działań podjętych w celu utworzenia mieszkania chronionego.	2024	UGiM, MGOPS	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa PFRON
Przeszkolenie osoby w zakresie języka migowego w miejscach użyteczności publicznej.	Poprawa poziomu dostępności informacji oraz usług publicznych dla osób z niepełnosprawnościami.	Liczba przeszkolonych osób zakresie języka migowego.	2023	UGiM, MGOPS	Budżet Gminy i Miasta
Zabezpieczenie kosztów dowozu osób starszych i osób z niepełnosprawnościami poza teren Gminy, w celu skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych.	Poprawa dostępności do specjalistycznych usług medycznych.	Liczba osób dowożonych, w celu skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych.	2022-2030	UGiM, MGOPS, NGO	Budżet Gminy i Miasta
Pozyskiwanie środków finansowanych na rozwój usług opiekuńczych oraz poszerzanie zasobów kadrowych.	Poprawa dostępu i jakości do usług opiekuńczych.	Kwota pozyskanych środków finansowanych. Liczba zatrudnionych pracowników świadczących usługi opiekuńcze.	2022-2030	UGiM, MGOPS	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa PFRON Fundusz Solidarnościowy Fundusze Europejskie

Cel operacyjny nr 2

Niwelowanie barier na drodze do integracji społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami oraz wzmocnienie potencjałów rozwojowych wśród tych grup społecznych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-	Liczba seniorów oraz osób z niepełno-	2022-2030	MGOPS, UGiM, NGO, BP, OKSiR	Budżet Gminy i Miasta

mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełno-sprawnościami.	rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób z niepełno-sprawnościami, wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności.	sprawnościami uczestniczących w zajęciach.			Fundusze Europejskie
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i osoby z niepełno-sprawnościami w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełno-sprawnościami.	Liczba podjętych działań promujących.	2022-2030	MGOPS, UGiM, NGO, BP, OKSiR, placówki oświatowe	Budżet Gminy i Miasta
Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/ zrealizowanych warsztatów.	2023, 2026, 2029,	MGOPS, UGiM, NGO, BP, OKSiR, KP	Budżet Gminy i Miasta
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych i osób z niepełno-sprawnościami poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych grup.	Zwiększenie liczby realizowanych projektów na rzecz seniorów i osób z niepełno-sprawnościami, w stosunku do lat poprzednich.	Liczba zrealizowanych projektów/ programów. Liczba uczestników.	2022-2030	MGOPS, UGiM, NGO, BP, OKSiR, KP	Budżet Gminy i Miasta PFRON Budżet Państwa
Podjęcie współpracy z działającym na terenie Gminy Przedsiębiorstwem Ekonomii Społecznej.	Zapewnienie osobom z niepełno-sprawnościami możliwości pełnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym.	Liczba działań podjętych we współpracy z Przedsiębiorstwem Ekonomii Społecznej w Gminie.	2022-2030	UGiM, MGOPS, NGO	Budżet Gminy i Miasta PFRON Budżet Państwa
Utworzenie Rady Seniora.	Zwiększanie zainteresowania i zaangażowania seniorów w sprawy lokalnej społeczności.	Liczba członków Rady Seniora.	2023	UGiM, NGO	Budżet Gminy i Miasta

CEL STRATEGICZNY NR 3

Rozwinięcie lokalnego systemu wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu oraz ich rodzin.

Cel operacyjny nr 1

Zapewnienie dostępu do terapii i wsparcia dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin oraz stałe monitorowanie skali uzależnień w Gminie.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	2022-2030	MGOPS	Budżet Gminy i Miasta
Kontynuowanie działalności samopomocowej grupy skierowanej do osób uzależnionych (AA).	Zapewnienie wsparcia emocjonalnego oraz psychicznego osobom z problemem uzależnień.	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach grupy samopomocowej.	2022-2030	MGOPS, GKRPA, NGO	Budżet Gminy i Miasta Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące.	2022-2030	MGOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	2022-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wspieranie działań placówek lecznictwa odwykowego poprzez	Zwiększenie dostępności do udziału	Liczba sfinansowanych programów. Liczba	2022-2030	GKRPA	Środki pochodzące

finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.	w programach terapeutycznych.	uczestników programów.			z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Inicjowanie działań mających na celu scentralizowanie i usystematyzowanie infrastruktury pomocowej dla osób uzależnionych.	Usprawnienie systemu pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych.	Liczba działań podjętych w celu i usystematyzowania infrastruktury pomocowej dla osób uzależnionych.	2022-2030	GKRPA, UGiM, MGOPS	Budżet Gminy i Miasta
Kontynuowanie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w zakresie rozwiązywania problemu uzależnień.	Podniesienie jakości działań związanych z rozwiązywaniem problemów uzależnień.	Liczba działań podjętych we współpracy z innymi podmiotami.	2022-2030	GKRPA, UGiM, MGOPS, NGO, ZI, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy i Miasta

Cel operacyjny nr 2

Podejmowanie działań prowadzących do ograniczenia spożywania napojów alkoholowych na terenie Gminy oraz wzrostu poziomu wiedzy w zakresie zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	2022-2030	GKRPA, MGOPS, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień oraz rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	2022-2030	GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

<p>Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnień.</p>	<p>Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.</p>	<p>Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.</p>	<p>2022-2030</p>	<p>MGOPS, GKRPA</p>	<p>Budżet Gminy i Miasta Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych</p>
<p>Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.</p>	<p>Spadek dostępności alkoholu dla dzieci. Obniżenie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.</p>	<p>Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.</p>	<p>2022-2030</p>	<p>GKRPA, MGOPS</p>	<p>Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych</p>
<p>Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz spożywania alkoholu w trakcie ciąży.</p>	<p>Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe.</p>	<p>Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych. Liczba uczestników.</p>	<p>2022-2030</p>	<p>GKRPA</p>	<p>Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych</p>
<p>Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.</p>	<p>Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływań profilaktycznych.</p>	<p>Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.</p>	<p>2022-2030</p>	<p>GKRPA, MGOPS, KP, placówki oświatowe</p>	<p>Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych</p>

Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2022-2030	GKRPA, MGOPS, UGiM, KP	Budżet Gminy i Miasta Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Liczba uczestników.	2022-2030	GKRPA, MGOPS, UGiM, KP, NGO, BP, OKSiR	Budżet Gminy i Miasta Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 4

Udzielanie interdyscyplinarnej pomocy rodzinom uwikłanym w problem przemocy domowej.

Cel operacyjny nr 1

Rozwijanie systemu poradnictwa i interwencji w zakresie przewidziała przemocy w rodzinie.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	2022-2030	MGOPS, GKRPA, KP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy i Miasta
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na dostępnych stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba działań informacyjnych. Liczba rozpowszechnionych informacji.	2022-2030	MGOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy i Miasta Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	2022-2030	MGOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doznającym problemu przemocy domowej.	Osoby oraz rodziny objęte profesjonalnym wsparciem w zakresie przemocy w rodzinie.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.	2022-2030	MGOPS, GKRPA, ZI	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.	2022-2030	MGOPS, GKRPA, ZI, KP	Budżet Gminy i Miasta Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2

Realizacja projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy osobom dotkniętym tym problemem oraz rozwijanie społecznej świadomości i wrażliwości na zjawisko przemocy w rodzinie.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	2022-2030	MGOPS, GKRPA, ZI, KP, UGiM, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy i Miasta Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów.	2022-2030	GKRPA, ZI placówki oświatowe	Budżet Gminy i Miasta Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych. Liczba zorganizowanych działań.	2023, 2026, 2029	MGOPS, UGiM, KP, GKRPA, ZI placówki oświatowe	Budżet Gminy i Miasta Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 5

Stworzenie systemu przeciwdziałania i zapobiegania skutkom bezrobocia.

Cel operacyjny nr 1					
Propagowanie aktywnych form zwalczania bezrobocia oraz rozwój współpracy i wymiany informacji pomiędzy pomocą społeczną, Powiatowym Urzędem Pracy, a także innymi podmiotami działającymi na rzecz aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	2022-2030	MGOPS, PUP	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie organizowania prac społecznie użytecznych oraz staży dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach społecznie użytecznych oraz stażach.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	2022-2030	MGOPS, PUP	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa

Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2022-2030	MGOPS, PUP, UGiM	Budżet Gminy i Miasta
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	2022-2030	MGOPS, PUP	Budżet Gminy i Miasta
Organizowanie warsztatów w zakresie umiejętności poruszania się na rynku pracy oraz doradztwa zawodowego.	Motywowanie oraz podnoszenie umiejętności w zakresie	Liczba zorganizowanych warsztatów. Liczba uczestników.	2023, 2026, 2029	UGiM, MGOPS, PUP	Budżet Gminy i Miasta
Inicjowanie powstania Klubu Integracji Społecznej.	Reintegracja społeczna i zawodowa.	Liczba podjętych działań w celu utworzenia Klubu Integracji Społecznej.	2022-2030	UGiM, MGOPS, PUP, NGO	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa Fundusze Europejskie

CEL STRATEGICZNY NR 6

Wspieranie i budowa mechanizmów współdziałania podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Cel operacyjny nr 1					
Ograniczenia zjawiska ubóstwa i jego skutków na terenie Gminy oraz włączanie społeczne osób zagrożonych marginalizacją, bądź wykluczonych społecznie.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	2022-2030	MGOPS	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa

Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	2022-2030	MGOPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	2022-2030	MGOPS, UGiM, placówki oświatowe	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	2022-2030	MGOPS, UGiM, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 7

Zachowanie równowagi zdrowia psychicznego, wśród mieszkańców Gminy.

Cel operacyjny nr 1					
Rozwój infrastruktury pomocowej w zakresie wsparcia psychologicznego oraz stwarzanie osobom z zaburzeniami psychicznymi sprzyjających warunków życiowych w odpowiedzialnym i tolerancyjnym społeczeństwie.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców zgłaszających się po pomoc w przypadku problemów natury psychicznej.	Liczba przeprowadzonych działań. Liczba osób korzystających ze wsparcia.	2022-2030	MGOPS, UGiM	Budżet Gminy i Miasta
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba przeprowadzonych programów/ warsztatów. Liczba uczestników.	2022-2030	MGOPS, UGiM, placówki oświatowe	Budżet Gminy i Miasta

Kontynuowanie prowadzenia poradnictwa psychologicznego dla dzieci i młodzieży.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.	2022-2030	placówki oświatowe, MGOPS, UGiM,	Budżet Gminy i Miasta
Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.	Poprawa funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba działań podjętych we współpracy z PCPR oraz PUP.	2022-2030	MGOPS, PCPR, PUP	Budżet Gminy i Miasta Budżet Państwa
Kierowanie do Środowiskowych Domów Samopomocy dla osób psychicznie chorych oraz zabezpieczenie kosztów ich dowozu.	Zapewnienie specjalistycznej opieki osobom z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba osób skierowanych do Środowiskowych Domów Samopomocy.	2022-2030	MGOPS	Budżet Gminy i Miasta

3. Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 794 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Gminy i Miasta Witkowo. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Witkowo. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2019-2020, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2022-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witkowie. W latach 2021-2022 znacznemu spadkowi ulegnie dział 855, w związku z przejęciem realizacji zadania 500+ przez ZUS, które stanowiło dotychczas przeważającą część wydatków Ośrodków Pomocy Społecznej w dziale rodzina.

Tabela 56. Ramy finansowe Strategii

rok	ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
2019	342 422	3 988 414	320 584	17 171 442	21 822 862
2020	191 695	4 000 145	229 000	21 106 467	25 527 307
PROGNOZA					
2021	196 487	4 100 149	234 725	12 176 740	16 708 101
2022	201 399	4 202 653	240 593	5 796 672	10 441 317
2023	206 434	4 307 719	246 608	5 941 589	10 702 350
2024	211 595	4 415 412	252 773	6 090 129	10 969 909
2025	216 885	4 525 797	259 092	6 242 382	11 244 156
2026	222 307	4 638 942	265 569	6 398 442	11 525 260
2027	227 865	4 754 916	272 208	6 558 403	11 813 392
2028	233 562	4 873 789	279 013	6 722 363	12 108 727
2029	239 401	4 995 634	285 988	6 890 422	12 411 445

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 i 2020 rok

4. System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witkowie.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2030 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 57. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Witkowie o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2030”.	IV kwartał 2021 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2022 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring.	Na koniec każdego roku w okresie od 2022 r. do 2030 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii.	I kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

5. System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik MGOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas

aktualizacji dokumentu Strategii kierownik MGOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witkowie. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami MGOPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą współpracować i być w stałym kontakcie z jednej strony z podmiotami wewnętrznymi, obejmującymi pracowników uczestniczących bezpośrednio w administrowaniu Gminą, czerpiąc przy tym z ich wiedzy, motywacji, umiejętności praktycznych czy kompetencji interpersonalnych, ale też korzystać z technologii i zasobów organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania

finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

7. Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UGiM, Policji, PUP, ze sprawozdań MGOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez MGOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witkowie.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Witkowo do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukáže realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane. Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione

wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 58. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2020 roku)	Wartość docelowa (w 2029 roku)
1	Wzmocnienie pozycji rodziny, poprzez rozwój kompetencji wychowawczych oraz rozszerzenie oferty wsparcia rodzin zamieszkujących Gminę.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	19	do 30
		Liczba asystentów rodziny.	1	do 2
		Liczba rodzin wspierających.	0	do 2
		Liczba uczniów objętych opieką świetlicową.	678	do 700
		Liczba publicznych żłobków/klubów dziecięcych.	0	1
		Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.	18	do 20
2	Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób starszych i osób z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej.	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.	25	do 30
		Liczba asystentów osoby niepełnosprawnej.	1	do 3
		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%).	19,6	do 20,0
		Liczba osób w DPS, za których Gmina ponosi odpłatność.	23	do 30
		Liczba placówek aktywizujących seniorów.	1	do 2
3	Rozwinięcie lokalnego systemu wsparcia dla osób uzależnionych od	Liczba uczestników nieustrukturyzowanych działań profilaktycznych.	2 110	do 2 500

	alkoholu oraz ich rodzin.	Liczba punktów konsultacyjnych.	1	1
		Liczba osób uzależnionych korzystających ze wsparcia punktu konsultacyjnego.	8	do 20
		Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.	0	powyżej 500
		Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych.	175	powyżej 200
		Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych.	1	1
4	Udzielanie interdyscyplinarnej pomocy rodzinom uwikłanym w problem przemocy domowej.	Liczba rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	25	do 30
		Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego	84	do 100
		Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”.	12	do 25
5	Stworzenie systemu przeciwdziałania i zapobiegania skutkom bezrobocia.	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (%).	41	poniżej 40
		Udział bezrobotnych mieszkańców w ogólnej liczbie ludności Gminy.	3,4	poniżej 3,0
		Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.	46	poniżej 35

6	Zachowanie równowagi zdrowia psychicznego, wśród mieszkańców Gminy.	Liczba uczestników zajęć/warsztatów profilaktycznych dot. zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży.	0	powyżej 500
		Liczba placówek udzielających wsparcia psychicznego.	1	1

Źródło: opracowanie własne

8. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, profilaktyki uzależnień, problemu przemocy w rodzinie, sytuacji seniorów i osób z niepełnosprawnością, systemu ochrony zdrowia psychicznego, problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnym od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Miasta i Gminy Witkowo i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Należy pamiętać, że aktualizacje Strategii mogą się w znacznym stopniu wiązać ze zmianami dyktowanymi przez obecnie trwającą pandemię SARS-CoV-2. Poza widocznymi obecnie skutkami społeczno-ekonomicznymi wywołanymi pandemią, pozostawi ona również długotrwałe znamiona nie tylko na większej społeczności, ale również na indywidualnych jednostkach. Zmiany w prawie oraz konieczność ciągłej odpowiedzi na potrzeby mieszkańców Gminy w sposób adekwatny i zgodny z aktualnymi zaleceniami stanowi, wyzwanie dla instytucji rządowych, samorządowych jak i pozarządowych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Konieczna jest zatem międzysektorowa współpraca dążąca do zapewnienia jak najlepszych warunków życiowych wszystkich mieszkańców gminy Witkowo, na tyle na ile pozwalają obecne warunki.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do wysokiej jakości życia mieszkańców gminy Witkowo, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

VII. Bibliografia

1. „Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością”, CBOS 2018.
2. CBOS, Palenie papierosów, Komunikat z badań 2019, Nr 104/2019.
3. Dane statystyczne i informacje z Komisariatu Policji w Witkowie.
4. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
5. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy i Miasta Witkowo na 2021 rok (Uchwała Nr XXV/195/2020 Rady Miejskiej w Witkowie z dnia 29 grudnia 2020 roku).
6. Gryffin R.W. (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN.
7. Grzegorzewska I., Cierpiątkowska L., Uzależnienia behawioralne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018.
8. <http://statystyka.policja.pl>.
9. <http://www.parpa.pl>.
10. <https://bdl.stat.gov.pl>.
11. <https://mapa.wyniki.edu.pl>.
12. <https://poradnik.ngo.pl>.
13. <https://www.polskawliczbach.pl>.
14. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
15. Kmieciak-Jusięga K., Profilaktyka zachowań ryzykownych w środowisku lokalnym, [w:] Tradycje i perspektywy optymalizowania profilaktyki społecznej oraz resocjalizacji, red. D. Kowalczyk, A. Szecówka, P. Kwiatkowski, Wrocław 2015.
16. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
17. Miedzik M., Godlewska-Szurkowa J., Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców. Raport cząstkowy, wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.
18. N. G. Pikuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa, Kraków 2020.
19. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok.
20. Oniszczyk J., Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
21. Osoby niepełnosprawne w 2018 roku, GUS.

22. Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2019: raport z badań, Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa 2019.
23. Pietrzak S., Sukcesy i wyzwania w implementacji dobrej profilaktyki, Świat Problemów.
24. Powiatowy Urząd Pracy w Gnieźnie.
25. Program współpracy Gminy Witkowo z organizacjami pozarządowym oraz podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 rok (Uchwała Nr XXIV/187/2020 Rady Miejskiej w Witkowie z dnia 26 listopada 2020 roku).
26. Raport Głównego Inspektora Sanitarnego: Nowe narkotyki w Polsce 2017-2018, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Warszawa.
27. Raport o stanie Gminy i Miasta Witkowo za rok 2018, 2019 i 2020.
28. Raport o stanie narkomanii w Polsce 2019, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2018.
29. Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 roku, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2019.
30. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok.
31. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2018, 2019 i 2020 r.
32. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019.
33. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
34. Sytuacja kobiet i mężczyzn na rynku pracy w 2019 roku, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Wydział Analiz i Statystyk.
35. Sytuacja na powiatowym rynku pracy wg stanu na dzień 31 grudnia 2017, 2018 i 2019 r.
36. Sytuacja osób starszych w Polsce w 2018 roku, GUS.
37. Szatur-Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej.
38. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych.
39. Świadczenia na rzecz rodziny w 2019 roku, GUS.
40. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 794 z późn. zm.).
41. WHO report on the global tobacco epidemic: monitoring tobacco use and prevention policies, World Health Organization, Geneva 2017.

42. Włodarczyk E., Społeczne konsekwencje problemu alkoholowego w Polsce, Pedagogika Społeczna 2018, Nr 2 (68).
43. Wnioski z przeprowadzonych w 2021 roku wywiadów indywidualnych na terenie Gminy i Miasta Witkowo.
44. www.psychiatriapolska.pl.
45. Wykaz stowarzyszeń i OPP funkcjonujących na terenie Powiatu Gnieźnieńskiego.
46. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku na terenie Gminy i Miasta Witkowo.
47. Yaziji M., Doh J., Organizacje pozarządowe a korporacje.
48. Zdrowie psychiczne w Unii Europejskiej, Warszawa 2019.
49. Zestawienie Statystyczne Profilaktyka i Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych w Polsce w samorządach gminnych w 2020 roku.
50. Zgliczyński, W. S., Palenie tytoniu w Polsce, Biuro Analiz Sejmowych 2017, nr 14 (237).

VIII. Spis rysunków, tabel, wykresów

1. Spis rysunków

Rysunek 1. Struktura próby badawczej.....	18
Rysunek 2. Położenie Gminy i Miasta Witkowo na mapie powiatu gnieźnieńskiego	19
Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Witkowo według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku)	26
Rysunek 4. Zajęcia specjalistyczne	
Rysunek 5. Zajęcia dodatkowe	29
Rysunek 6. Płeć:	46
Rysunek 7. Elementy procesu planowania strategicznego	166

2. Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	8
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Witkowo w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego na przestrzeni lat 2018-2020	21
Tabela 3. Udział ludności gminy Witkowo według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach).....	22
Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na 1000 ludności w gminie Witkowo w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego oraz województwa wielkopolskiego w latach 2018-2020.....	22
Tabela 5. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Witkowo (stan na koniec 2020 roku).....	25
Tabela 6. Liczba uczniów oraz oddziałów w szkołach podstawowych na terenie gminy Witkowo w 2020 roku.....	28
Tabela 7. Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych przez OKSiR oraz ich uczestników w gminie Witkowo w 2020 roku.....	32
Tabela 8. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Witkowo w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego w 2020 roku.....	33
Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2018-2020	42
Tabela 10. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2020	43
Tabela 11. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2018-2020.....	43
Tabela 12. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).....	50
Tabela 13. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?.....	51
Tabela 14. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?	51
Tabela 15. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?.....	54
Tabela 16. Czy próbował/a Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?.....	55
Tabela 17. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? ...	59
Tabela 18. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?	60

Tabela 19. Gdzie doświadczył/a Pan/i przemocy?	60
Tabela 20. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?	61
Tabela 21. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?	62
Tabela 22. Czy przez okres co najmniej 2 tygodni utrzymywały się u Pana/i takie stany jak:	87
Tabela 23. Proszę ocenić poziom natężenia niżej wymienionych problemów społecznych na terenie gminy.	89
Tabela 24. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2020 roku	109
Tabela 25. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2018-2020	110
Tabela 26. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności na przestrzeni lat 2018-2020	113
Tabela 27. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo w 2021 roku dotyczące funkcjonowania rodzin	114
Tabela 28. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące funkcjonowania rodzin.....	115
Tabela 29. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018- 2020	118
Tabela 30. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020	118
Tabela 31. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2018-2020	118
Tabela 32. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2018-2020	119
Tabela 33. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy Witkowo w 2021 roku dotyczące osób z niepełnosprawnościami	120
Tabela 34. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące osób z niepełnosprawnościami.....	121
Tabela 35. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy Witkowo w 2021 roku dotyczące zdrowia psychicznego	124

Tabela 36. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące zdrowia psychicznego.....	124
Tabela 37. Liczba uczestników nieustrukturyzowanych działań profilaktycznych w gminie Witkowo na przestrzeni lat 2019-2020.....	129
Tabela 38. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo dotyczące problemu uzależnień.....	132
Tabela 39. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące uzależnień.....	133
Tabela 40. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020	137
Tabela 41. Liczba osób z terenu gminy Witkowo objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2020.....	138
Tabela 42. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo dotyczące przemocy.....	139
Tabela 43. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące osób z niepełnosprawnościami.....	139
Tabela 44. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące seniorów	145
Tabela 45. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące seniorów.....	145
Tabela 46. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Witkowo zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2018-2020 (w procentach), w porównaniu do lat powiatu gnieźnieńskiego	149
Tabela 47. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Witkowo w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w 2018-2020	150
Tabela 48. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Witkowo oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego na przestrzeni lat 2018-2020	150
Tabela 49. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo dotyczące problemu bezrobocia	152

Tabela 50. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące bezrobocia	152
Tabela 51. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2018-2020	155
Tabela 52. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznanego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020	155
Tabela 53. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo dotyczące ubóstwa i wykluczenia społecznego	157
Tabela 54. Wnioski z wywiadów indywidualnych przeprowadzonych wśród pracowników instytucjonalnych i przedstawicieli organizacji pozarządowych w gminie Witkowo w 2021 roku dotyczące ubóstwa i wykluczenia społecznego	158
Tabela 55. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Witkowo dotyczące bezpieczeństwa publicznego	160
Tabela 56. Ramy finansowe Strategii	183
Tabela 57. Harmonogram wdrażania Strategii	184
Tabela 58. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych	187

3. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Witkowo latach 2018-2020	20
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Witkowo na przestrzeni lat 2018-2020	21
Wykres 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie gnieźnieńskim na przestrzeni lat 2018-2020 w porównaniu do województwa wielkopolskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)	23
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Witkowo w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego oraz województwa wielkopolskiego na przestrzeni lat 2018-2020	23
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2018-2020	24
Wykres 6. Ludność gminy Witkowo według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku	26

Wykres 7. Liczba dostępnych miejsc oraz dzieci w przedszkolach publicznych na terenie gminy Witkowo na przestrzeni lat 2017-2020	27
Wykres 8. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Witkowo (w procentach) na przestrzeni lat 2017-2019.....	28
Wykres 9. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Witkowo, powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego	29
Wykres 10. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Witkowo, powiecie gnieźnieńskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2018-2020	31
Wykres 11. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Witkowo, powiecie gnieźnieńskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2018-2020	32
Wykres 12. Kadra Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witkowie na przestrzeni lat 2018-2020	40
Wykres 13. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Witkowo w latach 2018-2020	41
Wykres 14. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2018-2020	41
Wykres 15. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w gminie Witkowo, powiecie gnieźnieńskim i województwie wielkopolskim na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach).....	42
Wykres 16. Powody udzielania świadczeń w 2020 roku (liczba rodzin).....	44
Wykres 17. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2018-2020	45
Wykres 18. Wiek:.....	47
Wykres 19. Wykształcenie:.....	47
Wykres 20. Miejsce zatrudnienia:.....	48
Wykres 21. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?.....	48
Wykres 22. Stan cywilny:	48
Wykres 23. Jak często spożywa Pan/i alkohol?	50
Wykres 24. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji w swojej miejscowości, kiedy ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?.....	52
Wykres 25. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?....	52
Wykres 26. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy widział/a Pan/i na terenie gminy kobiety spożywające alkohol, o których miał/a Pan/i wiedzę, że są w ciąży?	53

Wykres 27. Jak często pali Pan/i papierosy (wyroby tytoniowe, z pominięciem e-papierosów)?.....	54
Wykres 28. Jak często pali Pan/i e-papierosy?	55
Wykres 29. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?.....	56
Wykres 30. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?	57
Wykres 31. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?	58
Wykres 32. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?	59
Wykres 33. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec drugiej osoby?	61
Wykres 34. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?	62
Wykres 35. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?	63
Wykres 36. Do kogo zwrócił(a)by się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?.....	64
Wykres 37. Czy korzystał Pan/i kiedykolwiek z pomocy, którejś z wymienionych poniżej instytucji?	65
Wykres 38. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?	66
Wykres 39. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie gminy jest:	67
Wykres 40. Jak ocenia Pan/i swoje szanse na rynku pracy w obrębie swojej gminy?	67
Wykres 41. Z jakich form aktywizacji zawodowej proponowanej przez Urząd Pracy korzystał/a Pan/i do tej pory?	68
Wykres 42. Czy problem bezdomności jest obecny w Pana/i gminie?	69
Wykres 43. Czy problem ubóstwa jest obecny w Pana/i gminie?	70
Wykres 44. Czy doświadczył/a Pan/i ubóstwa kiedykolwiek w życiu?	70
Wykres 45. Czy doświadczył/a Pan/i osobiście dyskryminacji/wykluczenia ze względu na:	71

Wykres 46. Czy w Pana/i zdaniem w Pana/i środowisku, któreś z niżej wymienionych osób, doznały z powodu swojej sytuacji życiowej dyskryminacji/wykluczenia ze społeczności lokalnej?	72
Wykres 47. Czy uważa Pan/i, że społeczność romska w Gminie jest dyskryminowana?	72
Wykres 48. Jak określiłby/aby Pan/i swój stosunek do społeczności romskiej?	73
Wykres 49. Jak często spotykasz się z osobami niepełnosprawnymi na terenie Gminy?	74
Wykres 50. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w Pani/a gminie?	75
Wykres 51. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie?	75
Wykres 52. Jakie problemy według Pana/i dotyczą najczęściej osoby starsze?.....	77
Wykres 53. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych osób w Państwa środowisku lokalnym?.....	78
Wykres 54. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w gminie?.....	78
Wykres 55. Czy uważa Pan/i, że na terenie gminy jest zapotrzebowanie na ofertę aktywizacji/integracji osób starszych?.....	79
Wykres 56. Czy według Pana/i jest potrzeba utworzenia formalnej reprezentacji seniorów w gminie (Rada Seniorów)?	79
Wykres 57. Czy według Pana/i jest potrzeba stworzenia na terenie gminy publicznego żłobka/klubu dziecięcego?	80
Wykres 58. Jak ocenia Pan/i działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego rodzin?	81
Wykres 59. Czy na terenie gminy organizowana jest wystarczająca ilość działań na rzecz integracji rodzin (np. pikniki, festyny)?.....	81
Wykres 60. Czy na terenie gminy jest potrzeba prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców?.....	82
Wykres 61. Jakie działania według Pana/i poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	83
Wykres 62. Jak ocenia Pan/i działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży szkolnej?	83
Wykres 63. Jakie formy spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież powinny być priorytetowo tworzone/rozwijane na terenie gminy?.....	84

Wykres 64. Czy Pana/i zdaniem w gminie jest zapotrzebowanie na działalność społeczną i/lub wolontariat?	85
Wykres 65. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu?	85
Wykres 66. Jak ocenia Pan/i stan swojego zdrowia psychicznego?	86
Wykres 67. Czy ocenia Pan/i swoją okolicę jako bezpieczną?	88
Wykres 68. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie spacerując w swojej okolicy po zmroku?	88
Wykres 69. Które z niżej wymienionych obszarów w zakresie usług społecznych powinny być priorytetowo rozwijane i finansowane na terenie gminy?	90
Wykres 70. Liczba małżeństw na 1000 ludności w gminie Witkowo w porównaniu do powiatu gnieźnieńskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2018-2020	108
Wykres 71. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi	110
Wykres 72. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2018-2020	111
Wykres 73. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020	112
Wykres 74. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2018-2020	112
Wykres 75. Liczba uczniów objętych opieką świetlicową na przestrzeni lat 2018-2020	113
Wykres 76. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020	117
Wykres 77. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2018-2020	123
Wykres 78. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2018-2020	127
Wykres 79. Liczba osób uzależnionych oraz dorosłych członków ich rodzin, którzy skorzystali z porad udzielanych w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2019-2020	128
Wykres 80. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Witkowo na przestrzeni lat 2019-2020	130
Wykres 81. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Witkowo, w województwie wielkopolskim i całej Polsce w 2020 roku	131

Wykres 82. Liczba rodzin korzystających z pomocy MGOPS z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2018-2020	136
Wykres 83. Liczba podjętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020.....	137
Wykres 84. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020.....	138
Wykres 85. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Witkowo na przestrzeni lat 2018-2020	141
Wykres 86. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2020	142
Wykres 87. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2018-2020.....	142
Wykres 88. Liczba osób korzystających z zasiłku pielęgnacyjnego przysługującego osobie, która ukończyła 75 lat na przestrzeni lat 2018-2020.....	143
Wykres 89. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2018-2020.....	143
Wykres 90. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2020	148
Wykres 91. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2018-2020.....	148
Wykres 92. Mieszkańcy gminy Witkowo zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2018–2020	149
Wykres 93. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020	154
Wykres 94. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2018-2020	156
Wykres 95. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2018-2020	156
Wykres 96. Szacunkowy wskaźnik wykrywalności przestępstw kryminalnych na terenie gminy Witkowo w latach 2018-2020	159

Centrum Profilaktyki i Reedukacji Atelier

ul. Krasickiego 27/1

30-513 Kraków

tel.: 881 455 251

tel./fax: 12 427 21 41

biuro@atelier-profilaktyka.edu.pl